

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Přímé zahraniční investice a jejich vliv na region

Bc. Jana Divišová

Diplomová práce

2010

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomiky a managementu
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jana DIVIŠOVÁ**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Ekonomika a management podniku**

Název tématu: **Přímé zahraniční investice a jejich dopad na region**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Rešerše odborné literatury a odborných pramenů
2. Stanovení cílů práce a hypotézy; volba metod
3. Podstata přímých zahraničních investic - vývoj, vlivy
4. Státní (veřejná) podpora přímých zahraničních investic
5. Zhodnocení a komparace efektů přímých zahraničních investic ve vybraných regionech
6. Formulace závěru

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

1. Srholec, M.: **Přímé zahraniční investice v České republice: teorie a praxe v mezinárodním srovnání.** Praha: Linde, 2004. ISBN: 80-86131-52-1
2. Carter, F., Turnock, D.: **Foreign direct investment and regional development in East Central Europe and the former Soviet Union: a collection of essays in memory of Professor Francis 'Frank' Carter.** Ashgate Publishing, Ltd., 2005. ISBN 0754632482
3. Geršl, A., Rubene, I., Zumer, T.: **Foreign direct investment and productivity spillovers: updated evidence from Central and Eastern Europe.** Praha. ČNB, 2007
4. Víturka, M.: **Zahraniční investice a strategie regionálního rozvoje.** Brno: Masarykova univerzita, 2000. ISBN 80-210-2297-3
5. Kincl, M.: **Investiční pobídky jako forma veřejné podpory.** Praha: Linde, 2003. ISBN 80-86131-48-3

Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Ivana Kraftová, CSc.**
Ústav ekonomiky a managementu

Datum zadání diplomové práce: **22. června 2009**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2010**

doc. Ing. et Ing. Renáta Myšková, Ph.D.

děkanka

L.S.

Ing. Marcela Kožená, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 22. června 2009

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 20. 4. 2010

Jana Divišová

Poděkování:

Na tomto místě bych chtěla poděkovat paní doc. Ing. Ivaně Kraftové CSc. za cenné rady, inspirace a připomínky v průběhu psaní této diplomové práce a za celkovou vstřícnost a příjemnou spolupráci. V neposlední řadě děkuji svým rodičům a přátelům, kteří mne po celou dobu studia podporovali.

ANOTACE

Diplomová práce je zaměřena na problematiku přímých zahraničních investic, determinanty jejich přílivu a především jejich vlivy na vybrané regiony. Praktická část je věnována komparaci přímých i nepřímých vlivů dvou investičních projektů v České a Slovenské republice. Těmi jsou investice společnosti Toyota Motor Corporation a PSA Peugeot Citroën na Kolínsku a investice společnosti Kia Motors Corporation na Žilinsku.

KLÍČOVÁ SLOVA

přímé zahraniční investice; investiční pobídky; regionální rozvoj; TPCA, Kia Motors Slovakia; průmyslové zóny; automobilový průmysl

TITLE

Foreign direct investment and its effect on the region.

ANNOTATION

The thesis is focused on the question of foreign direct investment, determinants of their inflow and above all its effects on chosen regions. The practical part of the work attends to comparison of direct and indirect effects of two investment projects in Czech Republic and Slovak Republic. These are the investment of Toyota Motor Corporation and PSA Peugeot Citroën in Kolín region and Kia Motors Corporation in Žilina region.

KEYWORDS

foreign direct investment; investment incentives; regional development; TPCA, Kia Motors Slovakia; industrial zone; automobile industry

OBSAH:

ÚVOD.....	8
1 PŘÍMÉ ZAHRANIČNÍ INVESTICE.....	10
1.1 OBECNÉ VYMEZENÍ INVESTICE	10
1.2 CHARAKTERISTIKA PŘÍMÝCH ZAHRANIČNÍCH INVESTIC	11
1.3 DRUHY PŘÍMÝCH ZAHRANIČNÍCH INVESTIC	13
1.4 EFEKTY PŘÍLIVU PŘÍMÝCH ZAHRANIČNÍCH INVESTIC NA HOSTITELSKOU EKONOMIKU	15
1.5 DŮVODY A STIMULY PRO MOBILITU PŘÍMÝCH ZAHRANIČNÍCH INVESTIC	18
1.6 VÝVOJ PŘÍMÝCH ZAHRANIČNÍCH INVESTIC V ČESKÉ REPUBLICCE	19
1.7 GLOBÁLNÍ VÝVOJ PŘÍMÝCH ZAHRANIČNÍCH INVESTIC.....	22
2 INVESTIČNÍ POBÍDKY	26
2.1 SYSTÉM PODPORY PŘÍLIVU PŘÍMÝCH ZAHRANIČNÍCH INVESTIC V ČR.....	29
2.1.1 Vývoj legislativního rámce poskytování investičních pobídek	29
2.1.2 Podmínky pro udělení investičních pobídek.....	34
2.2 RATING BONITY ČESKÉ EKONOMIKY.....	36
2.3 CZECHINVEST	38
2.4 REGIONÁLNÍ POLITIKA EU VE VZTAHU K PODPOŘE PŘÍLIVU PZI.....	43
3 VLIV PŘÍLIVU PŘÍMÝCH ZAHRANIČNÍCH INVESTIC NA EKONOMIKU ČR (VE SROVNÁNÍ SE SR).....	46
3.1 VÝVOJ HDP ČR V SOUVISLOSTI S PŘÍLIVEM PŘÍMÝCH ZAHRANIČNÍCH INVESTIC.....	47
3.2 VLIV PŘÍMÝCH ZAHRANIČNÍCH INVESTIC NA PLATEBNÍ BILANCI	48
3.3 VÝVOJ NEZAMĚSTNANOSTI V ČR	50
3.4 KOMPARACE VYBRANÝCH MAKROEKONOMICKÝCH UKAZATELŮ ČR A SR	53
3.4.1 Komparace vývoje HDP v ČR a SR.....	54
3.4.2 Komparace podílu PZI na HDP v ČR a SR	54
3.4.3 Komparace vývoje nezaměstnanosti ČR a SR.....	55
4 KOMPARACE VLIVU PŘÍMÝCH ZAHRANIČNÍCH INVESTIC NA REGIONY KOLÍNSKO A ŽILINSKO.....	57
4.1 PŘÍMÉ ZAHRANIČNÍ INVESTICE VE STŘEDOČESKÉM KRAJI.....	58
4.1.1 Základní charakteristiky okresu Kolín.....	59
4.1.2 Investiční projekt TPCA Czech	59
4.2 PŘÍMÉ ZAHRANIČNÍ INVESTICE V ŽILINSKÉM KRAJI.....	66
4.2.1 Základní charakteristiky okresu Žilina	66
4.2.2 Investiční projekt KIA Motors Slovakia u Žiliny.....	67
4.3 KOMPARACE VLIVU TPCA A KMS NA RELEVANTNÍ REGIONY	71
4.3.1 Vývoj trhu práce na Kolínsku a Žilinsku.....	72
4.3.2 Vývoj ekonomické aktivity Středočeského a Žilinského kraje	78
4.3.3 Dopady investic na životní prostředí.....	80
4.3.4 Další možné externality investic.....	81
5 ZÁVĚR	84
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	87
SEZNAM GRAFŮ:.....	92
SEZNAM OBRÁZKŮ:.....	92
SEZNAM TABULEK:	92
SEZNAM PŘÍLOH.....	93

Úvod

Přímé zahraniční investice jsou v současné době celosvětově považovány za jeden z nejvýznamnějších a nejdůležitějších katalyzátorů rozvoje ekonomiky. Jejich příliv představuje impuls pro růst domácí ekonomiky a jsou nástrojem vlád v boji proti nezaměstnanosti. Rostoucí vliv zahraničních investorů v České republice vytváří tlak na zlepšování investičního prostředí, ze kterého mohou těžit i domácí podniky a zvyšuje konkurenci, což je přínosné především pro spotřebitele. Neméně významným efektem je proces zapojení domácích podniků do zahraničních řetězců.

Názory odborníků a analytiků na to, zda jsou přímé zahraniční investice efektivním nástrojem a zda představují pro ekonomiku z dlouhodobého hlediska pozitivní přínos, se v ekonomické literatuře často odlišují. Každý pozitivní přínos je zpravidla doprovázen i přínosem negativním.

Příliv přímých zahraničních investic je nejen přílivem zahraničního kapitálu, ale také nových stylů řízení, přístupů a moderních technologií, které přispívají k vyšší výkonnosti celé ekonomiky. Mezinárodní podniky jsou navíc díky své ziskovosti významným zdrojem vyšších příjmů státního rozpočtu v případě, že právě nevyužívají investiční pobídky v podobě daňových úlev. Je proto pochopitelné, že se stát snaží podporovat jejich vstup do české ekonomiky. Strategie podpory přímých zahraničních investic vychází v ČR ze zákona o investičních pobídkách.¹

Přímé zahraniční investice trvale patří mezi významné nástroje regionálního ekonomického rozvoje. V souvislosti s tím je velice důležitá spolupráce s kvalitními zahraničními investory, o které je rostoucí zájem. Právě tento zájem a rivalita vyvolává tvrdou soutěž mezi jednotlivými kraji a regiony. Rozhodujícími faktory při vstupu přímých zahraničních investic do daného prostředí bývají faktory tržního charakteru. Proto je velice důležité zvyšovat a zkvalitňovat atraktivitu regionu. Podpora vstupu a integrace přímých zahraničních investic do místní ekonomiky je složitý proces, který je nutné přizpůsobovat individuální a specifickým místním podmínkám a rozvojovým strategiím. V jedné z kapitol je otázka podpory přímých zahraničních investic rozebrána zejména v souvislosti se státní podporou. Zmíněna je také neméně důležitá regionální politika Evropské unie.

¹ Zákon č. 72/2002Sb., o investičních pobídkách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Tato diplomová práce je zaměřena na problematiku přímých zahraničních investic a jejich vliv na rozvoj vybraných krajů. Pro tento účel byly vybrány kraje Středočeský (ČR) a Žilinský (SR). Důvodem je především fakt, že v těchto krajích v posledních letech došlo k realizaci významných investičních projektů, konkrétně do automobilového průmyslu. Prvním z projektů je investice do výstavby automobilového závodu TPCA v Kolíně - Ovčárech. Tento projekt neměl do té doby z hlediska objemu finančních prostředků v ČR obdoby. Druhým projektem je podobná investice realizovaná společností Kia Motors u Žiliny. Na těchto projektech bude provedena mezinárodní komparace vlivů na kraj.

V úvodní části práce je položen teoretický základ vymezením hlavních pojmů, které souvisejí s problematikou přímých zahraničních investic a regionálním rozvojem. Celá práce potom směřuje k formulaci vztahu míry regionálního rozvoje vybraných regionů a realizace zahraničních investičních projektů.

Cílem této diplomové práce je vyjádřit vliv přímých zahraničních investic v souvislosti s uvedenými investičními projekty a ověřit následující hypotézu:

Realizace zahraničních investičních projektů má pozitivní vliv na rozvoj regionu.

Aby bylo možné provést zhodnocení vlivů přímých zahraničních investic obecně i ve specifických oblastech, je nutné nejprve analyzovat stav minulý, ve kterém se daná oblast nacházela před realizací investičního projektu a následný, tedy stav po realizaci. Předmětem analýzy jsou především makroekonomické ukazatele, kterými jsou mimo jiné vývoj nezaměstnanosti a vývoj HDP. Výsledky analýzy budou použity pro komparaci a syntézu.

1 Přímé zahraniční investice

Umístování výrobních kapacit v zahraničí získalo popularitu a pozornost výzkumníků a firem. Předpoklad, že rozumné umístování výrobních kapacit může zaručit lepší finanční výsledky pro vlastníky a akcionáře a zvýšit přidanou hodnotu pro zákazníky, je důležitým hnacím motorem v této snaze. Mnoho nadnárodních firem čelí pravidelně rozhodnutím, kam přesunout či kde expandovat jednotlivé výrobní závody. Zkoumají komparativní výhody lokalit, výrobní náklady či blízkost cílových trhů, na nichž budou výrobky realizovány.²

Vysoký příliv přímých zahraničních investic je obecně považován za znak pokroku v restrukturalizaci firem a především za záruku makroekonomické stability a pozitivního vývoje země.

1.1 Obecné vymezení investice

V obecné ekonomické teorii se investicemi označuje ta část důchodu, která je vložena do kapitálu a od níž se očekává její budoucí zhodnocení. Také lze o investici hovořit jako o obětování současné jisté hodnoty ve prospěch budoucí nejisté hodnoty.³

Při investičním rozhodování investor sleduje především výnosnost, rizikovost a návratnost investice. Platí pravidlo, že čím větší výnos je od investice očekáván, tím větší riziko je s ní spojeno.

Podle podstaty majetku, do kterého je investice umístěna lze rozlišit následující druhy investic:

- a) **Reálné** (kapitálové) – znamenají rozšíření výrobní kapacity podniku, zahrnují náklady vynaložené na výstavbu, rekonstrukci, modernizaci a obnovu
- b) **Finanční** – nákup cenných papír, bankovní vklady a poskytování úvěrů
- c) **Nehmotné** – investice do know-how, výzkumu a vzdělání

² ŠTRACH, P.: Mezinárodní management. Praha: Grada Publishing, 2009. 168 s. ISBN 978-80-247-2987-9

³ PAVLÁT, V. a kol.: Kapitálové trhy. 2.vyd. Profesiional Publishing, 2005. 318 s. ISBN 80-86419-87-8.

Kromě tohoto způsobu dělení investic můžeme ještě rozlišit investice přímé a nepřímé. **Přímé investice** představují záměr investora získat majoritní vliv (více než 10 % podílu na rozhodování) a jsou proto také označovány jako investice *strategické*. **Nepřímé investice**, zvané *portfoliové* naopak představují získání podílu menšího než 10 %. Vznikají tak soubory několika investic do tzv. portfolia, jehož podstatou je optimalizace zhodnocení kapitálu a diverzifikace rizika.

1.2 Charakteristika přímých zahraničních investic

Vymezení přímých zahraničních investic (dále jen PZI) může být různé. Například Česká národní banka využívá pro účely vytváření statistiky PZI definice, která byla stanovena OECD v souladu s EUROSTAT a Mezinárodním měnovým fondem. Tato definice stanoví, že:

*„Přímá zahraniční investice odráží záměr rezidenta jedné ekonomiky (přímý investor) získat trvalou účast v subjektu, který je rezidentem v ekonomice jiné než ekonomika investora (přímá investice). Trvalá účast implikuje existenci dlouhodobého vztahu mezi přímým investorem a přímou investicí a významný vliv na řízení podniku. Přímá investice zahrnuje jak původní transakci mezi oběma subjekty, tak všechny následující kapitálové transakce mezi nimi a mezi afilovanými podniky, zapsanými i nezapsanými v obchodním rejstříku.“*⁴

OECD dále definuje PZI jako „...*přímé investice podniků, kdy zahraniční investor vlastní 10 % či více podílových cenných papírů či hlasovacích práv, přičemž nejméně 10 % představuje účinný podíl na řízení.*“⁵

Pojem PZI je vymezen i v devizovém zákoně ČR č. 219/1995 Sb.⁶ Pro účely této diplomové práce bude užívána zjednodušená verze definice, která na základě doporučení Mezinárodního měnového fondu a OECD praví, že: „...*do kategorie přímých zahraničních investic je zařazena každá mezinárodní investiční aktivita, která*

⁴ ČNB: Přímé zahraniční investice za rok 2007, březen 2009, s. 1. [online]. [cit. 2010-03-02] Dostupné na WWW:<http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2007_CZ.pdf>

⁵ OECD: Benchmark definitiv of FDI. [online]. Dostupné na WWW:<<http://www.oecd.org/dataoecd/10/16/2090148.pdf>>

⁶ Devizový zákon vymezuje v §1 PZI jako: „...*takové vynaložení peněžních prostředků nebo jiných peněží ocenitelných majetkových práv a jiných majetkových hodnot, jehož účelem je založení, nabytí nebo rozšíření trvalých ekonomických vztahů investujícího tuzemce nebo tuzemců jako osob jednajících ve shodě na podnikání v zahraniční nebo investujícího cizozemce nebo cizozemců jako osob jednajících ve shodě na podnikání v tuzemsku...*“

zohledňuje sídlo daného subjektu v jedné ekonomice za účelem prokázání trvalého zájmu o zřízení jiného subjektu se sídlem v jiné ekonomice.“⁷

PZI lze realizovat ve formě kapitálových vkladů (investic hmotných i nehmotných) nebo také formou půjček v rámci jedné společnosti či reinvestovaného zisku. V platební bilanci se podle metodiky Mezinárodního měnového fondu PZI vykazují jako položka finančního účtu. Jsou rozlišeny PZI do zahraničí a příliv PZI do sledované země. Jejich saldo tvoří čistý příliv PZI.

Celosvětově sledovaný ukazatel přímých zahraničních investic lze tedy formulovat následovně:

$$PZI = PI + OK + RZ$$

PZI – přímé zahraniční investice.

PI – přímé investice...vklad zahraničního investora.

OK – ostatní kapitál...přijaté a poskytnuté úvěry mezi přímými investory a jejich dceřinými společnostmi, pobočkami a přidruženými společnostmi

RZ – reinvestovaný zisk...investice ve výši podílu přímého investora (v poměru k přímé majetkové účasti) na hospodářském výsledku nerozděleném formou dividend.

PZI kombinují příliv kapitálu, manažerský vstup a vzájemně výhodnou směnu „know-how“ spolu s otevřením cest na nové světové trhy. Z pohledu investora představují PZI jednu z cest kapitálového vstupu na zahraniční trhy. Nositeli této formy kapitálu jsou zejména nadnárodní (transnacionální) společnosti, tzv. TNC. Takovou společností chápeme firmu, která „...*má sídlo v jedné zemi a vyvíjí stálou činnost pod svou kontrolou minimálně ve dvou dalších zemích, v nichž realizuje alespoň deset procent svého obrátu.*“⁸

⁷ ŠTRACH, P.: Mezinárodní management. Praha: Grada Publishing, 2009. 168 s. ISBN 978-80-247-2987-9

⁸ LEBIEDZIK, M., NEZVAL, P., MAJEROVÁ, I.: Světová ekonomika. Brno: Computer Press, a.s., 2006. 1.vyd., 280s. ISBN: 978-80-251-1498-8

Výrazný vliv mají PZI mimo jiné také na ekonomický rozvoj, a to zejména tehdy, jsou-li umístěny ve strukturálně postižených oblastech. Příliv finančních prostředků znamená oživení ekonomiky v dané oblasti a v případě vybudování nových výrobních kapacit i vznik nových pracovních míst. V následujícím textu jsou efekty PZI, jejich výhody, nevýhody a rizika blíže specifikována.

1.3 Druhy přímých zahraničních investic

PZI je možno rozlišit podle několika základních hledisek⁹:

1. Míry kontroly zahraničního vlastníka

Hledisko míry kontroly zahraničního vlastníka je významné pro rozsah autonomie rozhodování podniku s PZI. Lze rozlišit následující druhy PZI:

- **Podnik s menšinovým zahraničním podílem** – v tomto případě se zahraniční investor dělí o kontrolu s domácím vlastníkem. Podíl zahraničního investora se pohybuje od 10 do zhruba 50 % na vlastním jmění či hlasovacích právech.
- **Podnik pod zahraniční kontrolou** – zahraniční investor má u tohoto druhu PZI kontrolní vlastnický podíl.

2. Motivu vstupu

Míra autonomie podniků s PZI záleží také na motivu vstupu a globální strategii mateřské firmy. Podle motivu vstupu lze PZI rozlišit následujícím způsobem:

- **PZI vyhledávající trhy** – PZI tohoto typu vytlačují domácí produkci nebo nahrazují dovoz a jejich cílem je zvýšení podílu na trhu a snížení nákladů spojených s jeho zásobováním.
- **PZI vyhledávající faktory** – cílem těchto PZI je především optimalizace výroby (snížení nákladů na výrobu) a společnosti, které využívají tohoto typu PZI jsou vývozně orientované.
- **PZI vyhledávající aktiva** – investice vyhledávající aktiva mají za cíl získat specifická aktiva, např. patenty, obchodní známky apod.

⁹ SRHOLEC, M.: Přímé zahraniční investice v České republice. Teorie a praxe v mezinárodním srovnání. Praha: Linde, s.r.o, 2004. 171 s. ISBN: 80-86131-52-1.

3. Způsobu vstupu zahraničního investora do hostitelské ekonomiky

Kapitálový vstup do hostitelské ekonomiky formou PZI může mít podobu:

- **Akvizice či fúze (M&A¹⁰)** – vstup do již existujícího subjektu okamžitým převzetím jeho tržního podílu, produkční kapacity i aktiv. K tomuto způsobu společnost přistupuje v případě, že přebíraný podnik disponuje specifickou konkurenční výhodou a investice do jejího vytvoření by pro investora znamenala vyšší náklady než by byl kapitálový výstup.
- **Investice na zelené louce (greenfield investment)** – investice do nových aktiv.
- **Investice v existujícím prostoru (brownfield investment)** - tzv. investice na hnědé louce představují změnu vlastnické struktury i investice do restrukturalizace.

Kromě výše uvedených způsobů vstupu PZI do hostitelské ekonomiky lze za vstup považovat i uzavření dohody o společném podniku, tzv. joint venture a také získání majetkového podílu ve společnosti.

4. Specializace mateřské firmy

Čtvrtým a zároveň posledním hlediskem je zaměření specializace mateřské firmy, které vychází z fragmentace produkčního řetězce.

- **Vertikální PZI** – tento typ PZI preferují zejména produktově specializované nadnárodní firmy.
- **Horizontální PZI** - typické pro procesně orientované nadnárodní firmy, které produkují globálně.

¹⁰ M&A – Merge and Acquisitions

1.4 Efekty přílivu přímých zahraničních investic na hostitelskou ekonomiku

S přílivem PZI do hostitelské ekonomiky je spojeno mnoho efektů. Odborná ekonomická literatura rozlišuje mezi efekty přímými a nepřímými (tzv. spillovers). Dále lze tyto efekty rozlišit makroekonomické a mikroekonomické.

PZI s sebou nesou řadu výhod i nevýhod. Z tohoto důvodu je třeba si uvědomit jaké přínosy a stejně tak i rizika lze očekávat při realizaci projektu spojeného se zahraničními investicemi.

Mezi nejvýznamnější pozitivní efekty PZI patří¹¹:

- **Stimulace rozvoje infrastruktury** – vyspělá infrastruktura je lákadlem pro potenciální investory, je v zájmu země se o dostatečnou infrastrukturu postarat. V souvislosti s infrastrukturou vznikají i logistická centra.
- **Růst konkurenceschopnosti ekonomiky** – zahraničně kontrolované podniky dosahují často vyšší investiční aktivity, než podniky domácí, např. v České republice je podle analýzy společnosti Newton tato aktivita dvojnásobná ve srovnání s domácími podniky.¹²
- **Vstup nových technologií, vznik technologických center** – investice s sebou nesou inovace a tedy i výzkum a vývoj nových technologií. Moderní technologie zároveň zvyšují produktivitu práce, což však může v určitých případech znamenat snižování počtu pracovních míst.
- **Příliv volného kapitálu** – PZI přinášejí do ekonomiky volné finanční zdroje, které jsou investovány dlouhodobě. Nadnárodní společnosti mají navíc obecně lepší přístup a podmínky při získávání cizích zdrojů financování (např. bankovní úvěry)

¹¹ BENÁČEK, Vladimír. Přímé zahraniční investice v české ekonomice. *Politická ekonomie*, 48. ročník, 1/2000, s. 7-24. Dostupný také z WWW:

<<http://www1.ceses.cuni.cz/benacek/FDI%20CSE%20PE.pdf>>. ISSN: 0032-3233

¹² Proč skomírá evropská ekonomika. Sborník textů č.36/2005. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2005. ISBN 80-86547-36-1

- ***Vytváření nových pracovních příležitostí*** – vznikají nová pracovní místa v nově vybudovaných centrech, u subdodavatelů a při samotné realizaci investičního projektu. S tímto je spojen i růst mezd v sektoru zahraničních firem.
- ***Využití a zpřístupnění nových manažerských metod a zkušeností*** – zahraniční investor přináší do hostitelské země nejen finanční prostředky, ale také nové přístupy a metody vedení a rozhodování. Dochází ke sdílení zkušeností a know-how.
- ***Zvýšení exportu s dopadem na platební bilanci*** – firmy pod zahraniční kontrolou jsou výrazně exportně orientované, to přispívá ke zvyšování hrubého domácího produktu České republiky.
- ***Zlepšení institucionálního prostředí v hostitelské zemi*** – nadnárodní firmy mohou pozitivně ovlivnit institucionální a podnikatelské prostředí v hostitelské zemi (např. v oblasti funkcí veřejné administrativy, ochrany a vynutitelnosti vlastnických práv apod.,.)
- ***Příliv PZI vypovídá o věrohodnosti a budoucím rozvoji hostitelské ekonomiky***

Přímé zahraniční investice mají své příznivce i odpůrce. Každý projekt a každá inovace s sebou nesou určitou změnu, která má jak pozitivní, tak negativní dopad a nesou s sebou určitou míru rizika. Nesmí se také zapomínat na fakt, že zahraniční investor nevstupuje do hostitelské země s cílem podpořit její ekonomiku, ale především proto, aby zvýšil zhodnocení svého kapitálu. Ne vždy se zájem potenciálního zahraničního investora kryje se zájmy hostitelské země.

Odpůrci podporování přílivu PZI vidí největší problémy a negativní efekty zejména v následujících oblastech:^{13 14}

- ***Narušení domácího trhu, vytěsnění domácích úspor zahraničními*** – vstup zahraničních podniků na domácí trh může v důsledku znamenat zvýšení konkurence. Roste podíl a vliv zahraničních firem v české ekonomice.
- ***Dominance zahraničních vlastníků v klíčových sektorech*** – vytlačení domácích vlastníků společností ve významných sektorech ekonomiky hostitelské země. Hrozí utlumení výroby a obsazení trhu výrobky zahraničních firem.
- ***Dodatečné náklady na investiční pobídky*** – přilákání investorů vyžaduje přípravu a úpravy, tak aby se země stala atraktivní, to samozřejmě vyžadují vynaložení finančních prostředků.
- ***Nerovná soutěž*** – selektivnost investičních pobídek, které jsou zpravidla určeny kapitálově silným společnostem. Podpora společností se zahraniční účastí může vést k zanedbávání domácích firem.
- ***Neprovázanost na lokální ekonomiku*** – podniky vzniklé formou PZI jsou často napojeny smluvním vztahem na zahraniční dodavatele a odběratele. Dodavatelsko – odběratelské vztahy splňují určité dohodnuté standardy, zahrnující například kontrolu jakosti, dodávky just-in-time apod. Domácím subdodavatelům, kteří nejsou schopni se takovým podmínkám a standardům vyrovnat často hrozí zánik.
- ***Averze ze strany obyvatel*** – příchod zahraniční společnosti do regionu může vyvolat odpor ze strany místních obyvatel. Vybudování průmyslových hal a center s sebou nese hluk, dopravní omezení a jiné faktory, které mohou obyvatelstvo svým způsobem obtěžovat.

¹³ VETEČNÍK, R a kol.: *Přímé zahraniční investice. Příručka pro místní samosprávu*. [online]. 2002 [cit. 2010-02-27]. Dostupné z WWW: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/file/uzemni_planovani/studie_prum_zony/manual/manual.pdf>

¹⁴ Newton: *Ekonomická analýza. Různé pohledy na přímé zahraniční investice*. Praha, 2001. [online]. [cit. 2010-02-27]. Dostupné z WWW: http://www.newton.cz/redsyst/docs/analyzy/makroanalyzy/0104_Ruzne_pohledy_na_prime_zahranicni_investice.pdf

- **Riziko tzv. repatriace zisků společností zpět do zahraničí** – zahraniční investoři se snaží o maximální výhodnost využití svých zdrojů pro společnost jako celek, bez ohledu na to, kde byly vytvořeny. Existuje tedy nebezpečí, že zisky vytvořené v jedné zemi nebudou v této zemi opět investovány, ale investor se rozhodne o jejich použití jinde. Hostitelská země se takové situaci snaží zabránit smluvním způsobem, např. vázáním získání akcií v domácí společnosti za příslib dalších investic včetně reinvestice zisku

Potenciální vliv zahraniční investice, pozitivní či negativní, závisí kromě jiných faktorů také na začlenění nové investice do lokální (resp. regionální) ekonomiky. Míra tohoto začlenění může být vyjádřena například intenzitou kontaktů, propojením zahraničního podniku s podniky místními. Obecně lze říci, že čím vyšší je intenzita propojení, tím pravděpodobnější jsou dlouhodobé pozitivní vlivy.

1.5 Důvody a stimuly pro mobilitu přímých zahraničních investic

Mobilita PZI je součástí fenoménu globalizace. Mezinárodní pohyb kapitálu nadnárodních firem je jednou z fází tzv. internacionalizace. Při mobilitě PZI mohou hrát důležitou roli různé faktory, na jejichž základě se společnosti rozhodují o umístění svých investic. Nadnárodní společnosti se rozhodují přenést svou výrobu do hostitelské země tehdy, jestliže jim tato změna přináší specifickou výhodu. Takovou výhodou může být například snížení nákladů úsporami z rozsahu či využitím levnější pracovní síly, účast na nových trzích, příznivější legislativní prostředí v hostitelské ekonomice a další.

Faktory ovlivňující rozhodování nadnárodních firem, v odborné literatuře označované jako determinanty přílivu PZI představují velice obsáhlou problematiku. Patří sem zejména politika vlády v oblasti PZI, opatření vlády na podporu a pomoc zahraničním investorům a v neposlední řadě také charakter hostitelské ekonomiky. Tato problematika je podrobně rozebrána ve světovém investičním reportu World Investment Report 2008: Trends and Determinants [s. 89].¹⁵

¹⁵ UNCTAD: *World Investment Report 1998: Trends and Determinants*. New York, Geneva: UNCTAD. 1998. ISBN 92-1-112526-3.

V poslední době patří problematika PZI k nejvíce diskutovaným a kontroverzním tématům. Na jedné straně stojí zastánci vyšší ekonomické integrace a volného trhu a na straně druhé v opozici politici a ekonomové, kteří inklinují k protekcionismu. Obecně lze říci, že přístup k PZI závisí na úrovni ekonomického rozvoje. Rozvinuté země zpravidla podporují PZI, avšak v rámci rozvojových strategií, kde jsou přesně vymezená pravidla.

1.6 Vývoj přímých zahraničních investic v České republice

V průběhu let se struktura a objem PZI neustále mění v závislosti na různých faktorech. Těmito faktory může být například typ domácí ekonomiky, politická situace v hostitelské zemi, nově vznikající technologie a trendy ve světě.

Můžeme zhruba rozlišit následující „fáze směřování“ PZI, které byly vyzorovány v transformujících se ekonomikách¹⁶:

I. fáze...“spontánní“...jsou obsazovány nově vzniklé trhy. Nejintenzivnější je tato fáze na počátku ekonomické transformace, probíhá většinou v rámci privatizace podniků.

II. fáze...“náborová“...stát a místní správa usiluje o využití PZI systematictější způsobem v rámci restrukturalizace lokálních ekonomik. Snaha o směřování PZI především do výrobního sektoru.

III. fáze...“integrační“...větší zaměření na sektor služeb a to jak v podobě přímé podpory výroby, tak i ve formě strategických služeb.

IV.fáze...“interaktivní...nastává určitá saturace, některé PZI typické pro druhou fázi hledají výhodnější podmínky a těžiště investic se přesouvá do oblastí aktivit s vyšší přidanou hodnotou a kvalitou pracovní síly.

V důsledku orientace hospodářské politiky ČR na počátku ekonomické transformace se první fáze vstupu PZI v ČR protáhla až do období tzv. „balíčků“. Po

¹⁶ VETEČNÍK, R a kol.:*Přímé zahraniční investice. Příručka pro místní samosprávu*. [online]. 2002 [cit. 2010-02-27]. Dostupné z WWW: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/file/uzemni_planovani/studie_prum_zony/manual/manual.pdf>

určitému počátečnímu zaváhání přistoupila ČR k velmi efektivní podpoře vstupu PZI, což se záhy odrazilo na výrazně zvýšeném přílivu PZI. Již v roce 1999 pak byla ČR podle ukazatele PZI na obyvatele na čele evropských transformujících se států. V roce 2008 pak byla Česká republika analýzami Ernst and Young charakterizována jako devátá nejatraktivnější země pro zahraniční investice v celosvětovém měřítku.¹⁷

Rozsáhlá studie, kterou provedli Holland a kol. (2000), potvrdila, že Česká republika dosahovala velmi dobrého hodnocení investory z hlediska mzdových nákladů, bezpečnosti aktiv a atraktivity trhu.¹⁸

Podle aktuálních trendů, které můžeme pozorovat ve vývoji PZI v České republice lze konstatovat, že se nyní nachází již ve čtvrté fázi směřování PZI z výše uvedených, tj. ve fázi „interaktivní“. Investoři se odklánějí od zpracovatelského průmyslu a více se orientují na sektor služeb a výzkumu a vývoje.

„Čtyři z pěti nových investičních projektů, kterým jsme v loňském roce (pozn. v roce 2009) pomáhali, se věnovaly právě službám nebo výzkumu a vývoji,“ zdůrazňuje Stanislav Martínek, ředitel divize investic agentury CzechInvest. „¹⁹

Níže uvedená tabulka 1 naznačuje strukturu investičních projektů dle typu činnosti uskutečněných za asistence agentury CzechInvest v roce 2008. Z tabulky je zřejmé, že projekty do služeb a výzkumu a vývoje se na celkovém počtu projektů podílely z 63 %.

Tabulka 1: Struktura investičních projektů v ČR za rok 2008

typ činnosti	počet projektů	výše investice (mil CZK)	nová pracovní místa	podíl na celkovém počtu projektů
výroba	79	26 358,64	7 255	37,09%
služby	58	1 524,03	6 601	27,23%
výzkum a vývoj	76	1 939,18	750	35,68%
celkem	213	29 822	14 606	100,00%

Zdroj: Výroční zpráva CzechInvest 2008. [online] Dostupné na WWW: <http://www.czechinvest.org/data/files/zlom-vyrocka-czechinvest2008-final-web-1695.pdf>

¹⁷ Ernst&Young, tisková zpráva: Česká republika opět patří do desítky investorsky nejatraktivnějších zemí světa. [online]. [cit. 2010-03-10] Dostupné z WWW: <<http://www.ey.com/CZ/cs/Newsroom/News-releases/2008-Attractiveness-CZ>>

¹⁸ ŠTRACH, P.: Mezinárodní management. Praha: Grada Publishing, 2009. 168 s. ISBN 978-80-247-2987-9

¹⁹ Česko patří mezi lídry střední a východní Evropy v přílivu investic do služeb. *Bussinesinfo.cz* [online]. [cit. 2010-03-02]. Dostupné na WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/unor-2010/cesko-mezilidry-prilivu-investic-sluzeb/1001903/56456/>>

Autoři F. Carter a D. Turnock zmínili ve své knize věnované problematice PZI v ekonomikách zemí bývalého sovětského bloku,²⁰ že absolutní ukazatel množství přílivu PZI nelze považovat za vyjádření jejich relativní důležitosti pro hostitelskou ekonomiku. V tomto případě je vhodné použít spíše poměrových ukazatelů. Takovým ukazatelem může být například podíl zásoby PZI na HDP hostitelské země nebo podíl PZI na celkových investicích, v hostitelské zemi uskutečněných.

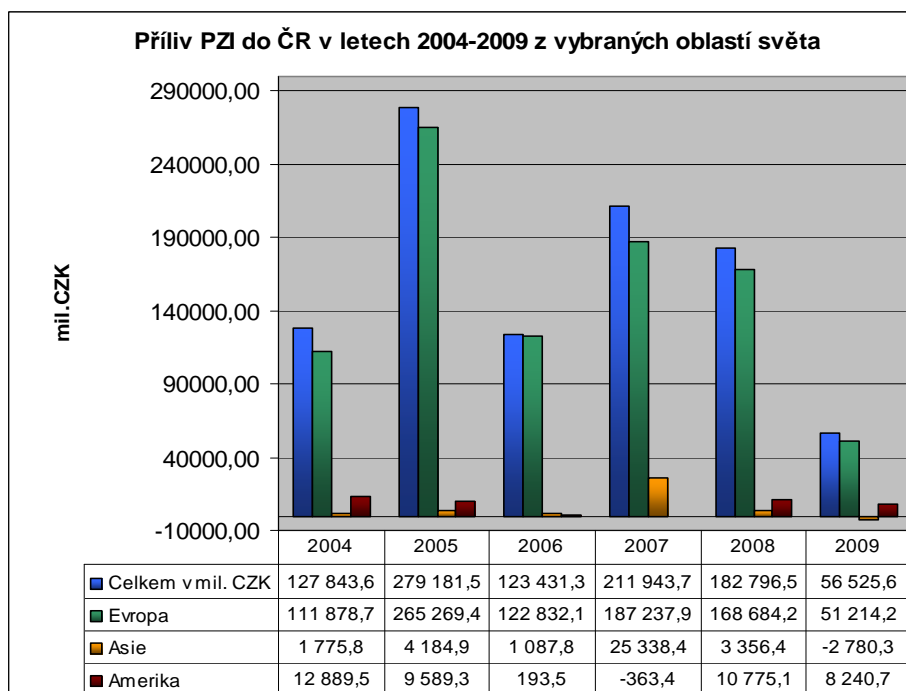
ČR se v mezinárodním srovnání z hlediska přílivu i zásoby PZI řadí mezi přední země střední a východní Evropy. V roce 2008 byl dle statistiky UNCTAD podíl úhrnných PZI v ČR na HDP necelých 52,7 %. V případě Slovenska byl tento podíl 48,8 %.²¹

Jak vyplývá ze statistik ČNB, nebyl zpočátku příliv PZI výrazný, v roce 1993 představoval 19 050,4 mil. Kč. Investiční projekty byly realizovány výhradně v oblasti zpracovatelského průmyslu. Každým rokem se ovšem tento ukazatel zvyšoval a již v roce 1998 překročil pomyslnou hranici sta miliard Kč, konkrétně 119 968,5 mil. Kč. Nejvyšší hodnoty dosáhl příliv PZI v roce 2005, kdy zahraniční investoři zainvestovali do ČR celkem 279 181,5 mil. Kč. Stav PZI, členěný dle odvětvové struktury ke konci roku 2008, je uveden v příloze A.

Vývoj přílivu PZI do ČR je viditelný na grafu 1. Zde je patrné že v roce 2005 došlo k výraznému zvýšení přílivu PZI oproti roku 2004, přičemž v roce 2006 došlo opět ke snížení. Od roku 2007 příliv PZI stále snižuje, což lze připisovat světové ekonomické krizi a s tím spojenému útlumu české ekonomiky. V roce 2008 došlo k meziročnímu poklesu přílivu PZI o zhruba 29 mld. Kč.

²⁰ CARTER, F., TURNOCK, D.: *Foreign direct investment and regional development in East Central Europe and the former Soviet Union: a collection of essays in memory of Professor Francis Carter*. Ashgate Publishing, Ltd, 2005. ISBN 0-7546-3248-2

²¹ UNCTAD: *World Investment Report 2009, Transnational Corporations, Agriculture Production and Development*, [Annex table B. 3.]. ISBN: 978-92-1-112775-1

Graf 1: Příliv PZI do ČR v letech 2004 – 2009 z vybraných oblastí světa
zdroj: ČNB: statistiky platební bilance; vlastní výpočty

Na Grafu 1 je navíc jasně viditelné, že většina PZI, které přitekly do ČR, pocházelo ze zemí Evropy. V roce 2004 byl podíl PZI pocházejících z evropských zemí 88 % na celkovém objemu PZI do ČR a v roce 2009 pocházelo z Evropy dokonce 90 % těchto investic.

Zahraniční kapitál směřuje především do velkých podniků. Zpráva ČNB uvádí, že v roce 2007 bylo umístěno 63 % PZI ve velkých společnostech s více jak 250 zaměstnanci. Do středně velkých podniků se 51 – 250 zaměstnanci směřovalo 13 % objemu zahraničního kapitálu a zbylých 24 % se podílejí malé podniky do 50 zaměstnanců a společnosti nevykazující vlastní zaměstnance.²²

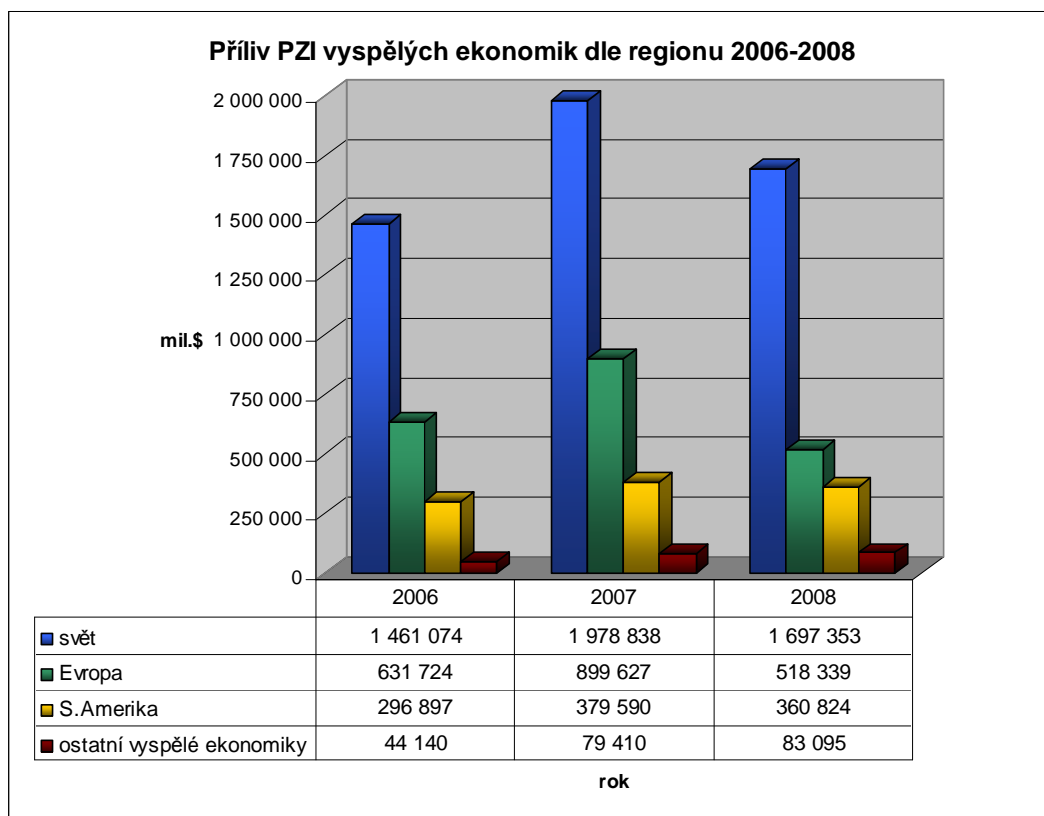
1.7 Globální vývoj přímých zahraničních investic

První výraznější projevy PZI lze datovat do konce 50. let 20. století, avšak v globálním měřítku se PZI staly součástí strukturální ekonomické politiky až na přelomu 70. a 80. let 20. století. V současnosti existuje po celém světě na 82 000 nadnárodních korporací, tzv. TNC (Transnational Corporation) s více než 810 000 zahraničními afilacemi. Tyto společnosti hrají důležitou roli ve vývoji světové

²² ČNB: Přímé zahraniční investice za rok 2007, březen 2009, s. 1. [online]. [cit. 2010-03-02] Dostupné na WWW:
<http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2007_CZ.pdf>

ekonomiky. V roce 2008 například zahraniční afilace nadnárodních korporací zaměstnávaly zhruba 77 milionů pracovníků a jejich export představoval zhruba jednu třetinu veškerého světového exportu.²³

Vývoj přílivu globálních PZI ve vyspělých ekonomikách je naznačen v grafu 2. Ekonomiky jsou rozděleny dle vybraných regionů. Mezi ostatní vyspělé ekonomiky jsou zařazeny státy Austrálie, Bermudy, Izrael, Japonsko a Nový Zéland.

Graf 2: Příliv PZI ve vyspělých ekonomikách dle regionů, 2006-2009

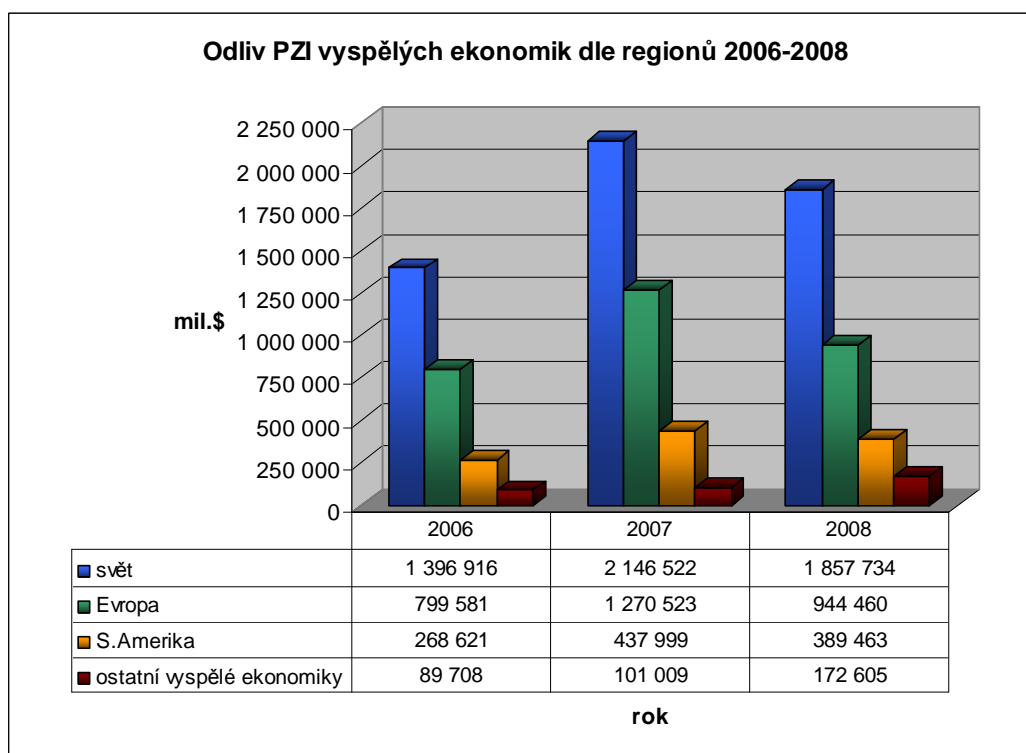
Zdroj: World Trade Organisation: *World Investment Report 2009, Transnational Corporations, Agriculture Production and Development*, ISBN: 9789287035134; vlastní výpočty

Zatímco v rozvinutých zemích docházelo v průběhu roku 2008 ke zpomalení ekonomiky a současnému poklesu PZI, rozvíjející a transitivní ekonomiky zaznamenaly rekordní navýšení podílu na 43 %²⁴ na globálním přílivu PZI. Mezi pětící zemí, které získaly nejvíce nových PZI se v roce 2008 zařadily i země jako Rusko a Čína.

²³ UNCTAD: *World Investment Report 2009: Transnational Corporations, Agriculture Production and Development*. New York, Geneva: UNCTAD. 2009 ISBN: 978-92-1-112775-1

²⁴ UNCTAD: *World Investment Report 2009: Transnational Corporations, Agriculture Production and Development*. New York, Geneva: UNCTAD. 2009 ISBN: 978-92-1-112775-1

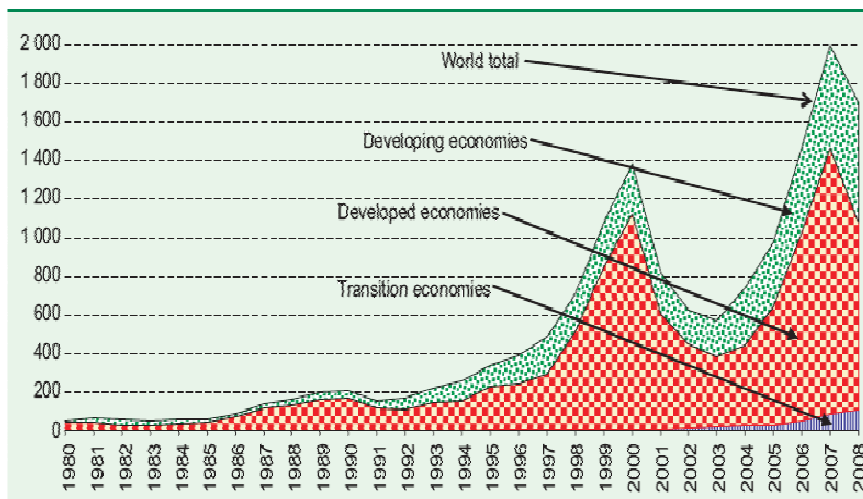
Co se týká exportu (odlivu) globálních PZI, jeho vývoj je patrný z následujícího grafu 3. Na prvním místě v žebříčku zemí s největším odlivem PZI zůstalo v roce 2008 USA, následovala Francie a Německo. Významně narostl objem přímých investic do zahraničí z rozvíjejících se ekonomik. Do dvaceti neaktivnějších zemí pronikl například Hongkong, Rusko, Čína a velmi aktivní jsou společnosti z Latinské Ameriky a Východní Asie.

Graf 3: Odliv PZI ve vyspělých ekonomikách dle regionů, 2006-2009

Zdroj: UNCTAD: World Investment Report 2009: Transnational Corporations, Agriculture Production and Development. New York, Geneva: UNCTAD. 2009 ISBN: 978-92-1-112775-1; vlastní výpočty

Na grafu 4, uvedeného dále, je zobrazen vývoj globálního přílivu PZI do ekonomik, rozdělených dle stupně jejich rozvinutosti. K nejvýraznějšímu zvýšení objemu přílivu PZI došlo v letech 2000 a 2007. Výrazný propad množství zahraničních investic mezi lety 2007 a 2008 lze chápat jako důsledek finanční krize, která následovala po pádu americké finanční skupiny Lehmans Brothers v druhé polovině roku 2007. Vyspělé ekonomiky se poté buď přímo dostaly do ekonomické recese, nebo se jí přiblížily.

Graf 4: Globální příliv PZI dle typů ekonomik v miliardách dolarů

Zdroj: UNCTAD: *World Investment Report 2009, Transnational Corporations, Agriculture Production and Development*, ISBN: 9789287035134

Legenda:	Transition economies	= transformující se ekonomiky
	Developed economies	= vyspělé ekonomiky
	Developing economies	= rozvíjející se ekonomiky
	World total	= celosvětový úhrn

2 Investiční pobídky

Díky mimořádné efektivitě PZI při rozvoji strukturálně postižených oblastí a akceleraci rozvoje regionálních ekonomik vznikl na světovém trhu velký zájem o PZI a následný přebytek poptávky po nich. Tato nerovnováha vede k ostrému konkurenčnímu boji. Investiční pobídky představují intervenční opatření, jejichž prostřednictvím je usilováno o zvýšení konkurenceschopnosti. Jejich smyslem je ve všech zemích přilákat investory do odvětví prioritního rozvoje a investice, které by byly za neexistence pobídky realizovány v jiném státě.

Poprvé se tento typ podpory přílivu PZI objevil v Irsku již v 50. letech 20. století. Ze zemí střední a východní Evropy nabízely jako první investiční pobídky Polsko a Maďarsko. Názor na to, zda se jedná o efektivní či neefektivní nástroj hospodářské politiky je ovšem v ekonomické literatuře nejednotný.

„Přímé zahraniční investic určitě nepatří k cílům hospodářské politiky (jako růst HDP, nízká nezaměstnanost či stabilita cenové hladiny), jsou však jedním z prostředků k jejich dosažení. Zahraniční investice jsou proto vítány. Jejich lákání pomocí investičních pobídek je však příliš nákladné a pokřivuje domácí ekonomické prostředí. Významnější pro příchod zahraničních investorů do země jsou nízké daně, dobrá infrastruktura, příznivé podmínky pro podnikání a fungující právní řád. Nejlepší investiční pobídkou jsou stejná pravidla pro všechny.“ (V. Klaus, v Praze 21. ledna 2008)²⁵

Jak uvádí studie „Analýza investičních pobídek v České republice“²⁶, vypracovaná VŠE v Praze, je investiční pobídka „formou selektivní státní podpory (dotace), která ovlivňuje tržní alokaci zdrojů (deformuje trh).“ Studie se zaměřila na analýzu efektů, které jsou používány jako hlavní argumenty pro podporu systému investičních pobídek. Z této analýzy jsou níže zmíněny vybrané dílčí závěry, které jsou dle mého názoru opodstatněné a důležité pro další posuzování významu a efektivnosti systému investičních pobídek.

²⁵ Zahraniční investice. Cíl hospodářské politiky? Sborník textů č. 65/2008. Praha: CEP – Centrum pro ekonomiku a politiku. 2008. [cit. 2010-03-30, str. 8]. ISBN 978-80-86547-90-9

²⁶ SCHWARZ, J. a kol.: *Analýza investičních pobídek v České republice*. Praha: Národohospodářská fakulta VŠE v Praze. 2007. Dostupné z WWW:
<<http://download.mpo.cz/get/32013/35445/388865/priloha001.pdf>>

Vybrané závěry této analýzy jsou následující:

Tvrzení č. 1: *Investiční pobídky jsou efektivním hospodářsko-politickým nástrojem vlády, který pomáhá eliminovat rozdíl mezi rozvinutými a zaostalými regiony v zemi.*

Závěr: Investiční pobídky v ČR směřovaly nejvíce do regionů s nejvyšším HDP na obyvatele (Hlavní město Praha a Středočeský kraj), čímž se rozdíly mezi nejrozvinutějšími a zaostalejšími regiony nezmenšovaly, nýbrž zvětšovaly.

Tvrzení č. 2: *Investiční pobídky vedou ke snižování rozdílů v míře nezaměstnanosti v jednotlivých regionech prostřednictvím tvorby nových pracovních míst.*

Závěr: Rozdíly v míře nezaměstnanosti nová pracovní místa vytvořená prostřednictvím investičních pobídek neodstranila ani nezmenšila, protože investiční pobídky v České republice směřovaly spíše do regionů s nižší mírou nezaměstnanosti. Navíc pracovní místa nově vytvořená pomocí investičních pobídek spíše přetahují zaměstnance z jiných firem téhož odvětví nebo z jiných odvětví, než aby snižovala míru nezaměstnanosti.

Tvrzení č. 3: *Tvorba nových pracovních míst pomocí investičních pobídek je efektivní.*

Závěr: Náklady na vytvoření jednoho pracovního místa prostřednictvím investičních pobídek dosahují průměrně 1,6 mil. Kč, ale v případě firmy Barum Continental v Otrokovicích dosáhly až 15 mil. Kč, a značně převyšují náklady na tvorbu nových pracovních míst bez investičních pobídek.

Tvrzení č. 4: *V souvislosti s investičními pobídkami je často zdůrazňován význam tzv. efektů přelévání (spillover effects), ať už v rámci odvětví nebo mezi odvětvími.*

Závěr: Význam efektu přelévání je ve spojení s investičními pobídkami přeceňován, protože se obvykle neberou v úvahu skutečné celkové náklady investičních pobídek. „Přelévání“ se netýká jen výnosů, ale také nákladů, včetně fiskálních, bez nichž jsou investiční pobídky nerealizovatelné.

Tvrzení č. 5: *Investiční pobídky vedou ke snižování daní.*

Závěr: Přestože investiční pobídky selektivními daňovými úlevami vytvářejí dojem, že jsou průkopníky snižování daňové zátěže v ekonomice, opak je pravdou. Svou podstatou (založenou na fiskálních nákladech) napomáhají udržovat vysokou úroveň rozpočtových výdajů, jakož i výše zdanění, čímž komplikují cestu pro snížení daňové zátěže. Pobídkami zvýhodněné firmy často podporují vládu v udržování stávající daňové zátěže, aby nedošlo ke znehodnocení jim poskytnutých daňových úlev.

Typy investičních pobídek:

Investiční pobídky mohou probíhat na různých úrovních a bázích. Můžeme rozlišit pobídky na **národní** nebo **místní** úrovni. Na základě způsobu pobízení můžeme potom investiční pobídky rozlišit na **finanční** a **nefinanční**. Důležitou charakteristikou investičních pobídek je fakt, že jsou nabízeny bez rozdílu domácím i zahraničním investorům.

Z hlediska míry dopadu na státní rozpočet lze definovat následující typy investičních pobídek:

- a) **pobídky fiskální** – daňové a celní úlevy; ve státním rozpočtu se projeví s odstupem času.
- b) **pobídky finanční** – granty, zvýhodněné úvěry; tento typ pobídek má okamžitý dopad na rozpočet.
- c) **opatření** – budování dopravní infrastruktury, tržní preference a v některých případech dokonce i tržní ochrana.

V současnosti poskytuje investiční pobídky přes sto zemí světa. Rozvojové státy zpravidla preferují pobídky fiskálního typu, zatímco státy rozvinuté podporují pobídky finanční²⁷.

²⁷ ŠTRACH, P.: *Mezinárodní management*. Praha: Grada Publishing, 2009. 168 s. ISBN 978-80-247-2987-9

2.1 Systém podpory přílivu přímých zahraničních investic v ČR

Podpora přílivu PZI se uskutečňuje především formou investičních pobídek. V České republice je systém investičních pobídek formulován v zákoně o investičních pobídkách a v rámcových programech vlády²⁸.

Zákon o investičních pobídkách upravuje podporu investic výhradně v oblasti zpracovatelského průmyslu. Investiční podpory v jiných oblastech, např. v oblasti technologických center a center strategických služeb či v oblasti podpory nezaměstnanosti, se řídí pravidly výše zmíněných rámcových programů vlády.

Poskytování investičních pobídek investorům bylo však zahájeno již v roce 1998 prostřednictvím pilotních projektů do zpracovatelského průmyslu na základě přijetí vládního usnesení č. 298 ze dne 29. dubna 1998, resp. následných usnesení č. 844 ze dne 16. prosince 1998 a č. 544 ze dne 31. května 1999. Systém poskytování investičních pobídek byl postupně rozvíjen a zdokonalován a vyvrcholením bylo schválení již zmíněného zákona o investičních pobídkách. Právní úprava investičních pobídek je obsažena i v dalších zákonech, zejména v zákoně o daních z příjmů²⁹ a v zákoně o zaměstnanosti³⁰.

Právní rámec českého systému investičních pobídek byl akceptován Evropskou komisí a je zcela v souladu s jejími pravidly³¹. Díky tomu došlo k vytvoření transparentního a důvěryhodného investičního prostředí pro zahraniční investory.

2.1.1 Vývoj legislativního rámce poskytování investičních pobídek

Podle zákona č.72/2000Sb. ve znění zákona č.159/2007Sb.³² se investičními pobídkami rozumí:

- Slevy na daních z příjmů právnických osob
- Hmotná podpora vytváření nových pracovních míst
- Hmotná podpora rekvalifikace nebo školení zaměstnanců

²⁸ Například: Rámcový program pro podporu technologických center a center strategických služeb (již uzavřený program), Program podpory subdodavatelů, Program na podporu rozvoje průmyslových zón, rámcový program Konkurenceschopnost a inovace 2007-2013.

²⁹ Zákon č.586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

³⁰ Zákon č.435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

³¹ Nařízení Komise č. 1628/2006 ze dne 24. října 2006 o použití článků 87 a 88 Smlouvy na vnitrostátní regionální investiční podporu, publikované v Úředním věstníku EU L 302 ze dne 1. listopadu 2006

³² 159/2007 Sb. zákon, kterým se mění zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

- Převod pozemků ve vlastnictví státu za zvýhodněnou cenu
- Poskytnutí technicky vybaveného území za zvýhodněnou cenu

Sleva na dani...poskytována maximálně do výše stropu veřejné podpory po odečtení hmotné podpory na vytváření nových pracovních míst a rozdílu tržní a kupní ceny pozemku.

Hmotná podpora na pracovní místa a rekvalifikaci ...je vyplácena dle dohody podepsané mezi Ministerstvem práce a sociálních věcí a investorem na základě Rozhodnutí o příslibu investičních pobídek. Hmotné podpory se často vztahují k pracovním místům vytvořeným a k nákladům na školení vynaložených v prvních třech letech projektu. Výše hmotné podpory se liší v závislosti na regionu, kde je investice uskutečněna.

Převod pozemku za zvýhodněnou cenu...podpora představuje rozdíl mezi kupní a tržní cenou pozemku.

Investiční pobídky představují formu veřejné podpory. Obecně veřejnou podporou rozumíme každou podporu, poskytnutou v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, která může narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňuje určitá odvětví či podniky a pokud ovlivňuje obchod mezi členskými státy. Taková podpora je za normální situace neslučitelná se společným trhem, a proto je zakázaná. V určitých případech však může být udělena výjimka z obecného zákazu poskytování veřejné podpory na základě tzv. blokových výjimek nebo na základě rozhodnutí Evropské komise.

Celková výše investičních pobídek je omezena tzv. maximální veřejnou podporou. Investor může v daném regionu získat na pobídkách podporu do výše stanovené procentuální části investice do hmotného a nehmotného majetku. Ta se liší dle typu regionu, a proto byla pro tento účel vypracována regionální mapa veřejné podpory. Výše maximální veřejné podpory % dle regionů je naznačena na obrázku č. 1. Ve svém souhrnu nemůže celková hodnota skutečně poskytnuté veřejné podpory překročit takto stanovenou absolutní částku veřejné podpory pro daný projekt.

Obrázek 1: Regionální mapa veřejné podpory v ČR pro období 1.1.2007 – 31.1.2013 ³³

Legenda:

Region NUTS II	Malý podnik	Střední podnik	Velký podnik
Střední Morava, Moravskoslezsko, Jihovýchod, Severovýchod, Střední Čechy, Severozápad	60 %	50 %	40 %
Jihozápad (1.1.2007 – 31.12.2010)	56 %	46 %	36 %
Jihozápad (1.1.2011 – 31.12.2013)	50 %	40 %	30 %

Dříve než byl formulován a schválen zákon o investičních pobídkách, byla investiční podpora realizována na základě již zmíněných vládních usnesení. Ta postupně stanovovala podobu a podmínky poskytování finanční podpory.

V usnesení č. 298 ze dne 29. dubna 1998³⁴ vláda souhlasila s uplatňováním investičních pobídek a vymezila jejich podobu:

- Posečkáni platby daně z příjmu právnických osob za prvních 5 let. Při splnění předem stanovených podmínek následné prominutí daňového dluhu a poskytnutí daňového bonusu ve výši prominuté částky.
- Zrychlení daňových odpisů u strojů a zařízení, které jsou součástí vybraného seznamu OECD na 25 % ročně (obvyklá sazba daňových odpisů pro stroje a zařízení je 11 % v prvním roce a 22,5 % v dalších letech odepisování). U výrobních budov je sazba zvýšena na 4 % ročně

³³ MF ČR: Stanovená maximální míry veřejné podpory. [online] Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/zprac_prumysl.html

³⁴ Usnesení vlády ČR ze dne 29. dubna 1998 č. 298 k návrhu investičních pobídek pro investory v ČR.

(obvyklá sazba je 1,02 % v prvním roce a 2,02 v dalších letech odepisování)³⁵

- Umístění výroby ve stávajícím svobodném celním pásmu (free zone), jeho případné rozšíření, nebo vytvoření nového svobodného celního pásma, tak aby pozemek vybraný investorem byl jeho součástí. Výroba umístěná v tomto pásmu je považována z hlediska cel, daní a poplatků spojených s dovozem a vývozem zboží, jako by se nenacházela na území ČR. Svobodné celní pásmo tvoří samostatné a oddělené území ČR.
- Nulová celní sazba na stroje a zařízení, které jsou součástí vybraného seznamu OECD. Posečkání s platbou DPH tyto stroje po dobu 90 dní.
- Poskytnutí bezúročných půjček na zřízení nového pracovního místa pro občany ČR až do výše 80 tis. Kč na osobu a na školení a rekvalifikace až do výše 50 % celkových nákladů. Tyto půjčky budou po splnění stanovených požadavků převedeny na dotaci.
- Poskytnutí investičně připraveného území za symbolickou cenu.

Usnesení č. 844 z 16. prosince 1998³⁶ pozměnilo původní usnesení vlády; změny byly následující:

- Vláda souhlasila s prodejem vhodných pozemků zahraničnímu investoru z Pozemkového fondu ČR a z Fondu národního majetku ČR za účelem realizace vybrané investice.
- Došlo ke zvýšení maximální částky na zřízení pracovního místa, a to z 80 tis. Kč na 100 tis. Kč na osobu.
- Byl snížen limit celkové investice z ekvivalentu 25 mil. USD na hodnotu ekvivalentu 10 mil. USD, kromě pobídky, která povoluje zřizování svobodných celních pásem.
- Bylo stanoveno všeobecné kritérium minimálního 40 % podílu investice do strojního zařízení k celkovému podílu investice.

³⁵ Sazby rovnoměrných daňových odpisů upravuje § 31 zákona o dani z příjmů odst. a).

³⁶ Usnesení vlády ČR ze dne 16. prosince 1998 č. 844 k investičním pobídkám pro investory v ČR.

- Investiční pobídky jednotlivým investorům nelze projednávat či schválit bez potvrzení monitorující instituce o jejich slučitelnosti s působením Evropské dohody.

Třetí usnesení vlády č. 544 ze dne 31. května 1999³⁷ se týkalo realizace investičních pobídek. Toto usnesení se týkalo vymezení povinností investora při získávání investiční pobídky. Byla stanovena následující všeobecná kritéria:

- Povinnost investora financovat z vlastních zdrojů částku odpovídající minimálně 50 % z investičního limitu, tj. 5 mil. USD. Tato povinnost neomezuje výši daňové investiční pobídky.
- Povinnost investora dále vynaložit ekvivalentní hodnotu částce, kterou obdržel ve formě daňové investiční pobídky na pořízení hmotného a nehmotného investičního majetku, případně služeb a jiných dodávek spojených s výkonem podnikání společnosti³⁸. Tato povinnost musí být realizována vždy ve lhůtě do 5 let po poskytnutí příslušné části daňové pobídky.
- Povinnost investora profinancovat stanovenou minimální výší investice během 3 až 5 let; konkrétní lhůtu stanoví Ministerstvo průmyslu a obchodu po dohodě s Ministerstvem financí.
- Povinnost investora, aby podíl dovezeného staršího zařízení zahrnovaného do limitu investice nepřesáhl 40 % a jeho stáří nebylo více než 3 roky od data výroby.

Zákon o investičních pobídkách nabyl účinnosti dne 1. května 2000 a byl následně aktualizován ve znění navazujících pěti dalších zákonů. V souvislosti se vstupem ČR do EU musela být legislativa investičních pobídek novelizována zákonem č.19/2004 Sb. Novela, jejíž účinnost byla 1. května 2004 znamenala zpřístupnění investičních pobídek širšímu okruhu investorů a také byly zjednodušeny podmínky pro jejich získání.

³⁷ Usnesení vlády ČR ze dne 31. května 1999 č. 544 k realizaci investičních pobídek.

³⁸ Pouze za předpokladu že tyto služby a jiné dodávky byly pořízeny výhradně od dodavatelů z ČR

2.1.2 Podmínky pro udělení investičních pobídek

Pro úspěšné získání investiční pobídky musí žadatel splnit zákonem vymezené všeobecné podmínky a zvláštní podmínky stanovené zvláštními předpisy^{39,40}. V případě, že prokáže schopnost tyto podmínky splnit, je způsobilý k získání investiční pobídky.

Všeobecné podmínky stanoví §2 zákona o investičních pobídkách a jsou následující:

- a) Jde o zavedení nové výroby nebo rozšíření stávající výroby.
- b) Prostředky jsou vynaloženy do odvětví zpracovatelského průmyslu. Za zpracovatelský průmysl se nepovažuje dobývání nerostných surovin, výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody, stavebnictví, opravy motorových vozidel, obchod a ostatní služby, doprava a zemědělství.
- c) Je pořízeno strojního zařízení za tržní cenu, určeného pro výrobní účely a vyrobeného ne více než 2 roky před pořízením, přičemž hodnota tohoto strojního zařízení musí tvořit nejméně 60 % celkové hodnoty pořízeného dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku.
- d) Je pořízen dlouhodobý hmotného a nehmotný majetek nejméně v částce 100 mil. Kč; v oblastech s mírou nezaměstnanosti nejméně o 25 % vyšší než je průměrná míra nezaměstnanosti ČR je tento požadavek snížen na 60 mil. Kč a v oblastech s mírou nezaměstnanosti nejméně o 50 % vyšší než je průměrná míra nezaměstnanosti ČR je limit investice snížen na 50 mil. Kč. Ve všech případech musí být částka financována minimálně z poloviny z vlastního kapitálu právnické osoby nebo vlastními prostředky fyzické osoby⁴¹
- e) Navrhovaná výroba vyhovuje všem českým legislativním požadavkům na ochranu životního prostředí.
- f) Podmínky a) až c) a e) jsou splněny nejdéle do 3 let od vydání rozhodnutí o příslibu investičních pobídek.

³⁹ § 35a a 35b zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění zákona č. 72/2000 Sb

⁴⁰ § 111 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

⁴¹ Za splnění této podmínky se nepovažuje vynaložení investičních prostředků vytvořených ze zisku dosaženého z investiční akce posuzované pro účely veřejné podpory. [§2, odst. 2 e)]

Další podmínky vyplývající ze zákona o investičních pobídkách:

- a) příjemce nezahájí práce na projektu před vydáním potvrzení o registraci záměru agenturou CzechInvest.
- b) příjemce zachová investici minimálně po dobu 5 let (ode dne, kdy byl majetek uveden do užívání)
- c) příjemce hmotné podpory na pracovní místa zachová počet vytvořených pracovních míst minimálně po dobu 5 let ode dne prvního čerpání této podpory.

V případě, že příjemce investiční pobídky nesplní zákonem stanovené podmínky, pozbývá investiční pobídka platnosti a příjemce musí hodnotu veřejné podpory vrátit. V případě získání pobídky formou převodu technicky vybaveného území je příjemce při nesplnění podmínek zaplatit hodnotu veřejné podpory tomu, kdo, kdo technicky vybavené území na příjemce převedl včetně penále.⁴²

Může také nastat situace, že se zahraniční investor rozhodne pro stornování investice a musí vrátit investiční pobídky tak jako se tomu stalo v roce 2009 u společností Flextronics, LG. Phillips Display a Hitachi.

V České republice působí v oblasti podpory přílivu přímých zahraničních investic vládní **Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest**. Podpora přílivu investic prostřednictvím investičních pobídek je zaměřena především do oblastí zavádění nebo rozšiřování výroby ve zpracovatelském průmyslu a také věnuje pozornost projektům v oblasti strategických služeb a technologických center. Potenciální investoři podávají své žádosti výhradně prostřednictvím vládní agentury CzechInvest. Blíže je činnost této agentury popsána v samostatné kapitole.

Proces schvalování a přijímání investiční pobídky může být v některých případech velmi zdoluhavý a není výjimkou, že trvá i déle než jeden rok. Právě délka tohoto procesu a množství nutné dokumentace představují největší překážky při získávání podpory formou investičních pobídek.

⁴² Penále je ve výši úroků, stanovených Evropskou komisí v době vydání rozhodnutí z výše poskytnuté veřejné podpory za každý úročený rok od vydání rozhodnutí o příslibu investičních pobídek.

2.2 Rating bonity české ekonomiky

Přestože je existence investičních pobídek výrazným stimulem pro vstup zahraničních investorů do země, jejich poskytování samotné nestačí. Důležitým faktorem pro rozhodování investorů je celková schopnost země dostát svým závazkům. V tomto případě se hovoří o tzv. bonitě ekonomiky, která se hodnotí pomocí ratingu. Rating tedy vypovídá o stupni rizikovosti podnikání pro zahraniční firmy v hodnocené zemi a určuje pravděpodobnost, že hodnocená země dostojí svým závazkům.

Ratingové hodnocení je pravidelně prováděno specializovanými firmami, Těmi nejznámějšími jsou agentury Moody's, Standard&Poor's nebo Fitch-IBCA. Hodnota ratingového ohodnocení konkrétní ekonomiky je důležitým signálem pro zahraniční investory a výrazně ovlivňuje jejich rozhodování v oblasti kapitálových toků.

Následující Tabulka 2 ukazuje ratingové ohodnocení zmíněnými ratingovými agenturami jednotlivých světových ekonomik rozdělených do ratingových skupin na počátku roku 2010.

Tabulka 2: Rating světových ekonomik k 28.1.2010⁴³

Moody's		Standard&Poor's		Fitch - IBCA	
Investiční stupně					
Aaa	Francie, Německo, Nizozemí, Rakousko, USA, Švýcarsko, Finsko, Norsko, Dánsko, Spojené království, Švédsko, Španělsko, N. Zéland, Kanada, Singapur, Austrálie, Lucembursko	AAA	Francie, Německo, Nizozemsko, Norsko, Rakousko, Švýcarsko, USA, Singapur Dánsko, Finsko, Spojené království, Kanada, Austrálie, Švédsko, Lucembursko	AAA	Rakousko, Finsko, Francie, Německo, Nizozemsko, Norsko, USA, Švýcarsko, Spojené království, Singapur, Dánsko, Španělsko, Švédsko, Kanada, Lucembursko
Aa1	Belgie, Irsko	AA+	Belgie, Nový Zéland, Španělsko, Hongkong	AA+	Austrálie, Nový Zéland, Belgie, Irsko
Aa2	Portugalsko, Itálie, Slovinsko, Hongkong, Kuvajt, Japonsko	AA	Slovinsko, Japonsko, Irsko	AA	Portugalsko, Japonsko, Slovinsko, Hongkong, Kuvajt
Aa3	Tchaj-wan, Kypr	AA-	Tchaj-wan, Kuvajt, S. Arábie	AA-	Itálie, Kypr, S. Arábie

⁴³ Tabulka neobsahuje skupinu zemí označovaných jako spekulativní stupeň Ba1 a níže

Tabulka 2 – pokračování: Rating světových ekonomik k 28.1.2010

Moody's		Standard&Poor's		Fitsch - IBCA	
Investiční stupně					
A1	Česká republika, Řecko, Estonsko, Slovensko, S. Arábie, Čína, Malta, Izrael, Chile	A+	Itálie, Chile, Kypr, Portugalsko, Slovensko, Čína	A+	Česká republika, Tchaj-wan, Korea, Malta, Čína, Slovensko
A2	Polsko, Korea	A	Česká republika, Malta, Korea, Izrael	A	Řecko, Chile, Izrael
A3	Malajsie, J. Afrika	A-	Malajsie, Polsko, Řecko, Estonsko	A-	Malajsie, Polsko
Baa1	Mexiko, Maďarsko, Rusko, Island, Litva	BBB+	J. Afrika, Mexiko	BBB+	J. Afrika, Mexiko, Estonsko
Baa2	Kazachstán	BBB	Chorvatsko, Rusko, Bulharsko, Litva	BBB	Maďarsko, Rusko, Litva
Baa3	Chorvatsko, Indie, Bulharsko, Rumunsko, Lotyšsko, Brazílie	BBB-	Kazachstán, Indie, Island, Brazílie, Maďarsko	BBB-	Chorvatsko, Indie, Island, Bulharsko, Kazachstán, Brazílie

Zdroj: <http://www.finance.cz/ekonomika/rating/>

Jak je z tabulky patrné, Česká republika se v současné době nachází v ratingové skupině A1 v případě agentury Moody's, jejím ekvivalentu skupině A+ u agentury Fitch-IBCA a agenturou Standard&Poor's je zařazena do skupiny A. Ve srovnání se světovými vyspělými státy se jedná o nižší ohodnocení, avšak v rámci střední Evropy se nachází mezi lépe hodnocenými státy, podobně jako Slovensko.

Negativní dopad na ratingové ohodnocení ČR má zejména špatný stav veřejných financí a v současné době také nestabilní politická situace. Rating na současné úrovni je možné udržet pouze důsledným prosazováním reform v oblasti veřejných financí. K poslední výrazné změně v ratingu ČR došlo v listopadu roku 2002, kdy agentura Moody's zvýšila její rating ze známky Baa1 na současnou známku A1.

Při sestavování ratingu spolupracuje ratingová firma s klíčovými institucemi státu. Metodologie stanovení ratingu vychází z pohledu do budoucnosti a v případě hodnocení ekonomiky státu se zaměřuje na **politické a ekonomické riziko**. Politické riziko odráží ochotu splatit dluh a ekonomické riziko odráží schopnost splatit dluh. Na základě získaných informací je pak udělena známka, odpovídající rizikovosti země.

2.3 CZECHINVEST

CzechInvest, agentura pro podporu podnikání a investic, je státní příspěvková organizace, která je přímo podřízená Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR. Od listopadu 2002 působí v oblasti podpory přílivu přímých zahraničních investic. Kromě ústředního pracoviště v Praze má v současné době také sedm poboček po celém světě, a to v Americe, Velké Británii, Německu, Francii, v Číně a Japonsku. Agentura má tak zastoupení v zemích, kde jsou relativně největší možnosti k získání nových investorů se záměrem podnikat v České republice.⁴⁴

Agentura byla založena za výrazné podpory ze strany evropského programu PHARE a již od začátku byla budována programově, s jasným vymezením kompetencí a zadání podle evropských modelů institucí podobného zaměření. Zpočátku byly její aktivity omezeny především na poskytování informací, poradenství a později i do oblasti asistenčních služeb. Postupně se rozsah činností rozšiřoval a v současnosti se jedná o vysoce profesionálně fungující instituci. Důkazem toho může být i skutečnost, že byla agentura CzechInvest několik let po sobě prohlášena nejlepší agenturou tohoto typu v Evropě. Získala ocenění „The European Investment Promotion Agency of the Year“ v letech 2000 a 2001 a „Best Investment Promotion Agency in the EU Accession Countries of the Year“ v roce 2002. Kromě těchto významných ocenění je držitelem mnoha dalších, které se týkají konkrétních projektu či například podoby internetových stránek (v roce 2009 získala ocenění udělené ČNB za nejlepší internetové stránky na světě mezi investičními agenturami).⁴⁵

Cílem agentury je zvyšovat konkurenceschopnost české ekonomiky prostřednictvím podpory malého a středního podnikání, podnikatelské struktury, inovací a získáváním zahraničních investic z oblasti výroby, strategických služeb a technologických center. Prostřednictvím svých služeb a rozvojových programů CzechInvest přispívá k rozvoji domácích firem, českých i zahraničních investorů i celkového podnikatelského prostředí.

⁴⁴ CzechInvest: *Výroční zpráva 2008*. [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.czechinvest.org/data/files/zlom-vyrocka-czechinvest2008-final-web-1695.pdf>>

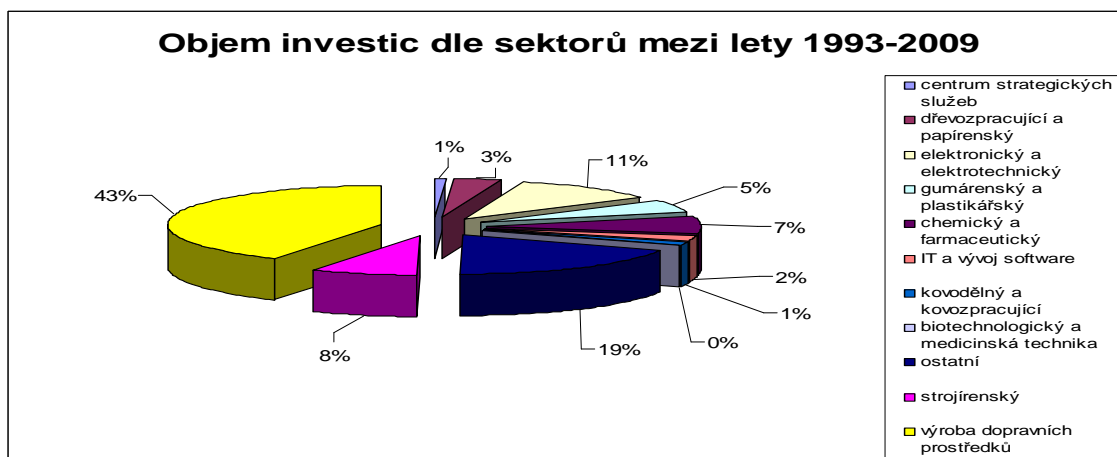
⁴⁵ CzechInvest: *Výroční zpráva 2008*. [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.czechinvest.org/data/files/zlom-vyrocka-czechinvest2008-final-web-1695.pdf>>

V souvislosti s podporou domácího podnikání byla vybudována síť třinácti regionálních kanceláří CzechInvestu, umístěných v jednotlivých krajských městech jako informační a asistenční centra agentury pro místní podnikatele. Tyto kanceláře poskytují především malým a středním podnikatelům informace o strukturálních fondech Evropské unie, o možnostech zapojení se do programů systému státní podpory podnikání a samozřejmě i asistenční pomoc v souvislosti s jejich účastí v projektech. Uskutečněním investice ovšem činnost agentury nekončí. Neméně důležitou činností je tzv. Aftercare – následná péče o investory. Jedná se především o podporu v oblasti expanze, reinvestic, rozvoje výzkumu, lidských zdrojů, hledání vhodných průmyslových zón a podnikatelských nemovitostí, vyhledávání dodavatelů, zprostředkování vyjednávání s místní samosprávou apod.

Jako prioritní sektory národní ekonomiky byly z hlediska podpory přílivu zahraničních investic stanoveny tyto:

- sektor HighTech výroby, tj. automobilový, letecký, elektrotechnický průmysl, průmysl elektronických technologií, biotechnologie, farmaceutický průmysl a průmysl zdravotnických techniky.)
- služby podporující obchod, strategické služby
- technologická centra

Struktura projektů zprostředkovaných agenturou CzechInvest se každým rokem mění. Současným trendem je zvyšování podílu technologicky vyspělých projektů, a to zejména strategických služeb a technologických center. Zatímco v roce 1994 byly veškeré projekty orientovány do oblasti zpracovatelského průmyslu, v roce 2008 dosáhl podíl projektů z oblasti strategických služeb již 27 % a u technologických center byl tento podíl dokonce 36 % (viz. Tabulka 1, kapitola 1.7).

Graf 5: Objem přímých investic dle sektorů mezi lety 1993 – 2009

Zdroj: vlastní zpracování, CzechInvest

Graf 5 naznačuje, jak se podílely jednotlivé průmyslové sektory na celkovém objemu investic v letech 1993 – 2009. Významný podíl zde má sektor výroby dopravních prostředků, což je důsledkem vybudování několika výrobních závodů na automobily po celé ČR (např. TPCA Kolín-Ovčáry, Hyundai Nošovice).

Programy na podporu investičních projektů jsou financovány ze strukturálních fondů Evropské Unie a ze státního rozpočtu České republiky. Finance z fondů EU jsou získávány prostřednictvím tzv. operačních programů. **Operační program** je „základním strategickým dokumentem finanční a technické povahy pro konkrétní tematickou oblast (např. zaměstnanost a sociální věci), nebo konkrétní region soudržnosti, který zpracovávají členské země EU.“⁴⁶ V tomto dokumentu jsou stanoveny a podrobně popsány cíle a priority členské země v dané oblasti v aktuálním programovacím období.

Operační program obecně sleduje tzv. globální cíl, kterým je pro aktuální operační program Podnikání a inovace v programovací období 2007 - 2013 „zvýšení konkurenceschopnosti sektoru průmyslu a služeb a rozvoj podnikání, udržení přitažlivosti ČR, regionů a měst pro investory, podpora inovací, stimulace poptávky po výsledcích výzkumu a vývoje, komercializace výsledků výzkumu a vývoje, podpora podnikatelského ducha a růstu hospodářství založeného na znalostech pomocí kapacit

⁴⁶ Fondy evropské unie: Slovník pojmů – Operační program.[online]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Glosar/O/Operacni-program>>

pro zavádění nových technologií a inovovaných výrobků, včetně nových informačních a komunikačních technologií.“⁴⁷

Globálního cíle je dosaženo díky plnění tzv. specifických cílů, které vyžadují podporu určitých oblastí v rámci speciálně vytvořených **programů podpory**. V rámci těchto programů je realizována konkrétní podpora podnikatelských subjektů.

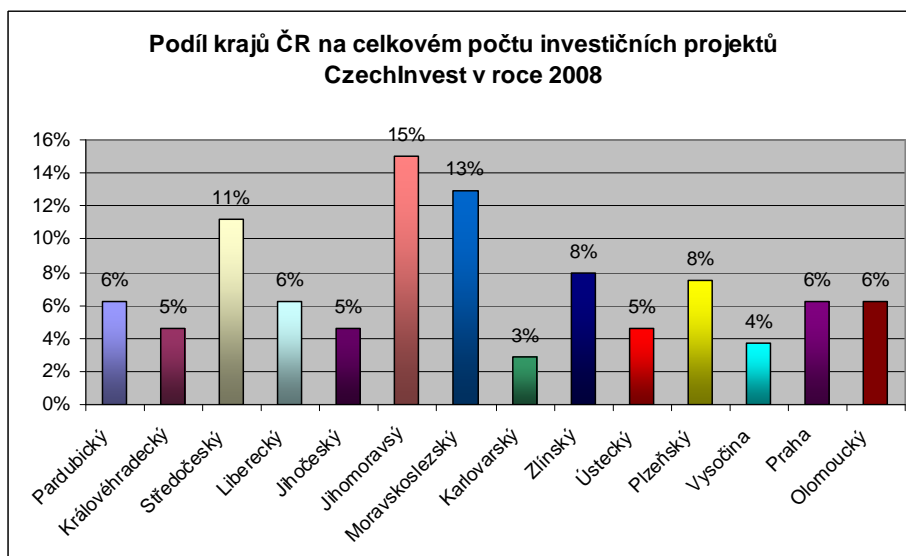
V současné době jsou vyhlášeny programy podpory investic pro období 2007-2013 v rámci tří základních oblastí:

1. podnikání a inovace
2. lidské zdroje a zaměstnanost
3. výzkum a vývoj pro inovace

V rámci systému investičních pobídek byly navíc přijaty dva doprovodné programy; program podpory subdodavatelů a program podpory rozvoje průmyslových zón. Program podpory subdodavatelů má za cíl přispívat k růstu konkurenceschopnosti českých dodavatelů, a to především zprostředkováním informací mezi nimi a investory. Druhý doprovodný program má za úkol podpořit obce při zajištění investiční přípravy území pro konkrétního investora, který uplatnil nárok na investiční pobídky. Program podpory rozvoje průmyslových zón je každoročně schvalován vládou.

V následujícím grafu 6 je zobrazeno, jakou měrou se podílely jednotlivé kraje ČR na celkovém počtu projektů, zprostředkovaných agenturou CzechInvest v roce 2008. Z grafu je viditelné, že nejvíce projektů bylo v roce 2008 realizováno v Jihomoravském kraji (15 %), následoval kraj Moravskoslezský (13 %) a kraj Středočeský (11 %). Ostatní kraje ČR se podílely méně než 10 % na počtu zprostředkovaných projektů.

⁴⁷ CzechInvest: Co je operační program Podnikání a inovace. [online]. [cit. 2010-03-02] Dostupné z WWW: <<http://www.czechinvest.org/co-je-to-oppi>>

Graf 6: Podíl krajů ČR na celkovém počtu projektů zprostředkovaných Czechinvestem v roce 2008

Zdroj: Výroční zpráva CzechInvest 2008. [online] Dostupné na WWW:

<http://www.czechinvest.org/data/files/zlom-vyrocka-czechinvest2008-final-web-1695.pdf>

Podle studie MasterCard⁴⁸ se v roce 2009 stala investičně nejatraktivnějším městem České republiky Praha. Po Praze druhou nejatraktivnější oblastí byla potom Mladá Boleslav. Studii vypracovala společnost MasterCard ve spolupráci s Vysokou školou ekonomickou v Praze. Jednalo se již o druhý ročník socioekonomické studie *MasterCard česká centra rozvoje 2009*. Investiční atraktivnost oblasti se projevuje zejména v nízké nezaměstnanosti nebo vysokém průměrném výdělku v podnikatelském sektoru. Pro vyhodnocení investiční atraktivnosti měst bylo ve studii použito čtrnácti indikátorů, mezi kterými byla například míra nezaměstnanosti ve městě, napojení na dálniční síť ČR, kumulovaný příliv PZI na 1 obyvatele, počet ekonomických subjektů na 1000 obyvatel, ale také image jako business centra mezi podnikateli a investiční atraktivnost kraje.

Od svého vzniku se agentura CzechInvest se do konce roku 2009 podílela na 1356 investičních projektech v hodnotě přes 665 mld. Kč. Přímo v projektech zprostředkovaných agenturou CzechInvest nachází postupně práci více než 206 tisíc lidí a další tisíce pracovních míst pak vznikají v navazujících investicích. Nejvíce projektů bylo realizováno v sektoru výroby dopravních prostředků, také výše investovaných prostředků a počet vzniklých pracovních míst výrazně převyšuje hodnoty ostatních sektorů.

⁴⁸ MasterCard Worldwide: *Česká centra rozvoje – výsledky 2009*. [online] Dostupné z WWW: <<http://www.centrazvoje.cz/?p=vysledky-2009>>

Konkrétní hodnoty jsou uvedeny v následující tabulce 3, kde jsou realizované projekty navíc rozděleny dle průmyslových sektorů. Nejvíce projektů bylo realizováno v sektoru výroby dopravních prostředků, také výše investovaných prostředků a počet vzniklých pracovních míst výrazně převyšuje hodnoty v ostatních sektorech.

Tabulka 3: Přehled projektů CzechInvestu v letech 1993-2009

Název sektoru	Počet projektů	Výše investice (mil.CZK)	Vzniklá pracovní místa
<i>centrum strategických služeb</i>	56	5 901,01	11 563
<i>dřevozpracující a papírenský</i>	30	23 058,29	2 622
<i>elektronický a elektrotechnický</i>	159	73 185,51	47 225
<i>gumárenský a plastikařský</i>	108	34 422,12	10 809
<i>chemický a farmaceutický</i>	95	48 161,18	5 647
<i>IT a vývoj software</i>	139	15 007,63	13 470
<i>kovodělný a kovozpracující</i>	44	9 785,24	2 094
<i>biotechnologický a medicínská technika</i>	4	84,94	43
<i>ostatní</i>	252	125 512,02	24 075
<i>strojírenský</i>	192	52 808,07	18 370
<i>výroba dopravních prostředků</i>	277	277 354,17	70 420
Celkem	1 356	665 280,17	206 338

Zdroj: CzechInvest: Projekty agentury CzechInvest [online]. [cit. 2010-02-20]. Dostupné z WWW: <http://www.czechinvest.org/data/files/93-2009-ke-zverejneni-62-cz.xls>

Finance, které v roce 2009 prošly přes agenturu CzechInvest, meziročně poklesly na 10,5 miliardy korun, což je téměř o polovinu. Investice se snižují dlouhodobě a na vině může být i zpomalení ekonomiky v důsledku globální finanční krize. Společnosti potom hledají spíše pronájmy a začínají preferovat levnější obory služeb a vývoje.

2.4 Regionální politika EU ve vztahu k podpoře přílivu PZI

Zakládající smlouva Evropské unie uvádí ve svém článku č. 2, že posláním společenství je mimo jiné „*podporovat harmonický a vyvážený rozvoj hospodářských činností ve Společenství, trvalý a neinflační růst respektující životní prostředí, vysoký stupeň konvergence hospodářské výkonnosti, vysokou úroveň zaměstnanosti a sociální ochrany, zvyšování životní úrovně a kvality života, hospodářskou a sociální soudržnost a solidaritu mezi členskými státy.*“⁴⁹

⁴⁹ Smlouva o Evropské unii (1992) [online]. [cit. 2010-03-02]. Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/dat/11992M/word/11992M.doc/>

Jak již bylo dříve zmíněno, programy podpory investičních projektů jsou z části financovány ze strukturálních fondů EU. Proto bude problematika strukturálních fondů a regionální politiky EU stručně zmíněna v následujícím textu.

Regionální politika je jednou z oblastí politiky Evropské unie a z hlediska financování se jedná o nejnákladnější společnou politiku Společenství. Je rovněž nazývána politikou hospodářské a sociální soudržnosti. Řadí se mezi tzv. komunitární politiky. Tento typ politiky je charakteristický tím, že její těžiště spočívá v členských státech a orgány EU dbají na její koordinaci a harmonizaci. Prostřednictvím regionální politiky se EU snaží snížit výrazné rozdíly, které stále existují mezi některými regiony, pokud jde o příjmy a příležitosti. Regionální politika funguje na principu finanční solidarity a soudržnosti, kdy dochází k přesunu prostředků z bohatých regionů do chudších. Rozdíly v úrovni prosperity lze pozorovat jak mezi jednotlivými státy, ale také uvnitř členských států jako takových.

Strategickým dokumentem EU v oblasti regionální politiky jsou „*Strategické obecné zásady Společenství pro soudržnost*“. Tento dokument byl schválen Radou EU dne 6. října 2006 a vymezuje orientační rámec pro intervenci prostřednictvím strukturálních fondů a fondu kohezního v členských státech EU.

Prostředky poskytované v rámci regionální politiky EU jsou vyhrazeny především pro regiony s HDP nižším než 75 % průměru EU. Jsou určeny na zlepšení jejich infrastruktury a rozvoj ekonomického a lidského potenciálu. Kromě toho mohou všechny členské země získat prostředky například na podporu inovací a výzkumu, udržitelného rozvoje, meziregionální a přeshraniční koordinační projekty. Regionální politika EU je realizována v rámci sedmiletých cyklů, tzv. programovacích období. V současné době probíhá programovací období 2007-2013. V tomto období má ČR k dispozici celkem 26,69 miliard eur, což lze přirovnat přibližně ke třem čtvrtinám ročního státního rozpočtu ČR. Evropská unie financuje maximálně 85 % výdajů vynaložených v rámci regionální politiky. Z tohoto důvodu musí Česká republika pro úspěšné čerpání poskytnout další přibližně čtyři miliardy eur.

V současnosti uděluje EU finanční pomoc prostřednictvím tří hlavních fondů:

1. **Evropského fondu regionálního rozvoje** (ERDF; European Regional Development Fund) - určen pro podporu investičních projektů

2. **Evropského sociálního fondu** (ESF; European Social Fund) – podporovány jsou neinvestiční projekty
3. **Fondu soudržnosti**, tzv. **Kohezní fond** (Cohesion Fund) – určen výhradně na podporu chudších států, nikoli regionů. Podporovány jsou investiční projekty stejně jako u ERDF.

V oblasti podpory přílivu PZI je relevantní především první strukturální fond Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF), ze kterého je financován například aktuální operační program *Podnikání a inovace* a operační program *Výzkum a vývoj pro inovace* a druhý strukturální fond Evropský sociální fond (ESF), který financuje operační program *Lidské zdroje a zaměstnanost*.

3 Vliv přílivu přímých zahraničních investic na ekonomiku ČR (ve srovnání se SR)

Příliv PZI s sebou nese řadu přímých i nepřímých dopadů na ekonomiku hostitelské země. Nepřímé efekty, tzv. *spillovers*, jsou ve světové literatuře považovány za dominantní hospodářský přínos. Pozitivní dopady na hospodářský růst je možné pozorovat ve zvyšování vývozní výkonnosti a nedluhovém financování deficitu běžného účtu, tzv. doplnění domácích úspor. Tím je přispíváno ke zlepšení vnější rovnováhy i stability měny. V případě, že příliv PZI výrazně převyšuje deficit běžného účtu, může dojít ke snížení zahraniční zadluženosti, posílení devizových rezerv a v konečném důsledku se může odrazit v ratingovém ohodnocení ekonomiky.

Každý pozitivní dopad je ovšem spojen i s jeho negativním protějškem. Obecně lze říci, že pozitivní dopady jsou spojeny s příchodem zahraničního investora a převažují zejména v prvních měsících či letech po realizaci investice. Jedná se tedy o pozitivní efekty v krátkém období. V dlouhém období a při zohlednění nepřímých efektů se začínají objevovat i negativní efekty. Z dlouhodobého hlediska nemusí PZI podporovat hospodářský růst a zaměstnanost, pokud například vytlačují již existující investice, nenavazují vazby s domácími firmami nebo pokud nadnárodní firmy v zemi realizují nepříznivé strategie. Jak již jednou bylo zmíněno, je nutné si uvědomit, že hlavním cílem těchto firem je maximalizace vlastního zisku, ne přispívat k rozvoji hostitelské země.

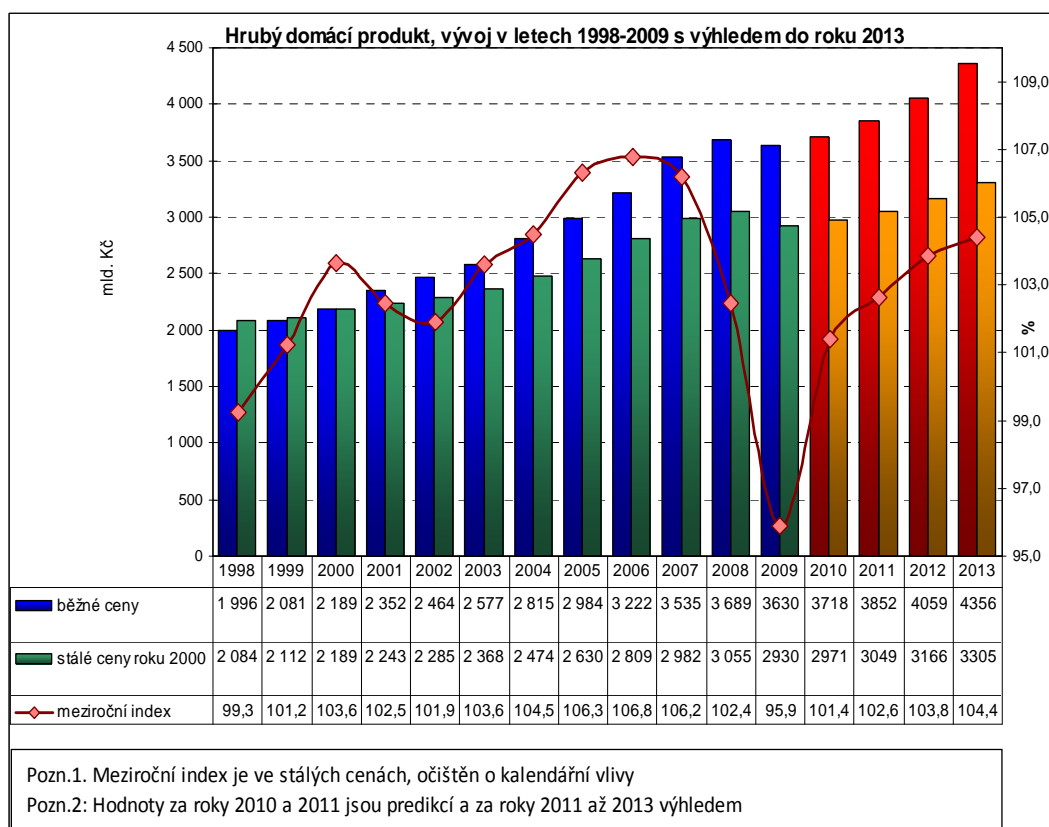
Při posuzování dopadů PZI na hostitelskou ekonomiku je tedy důležité nahlížet na ně komplexně (přímé i nepřímé dopady) a brát v úvahu jejich čistý přínos v dlouhém období.

V této kapitole bude sledován vliv PZI na vybrané makroekonomické ukazatele ČR, a to vývoj HDP, vliv na platební bilanci a vývoj nezaměstnanosti. V souvislosti s problematikou, která je řešena v další části diplomové práce, jsou v kapitole stručně zmíněny i základní makroekonomické ukazatele Slovenské republiky.

3.1 Vývoj HDP ČR v souvislosti s přílivem přímých zahraničních investic

Hrubý domácí produkt je základním makroekonomickým ukazatelem pro měření výkonnosti ekonomiky. Je ukazatelem nově vytvořené hodnoty a díky tomu je – i přes různá kritizovaná úskalí - používán k měření a srovnávání míry ekonomického rozvoje.

V následujícím grafu 7 je znázorněn vývoj hrubého domácího produktu ČR od roku 1998.

Graf 7: Vývoj HDP v ČR v letech 1998 - 2009 s predikcí do roku 2013

Zdroj: ČSÚ, propočty MF ČR, vlastní výpočty

Z hodnot grafu je patrné, že v letech 1999 až 2006 se česká ekonomika vyvíjela v duchu pozitivního hospodářského růstu. V roce 2000 došlo k výraznému oživení (růst HDP o 3,6 %). Tento růst je připisován výraznému zvýšení investiční aktivity, zejména formou přílivu zahraničního kapitálu, který se projevil i globálně (viz Graf 4). V průběhu let 2001 a 2002 se tempo růstu HDP snížilo, což bylo důsledkem především nepříznivého vývoje v Evropě a v roce 2002 mohly mít vliv i katastrofální záplavy, které Českou republiku postihly. V období let 2002 až 2006 pak

docházelo ke stále se zvyšujícímu meziročnímu růstu HDP. Tento růst dosáhl svého vrcholu právě v roce 2006 (růst HDP o 6,8 %).

Zatímco v roce 2007 došlo jen k mírnému zpomalení růstu, rok 2008 s sebou přinesl mnoho změn. V důsledku globálních změn vyvolaných finanční krizí došlo k výraznému zpomalení meziročního růstu české ekonomiky až na hodnotu 2,4 %. Důsledky celosvětové krize se potom nejvíce projevíly ve vývoji HDP v roce 2009, kdy došlo k negativní meziroční změně o 4,1 %. Od roku 2010 experti očekávají postupné zotavování ekonomiky a její opětovný růst.

Metodika výpočtu HDP je předmětem široké odborné diskuse, zejména co se týká používání běžných a stálých cen pro výpočty. ČSÚ prošel důkladným auditem, jehož závěrem bylo, že jeho postupy odpovídají evropské úrovni a doporučením. Při prvním propočtu všech ukazatelů je počítáno v běžných cenách, pro potřeby sledování vývoje s vyloučením vlivu změn cen následuje převod do stálých cen.

3.2 Vliv přímých zahraničních investic na platební bilanci

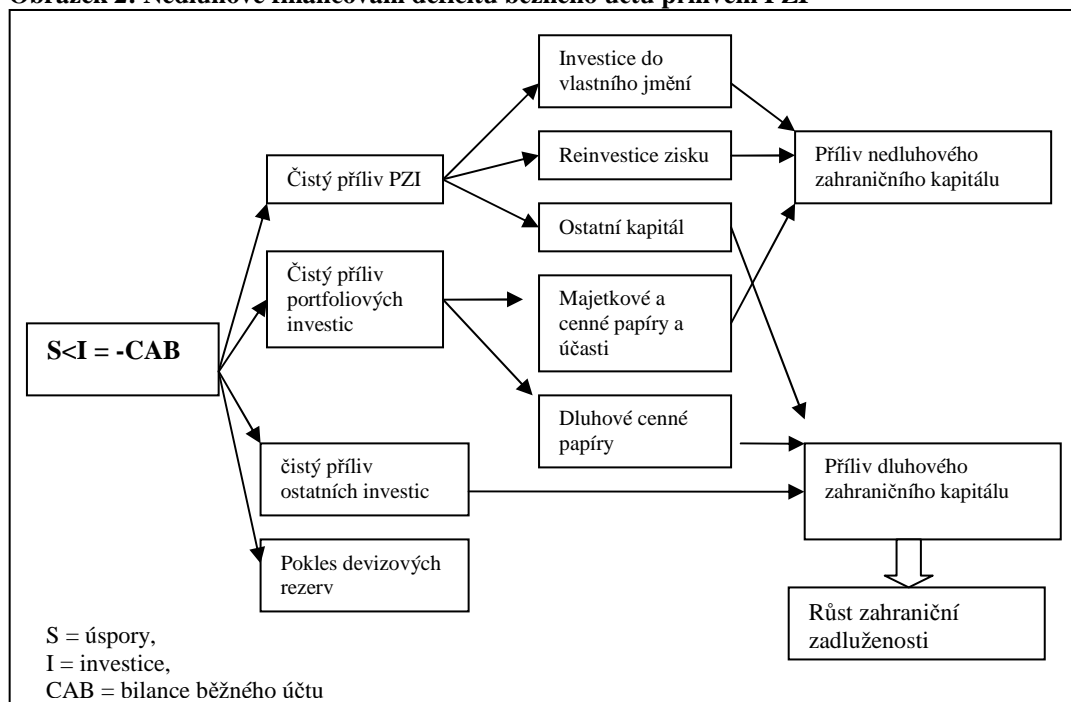
PZI jsou v platební bilanci ČR vykazovány jako položka finančního účtu. Jsou zde dále členěny na investice do vlastního jmění, reinvestice zisků a ostatní kapitál. Cílem této práce není dopodrobna analyzovat úlohu PZI v platební bilanci, proto následující text tuto problematiku pouze stručně nastíní.

Významným důsledkem přílivu PZI je tzv. doplnění domácích úspor v podobě nedluhového financování deficitu běžného účtu. Zásoba devizových rezerv je omezená a příliv dluhových zahraničních investic znamená ve svém důsledku zvyšování zahraniční zadluženosti. Jediným dlouhodobě udržitelným zdrojem financování deficitu běžného účtu se proto jeví příliv nedluhových zahraničních investic. Je nutné si však uvědomit že i PZI obsahují složku dluhového charakteru a nedluhová složka se vyskytuje kromě PZI i u portfoliových investic v podobě investic do majetkových cenných papírů a účastí. Dluhová složka PZI činila v ČR ke konci roku 2002 dokonce 12,1 % jejich celkového stavu.⁵⁰

⁵⁰ SRHOLEC, M.: *Přímé zahraniční investice v České republice. Teorie a praxe v mezinárodním srovnání*. [cit. str. 74, odst. 1]. Praha: Linde, s.r.o., 2004. 171 s. ISBN: 80-86131-52-1

Problematika dluhového a nedluhového financování je naznačen v následujícím schématu:

Obrázek 2: Nedluhové financování deficitu běžného účtu přílivem PZI

Zdroj: SRHOLEC, M.: *Přímé zahraniční investice v České republice. Teorie a praxe v mezinárodním srovnání*. Praha: Linde, s.r.o., 2004. 171 s. [cit. str. 73] ISBN: 80-86131-52-1.

V tabulce 4 jsou zobrazeny vybrané položky platební bilance od roku 2002 do roku 2008.

Tabulka 4: Platební bilance ČR v letech 2002-2008

Položka bilance\ rok	jednotka	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
běžný účet	mld. Kč	-136	-161	-147	-40	-77,0	-113	-114
kapitálový účet	mld. Kč	0	0,0	-14	5	8	20	31
finanční účet	mld. Kč	348	157	178	155	92	126	151
z toho: PZI	mld. Kč	271	54	102	280	90	179	150
portfoliové investice	mld. Kč	-47	-36	53	-81	-27	-57	-9
ostatní investice	mld. Kč	124	139	23	-44	29	4	10
změna devizových rezerv	mld. Kč	217	13	7	93	2,0	16	40
zahraniční zadluženost	mld. Kč	813	895	1012	1142	1194	1375	1556
finanční účet/HDP	%	14,1	6,1	6,3	5,2	2,9	3,6	4,1
zahraniční zadluženost/HDP	%	33	34,7	35,9	38,3	37	38,9	42,2

Zdroj: MF ČR: Makroekonomická predikce. Vztahy k zahraniční. [cit. 2010-03-30]. [online]. Dostupné z WWW: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/makro_pre_52643.html

Z dat v tabulce lze vyčíst, že finanční účet platební bilance významně vyrovnává deficit jejího běžného účtu a v některých letech ho dokonce výrazně převyšuje. Je zde také patrné, že na tomto vyrovnávání se nejvíce podílí položka PZI (výjimkou je pouze rok 2003).

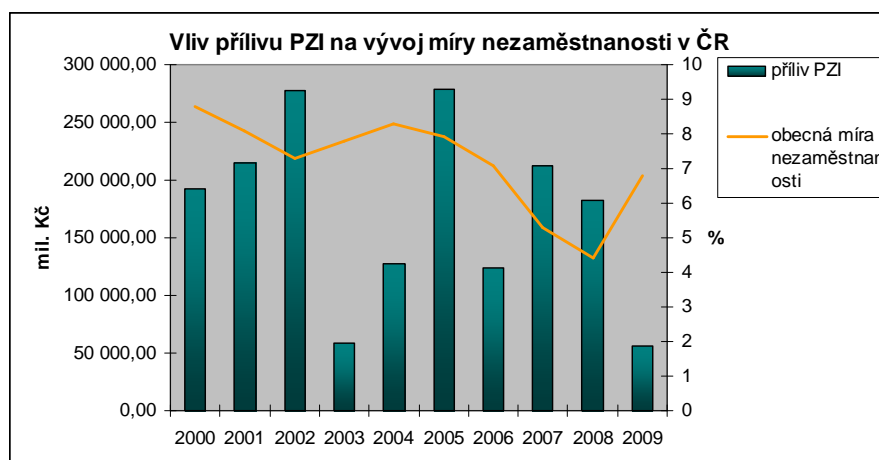
Kromě přímého vlivu přílivu PZI na hodnotu finančního účtu, je také vhodné zmínit i fakt, že aktivity nadnárodních firem se v hostitelské ekonomice promítají i do struktury běžného účtu. Nadnárodní firmy jsou výrazně proexportně orientované a zvyšují tak celkové vývozy hostitelské země.

3.3 Vývoj nezaměstnanosti v ČR

Jako jeden z hlavních pozitivních dopadů přílivu PZI je označována tvorba nových pracovních míst. Růst zaměstnanosti v podnicích pod zahraniční kontrolou ovšem zásadně nevypovídá o dopadu na zaměstnanost v České republice.

„...otázka dopadů PZI na ekonomický růst i zaměstnanost je podstatně složitější, protože zásadní není přímý dopad na vytváření nových pracovních míst v samotných PZI, ale rozhodující je schopnost ekonomiky adaptovat se na strukturální změny, které jejich příliv doprovázejí.“⁵¹

Následující graf 8 zobrazuje vývoj přílivu PZI a obecné míry nezaměstnanosti v ČR v posledních letech.

Graf 8: Vliv přílivu PZI na vývoj míry nezaměstnanosti v ČR,
Zdroj: vlastní výpočty na základě dat MPSV a ČNB

Pro posouzení vlivu intenzity přílivu PZI na vývoj nezaměstnanosti použijeme korelační analýzu, která by nám měla poskytnout odpověď na otázku, zda existuje nějaký vztah mezi přílivem PZI a mírou nezaměstnanosti v ČR. Do výpočtu byla zařazena data od roku 2002 záměrně, jelikož v tomto roce byl přijat zákon

⁵¹ SRHOLEC, M.: Přímé zahraniční investice v České republice. Teorie a praxe v mezinárodním srovnání. Praha: Linde, s.r.o, 2004. 171 s. [cit. str. 59, odst. 2]. ISBN: 80-86131-52-1

o investičních pobídkách a výsledek analýzy tak může částečně vypovídat i o efektivnosti systému investičních pobídek v oblasti snižování nezaměstnanosti.

Pro výpočet korelačního koeficientu bude použit následující vzorec:

$$r_{x,y} = \frac{\sum X_i Y_i - n\bar{x}\bar{y}}{\sqrt{(\sum X_i^2 - n\bar{x}^2)(\sum Y_i^2 - n\bar{y}^2)}}$$

Míru nezaměstnanosti považujeme při výpočtu za závisle proměnnou veličinu (y) a příliv PZI do ČR za veličinu nezávisle proměnnou (x).

V následující tabulce jsou zobrazena data použita při výpočtu a vypočtený korelační koeficient.

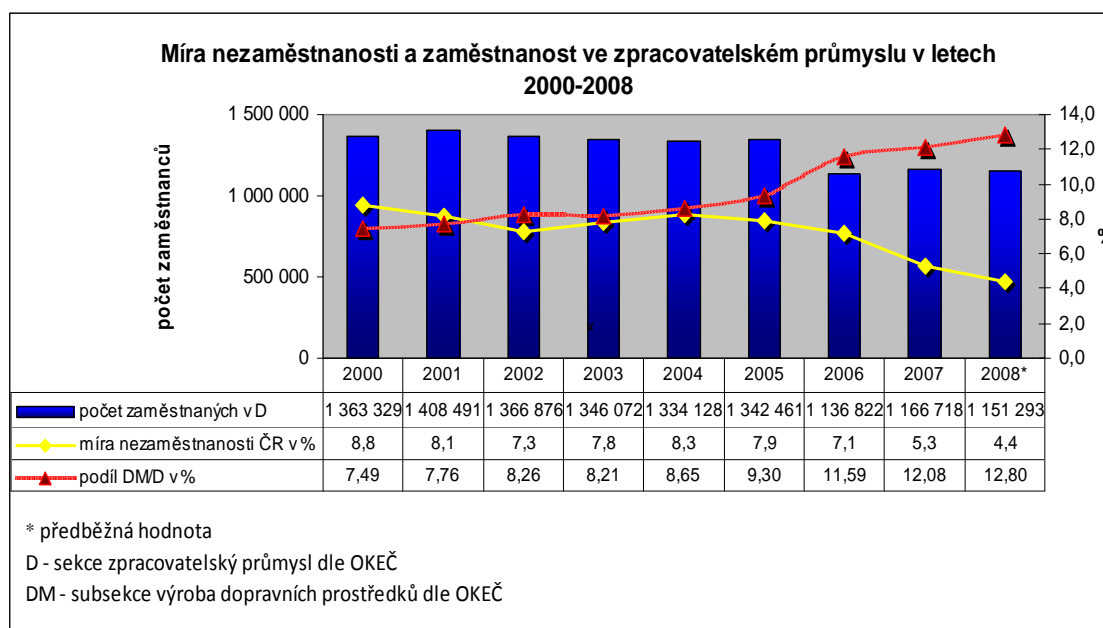
Tabulka 5: Výpočet korelačního koeficientu

VÝPOČET KORELAČNÍHO KOEFICIENTU		
rok	příliv PZI v mil. Kč	obecná míra nezaměstnanosti v %
2002	277 689,50	7,3
2003	59 316,10	7,8
2004	127 843,6	8,3
2005	279 181,5	7,9
2006	123 431,3	7,1
2007	211 943,7	5,3
2008	182 796,5	4,4
2009	56 525,6	6,8
Celkem	1 318 728	x
Korelační koeficient:		- 0,123293202

Závislost vybraných veličin posuzujeme na základě hodnoty vypočteného korelačního koeficientu r, který nabývá hodnot od (-1; 1). Záporná hodnota vyjadřuje nepřímou úměru, a čím více se vzdaluje koeficient od hodnoty 0, tím větší existuje mezi veličinami závislost. V našem případě je koeficient nabývá korelační koeficient hodnoty - 0,12, z čehož lze vyvodit závěr, že ve sledovaném období neexistuje příliš velká závislost mezi přílivem PZI a vývojem míry nezaměstnanosti.

Na makroekonomické úrovni nelze tedy prokázat souvislost mezi intenzitou přílivu PZI a snižováním míry nezaměstnanosti.

Graf 9 vypovídá o vývoji nezaměstnanosti v ČR v letech 2000 – 2008 (použita je obecná míra nezaměstnanosti, stanovená ČSÚ) a také zobrazuje hodnoty počtu zaměstnaných lidí ve zpracovatelském průmyslu. Jelikož se tato diplomová práce v dalším textu zaměřuje na oblast automobilového průmyslu, je v grafu zobrazen také podíl počtu zaměstnanců ve výrobě dopravních prostředků a celkovém počtu zaměstnanců ve zpracovatelském průmyslu (DM / D).

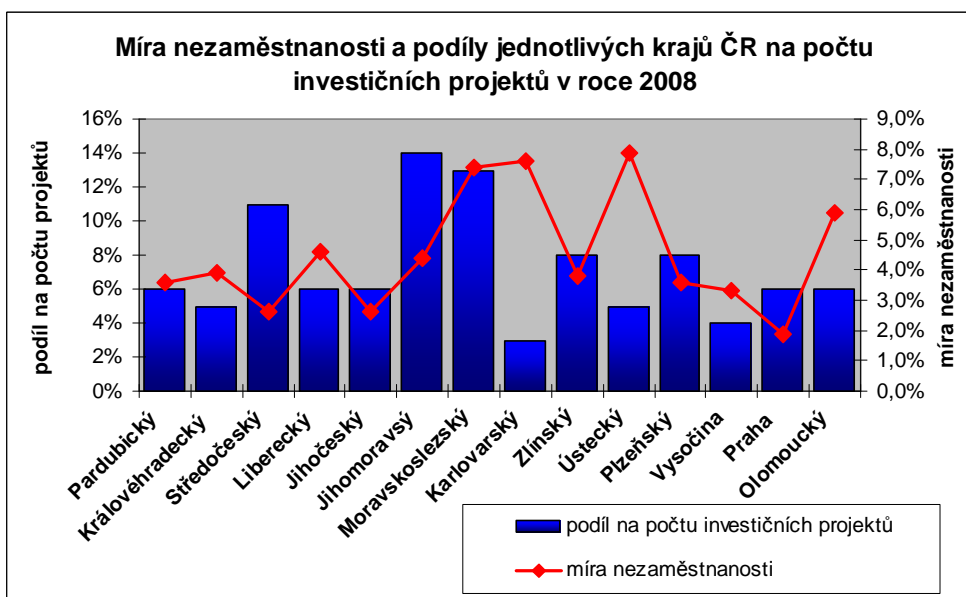

Graf 9: Míra nezaměstnanosti a zaměstnanost ve zpracovatelském průmyslu v ČR v letech 2000 –2008

Zdroj: vlastní výpočty na základě dat ČSÚ a MPO.

Na grafu 9 je jasně viditelné snižování obecné míry nezaměstnanosti, ke kterému dochází od roku 2005. Zároveň však docházelo i ke snižování počtu zaměstnaných osob v sektoru zpracovatelského průmyslu. Toto snížení mohlo mít za následek s tím související růst podílu počtu osob zaměstnaných v automobilovém průmyslu na počtu osob zaměstnaných ve zpracovatelském průmyslu (podíl MD/D). Zvyšování tohoto podílu tedy nemusí zákonitě znamenat zvyšování zaměstnanosti v automobilovém průmyslu, ale pouze změnu struktury zaměstnanosti ve zpracovatelském průmyslu.

PZI nesměřují převážně do regionů s vysokou nezaměstnaností, i když se výše investiční pobídky formou dotace na nově vytvořené pracovní místo odvíjí také od míry nezaměstnanosti. To dokazují i data zobrazená v grafu 10.

Graf 10: Míra nezaměstnanosti a podíly jednotlivých krajů ČR na počtu investičních projektů v roce 2008

Zdroj: vlastní výpočty na základě dat CzechInvestu a ČSÚ

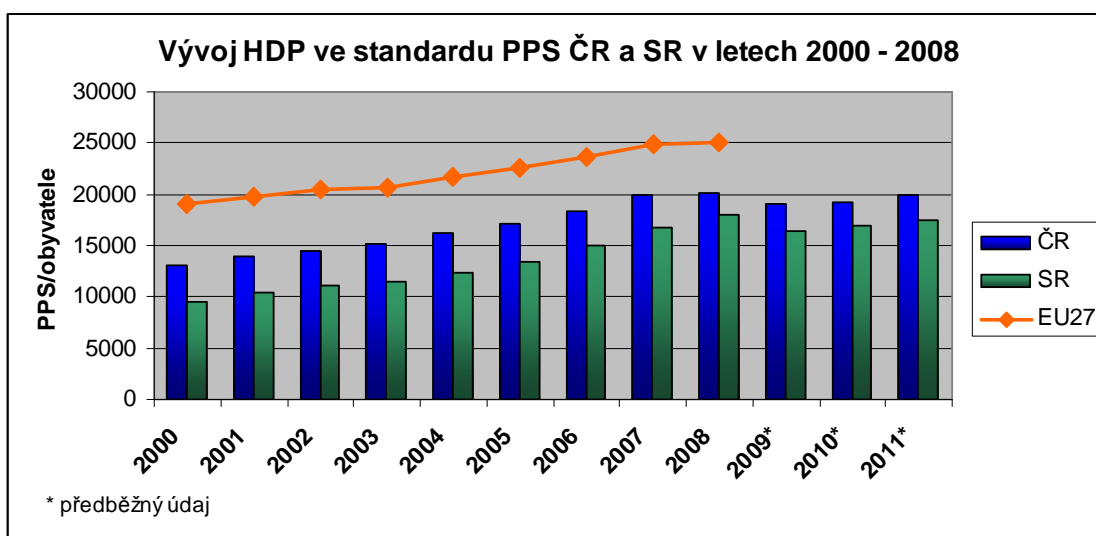
Z grafu 10 je patrné, že se na počtu investičních projektů více podílely v roce 2008 kraje s nižší obecnou mírou nezaměstnanosti. Například kraj Středočeský v tomto roce vykazoval nižší míru nezaměstnanosti a zároveň byl třetím nejatraktivnějším krajem z hlediska počtu realizovaných investičních projektů. Na druhé straně kraj Karlovarský, s druhou nejvyšší mírou nezaměstnanosti, zaznamenal nejméně realizovaných investičních projektů.

3.4 Komparace vybraných makroekonomických ukazatelů ČR a SR

Jelikož bude další část této diplomové práce zaměřena na komparaci vývoje a vlivu PZI ve vybraných regionech České a Slovenské republiky, je vhodné na úvod provést i komparaci některých makroekonomických ukazatelů. Ekonomiky ČR a SR mají mnoho společných znaků. Oba státy, které v minulosti tvořily stát jeden, prošly v 90. letech 20. stol. ekonomickou transformací a přešly z centrálně plánovitého systému ekonomiky na ekonomiku tržní. To představovalo pro zahraniční investory otevření dříve nedostupných trhů. V obou státech tak byla zaznamenána od poloviny 90. let 20. stol. zvýšená aktivita zahraničních investorů.

3.4.1 Komparace vývoje HDP v ČR a SR

Pro komparaci vývoje HDP jsou použita data uvedená ve standardu kupní síly (PPS = Purchasing Power Standard) na obyvatele. Jde o podíl HDP na 1 obyvatele v paritě kupní síly. Tento ukazatel byl zvolen záměrně, protože dovoluje srovnání hospodářského vývoje různě velkých zemí a stírají se také rozdíly v cenových hladinách.

Graf 11: Vývoj HDP v PPS ČR a SR, 2000 – 2008

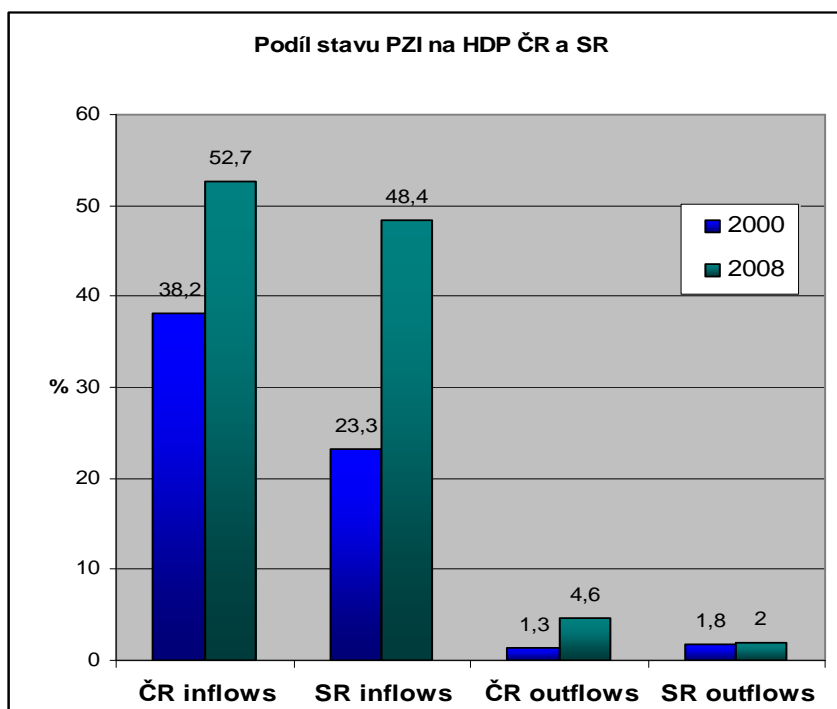
Zdroj: Eurostat

Z grafu 11 je viditelné, že se hodnoty HDP v PPS na obyvatele Slovenska dlouhodobě pohybují níže než hodnoty ČR. Od roku 2000 lze pozorovat velice podobný vývoj tohoto ukazatele u obou sledovaných zemí, avšak ani jedna z nich nedosahuje průměru EU27.

3.4.2 Komparace podílu PZI na HDP v ČR a SR

Pro posouzení významnosti PZI pro hostitelskou ekonomiku se jeví vhodnější použít místo absolutního ukazatele stavu PZI spíše ukazatele poměrového. Pro komparaci stavu PZI a jeho vlivu na ekonomiky ČR a SR byl vybrán poměrový ukazatel podílu PZI na HDP.

V následujícím grafu 12 je naznačen vývoj tohoto ukazatele ve sledovaných zemích. PZI jsou zde navíc rozděleny na PZI, které do zemí přitekly (inflows) a na PZI, které ze země odtekly (outflows).

Graf 12: Podíl stavu PZI na HDP v ČR a SR, 2000 a 2008

Zdroj: UNCTAD: World Investment Report 2009, Transnational Corporations, Agriculture Production and Development, [Annex , table B. 3.]. ISBN: 978-92-1-112775-1; vlastní zpracování

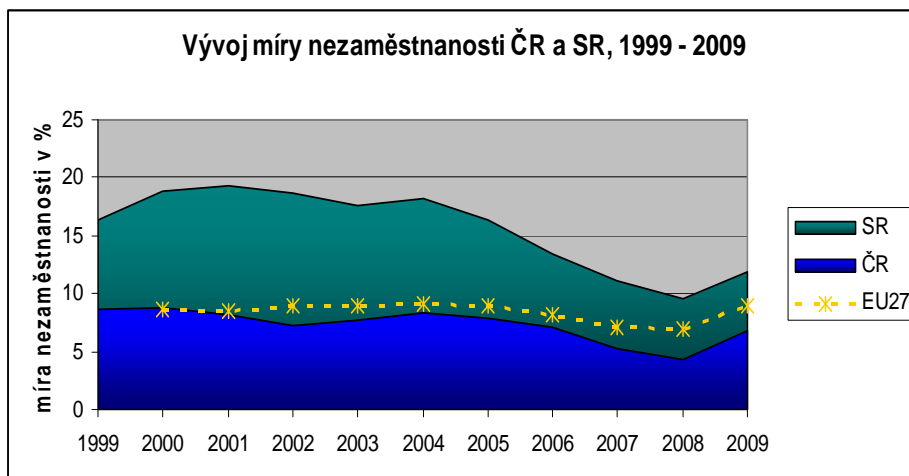
Přímé zahraniční investice investorů v ČR a SR (inflows) výrazně převyšují zahraniční investice těchto zemí v zahraničí (outflows). Z grafu lze také vyčíst, že oproti roku 2000 se podíl stavu přílivu PZI na HDP u obou zemí výrazně zvýšil. V ČR došlo ke změně o 14,5 procentního bodu a v SR se tento podíl dokonce více než zdvojnásobil. Stav PZI se podílí na HDP v ČR větší měrou než v případě SR.

3.4.3 Komparace vývoje nezaměstnanosti ČR a SR

V ČR jsou stejně jako v SR standardně vydávány dva odlišné ukazatele měřící nezaměstnanost. Jedním z nich je **míra registrované nezaměstnanosti**, kterou vydává MPSV (resp. ÚSVRaR) na základě počtu nezaměstnaných registrovaných na úřadech práce a kterou vyjadřuje podíl tohoto počtu na celkové pracovní síle. Tuto míru nezaměstnanosti však nelze použít pro některá mezinárodní srovnání, neboť odráží národní specifika trhu práce. Z tohoto důvodu se pro mezinárodní srovnání používá druhý ukazatel, tzv. **obecná míra nezaměstnanosti**, kterou vydávají národní statistické úřady na základě výsledků Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS). Ta na rozdíl od registrované míry nezaměstnanosti je započítána kromě registrovaných nezaměstnaných do výpočtu i ta část obyvatelstva, jež splňuje zároveň tři podmínky, a to: není zaměstnán, aktivně hledá práci a je připraven k nástupu do práce.

V následující komparaci vývoje nezaměstnanosti je tedy použita obecná míra nezaměstnanosti, jelikož se jedná o mezinárodní srovnání v rámci EU.

Graf 13 vyjadřuje vývoj obecné míry nezaměstnanosti ve sledovaných zemích a pro porovnání je zde uveden i vývoj průměrné míry nezaměstnanosti v rámci EU27.

Graf 13: Vývoj nezaměstnanosti ČR a SR, 1999 – 2009

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Z grafu 13 je patrné, že míra nezaměstnanosti ČR (6,8 % za rok 2009) se dlouhodobě pohybuje pod průměrem EU27 (8,9 % za rok 2009) na rozdíl od Slovenska (11,9 % za rok 2009), které má obecnou míru nezaměstnanosti výrazně vyšší v porovnání s EU27.

4 Komparace vlivu přímých zahraničních investic na regiony Kolínsko a Žilinsko

Následující část diplomové práce je zaměřena na komparaci vlivů vstupu zahraničních investorů do regionů, ve kterých byly v posledních deseti letech realizovány významné investiční projekty do automobilového průmyslu.

Pro komparaci byly zvoleny dva projekty, při kterých došlo k realizaci zahraniční investice do automobilového průmyslu, a to projekty TPCA Czech v Kolíně a Kia Motors Slovakia s.r.o. u Žiliny. Tyto projekty byly vybrány z toho důvodu, že šlo v obou případech o vstup významných zahraničních investorů do zemí, které prošly ekonomickou transformací a z hlediska rozhodování investorů mají mnoho společných znaků.

Co se týká přílivu PZI a lákání nových zahraničních investorů, představuje Slovensko pro ČR silnou konkurenci. Novou konkurenční výhodou oproti ČR Slovensko získalo přijetím eura, což investoři velice oceňují. Také transparentní a výhodný daňový systém a kvalifikovaná pracovní síla jsou významnými faktory, které mají vliv na rozhodování zahraničních investorů o umístění jejich investic právě na Slovensku. Slovensko stejně jako ČR nabízí investorům systém investičních pobídek.

„Ministerstvo hospodářství (pozn. autora: Slovenské republiky) avizuje příchod nových investic a investorů. V průběhu dvou až tří let se údajně očekává příchod 50 nových investorů. Investice by měly posílit automobilové, strojírenské a elektrotechnické odvětví.“⁵²

Slovenským protějškem agentury CzechInvest je SARIO – Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu. SARIO vznikla v roce 2001 jako státní příspěvková organizace Ministerstva hospodářství SR a její činnost je podobná činnosti české agentury CzechInvest. Stav PZI v SR ke konci roku 2007, členěný v odvětvové struktuře, je uveden v příloze B.

⁵² BussinesInfo: Souhrnná teritoriální informace – Slovensko. [online]. [cit. 2010-03-19, str. 37]. Dostupné z WWW: <<http://services.czechtrade.cz/pdf/sti/slovensko-2009-10-30.pdf>>

4.1 Přímé zahraniční investice ve Středočeském kraji

Středočeský kraj se v roce 2009 stal nejatraktivnějším krajem pro investory v České republice. Agenturou CzechInvest bylo zprostředkováno a českými i zahraničními investory ohlášeno 38 nových investičních projektů v celkové hodnotě 4 159 mil. Kč a mělo by vzniknout odhadem 976 nových pracovních míst. Do vědy, výzkumu a služeb by mělo směřovat 70 % těchto investic. Od roku 1993 se počet investičních projektů ve Středočeském kraji dostal na hodnotu 183 projektů, celková investice činí 134 158 mil. Kč a bylo vytvořeno 35 353 pracovních míst.

„Středočeský kraj při rozhodování investorů často těží z blízkosti hlavního města, které díky působnosti mnoha specializovaných škol a univerzit generuje dostatek kvalifikované a jazykově vybavené pracovní síly, může se pochlubit skvělým dopravním napojením na západní trhy a jelikož zde sídlí Akademie věd a další vědecké a výzkumné instituce, má zvučné jméno i v akademických kruzích. Obrovskou devizou středočeského regionu je pak možnost dosáhnout na finanční podporu ze strukturálních fondů Evropské unie.“ (Alexandra Rudyšarová, pověřená generální ředitelka agentury CzechInvest).⁵³

Středočeský kraj se řadí svou velikostí, počtem obcí i obyvatel mezi největší kraje. Stěžejními průmyslovými odvětvími v kraji jsou strojírenství, chemie, potravinářství a výrazně je zde zastoupen automobilový průmysl. Kromě automobilky TPCA Czech zde působí i další významná automobilka, a to Škoda Auto v Mladé Boleslavi. Aby bylo možné analyzovat co nejpřesněji dopady investičního projektu výstavby automobilky TPCA Czech na region, bude dále sledován vývoj některých vybraných ukazatelů na úrovni NUTS 4, tedy na úrovni okresu Kolín.

⁵³ Nejvíc investorů vloni přilákal Středočeský kraj. CzechInvest. [online]. [cit. 2010-03-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.czechinvest.org/nejvic-investoru-vloni-prilakal-stredocesky-kraj>>

4.1.1 Základní charakteristiky okresu Kolín

Okres Kolín leží ve východní části Středočeského kraje. Svou rozlohou 744 m² zaujímá 8. místo ve Středočeském kraji. Okresní město Kolín je významným železničním a silničním dopravním uzlem. Z hlediska počtu obyvatel se řadí mezi středně velké okresy. Okres lze charakterizovat jako průmyslově – zemědělský. Zásadní změnu ekonomického potenciálu okresu přineslo vybudování průmyslové zóny Kolín – Ovčáry.

Znak města Kolín

Statistické ukazatele

Tabulka 6: Vybrané statistické ukazatele, Středočeský kraj, okres Kolín

Ukazatel	okres Kolín (NUTS 4)	Středočeský kraj (NUTS 3)
Rozloha	744 km ²	11 015 km ²
Počet obyvatel celkem k 31. 12. 2008	94 370	1 230 691
Míra reg. nezaměstnanosti k 31. 12. 2009	9,10%	7,00%
Průměrná hrubá měsíční mzda k 31. 12. 2008	x	20 097 Kč
Počet obcí celkem	89	1146

Zdroj: Statistická ročenka Středočeského kraje – 2009. [online]. [cit. 2010-03-17]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/xs/edicniplan.nsf/publ/201011-09-2009> ; MPSV

4.1.2 Investiční projekt TPCA Czech

Automobilový průmysl je významnou součástí zpracovatelského průmyslu ČR. V roce 2008 se podílel sektor automobilového průmyslu z 17,9 % na tržbách za prodej vlastních výrobků a služeb v rámci celého zpracovatelského průmyslu a zaujal tak vedoucí pozici mezi ostatními sektory. V období let 2001-2007 se kumulovaný objem PZI do automobilového průmyslu dostal na hodnotu 192,4 mld. Kč, což představovalo 25,3 % z celkového objemu přímých investic do zpracovatelského průmyslu.⁵⁴ Nejvýznamnějším investičním projektem realizovaným v posledních deseti letech se v ČR bezpochyby stalo vybudování společné továrny na automobily TPCA Czech (dále jen „TPCA“) v Kolíně.

⁵⁴ MPO: Panorama zpracovatelského průmyslu 2008. [online]. Dostupné z WWW: <http://download.mpo.cz/get/39990/44491/540328/priloha001.pdf>

Společnost TPCA – Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech byla založena v roce 2002 jako společný podnik (joint-venture) francouzské společnosti PSA Peugeot Citroen a japonské společnosti Japan Toyota Motor Corporation. Toto spojení vzniklo na základě záměru realizovat společnou investici ve Středočeském kraji, který oznámily výše zmíněné světové automobilové koncerny koncem roku 2001. Tato zahraniční investice se týkala vybudování společného výrobního závodu v Kolíně, konkrétně v zóně Kolín – Ovčáry, která byla upřednostněna před mnoha jinými lokalitami z celé Evropy. Česká republika o tuto investici „soutěžila“ především s Polskem a Maďarskem. Obě země nabízely stejné investiční pobídky a výrazně usilovaly o to, aby investici získaly.

Za přednosti Kolína lze považovat především výhodná poloha v rámci Evropy, blízkost významných trhů a napojení na dopravní tepny. Společnosti také braly v úvahu dlouholetou tradici automobilového průmyslu v České republice a s tím související i dostatek kvalifikované pracovní síly. Neméně důležitou roli hrála politika investiční podpory ze strany České republiky.

Základní kámen byl položen 10. dubna 2002 a samotná stavba výrobního závodu byla zahájena v září roku 2002 a byla dokončena po necelých dvou letech v únoru 2004. Jednalo se o typický příklad investice na zelené louce (greenfield investment). Před samotnou výstavbou bylo nutné připravit plochu 124 ha včetně napojení na inženýrské sítě. Do dvou let byly vybudovány čtyři hlavní provozy: lisovna, svařovna, lakovna a montáž. Součástí továrny jsou také administrativní prostory o celkové rozloze 6000 m². Celý komplex je vidět na fotografii uvedené v příloze E. Sériová výroba automobilů byla zahájena o rok později 28. února 2005. Celkové investice dosáhly hodnoty 1,3 mld. eur. Z toho zhruba 650 mil. eur bylo vynaloženo na vývoj automobilů ve Francii a Japonsku. Zbylých 650 mil. eur představovalo investice do technologií, strojů a výstavby závodu.⁵⁵ Investice takového rozměru neměla do té doby v ČR obdoby.

Výrobní kapacita závodu je 330 tisíc vozů ročně, což je v přepočtu 1 150 vozů denně. Z tohoto počtu je 99% určeno na export. Ve třísměnném provozu jsou třemi pracovními týmy ve stejném poměru vyráběny modely Toyota Aygo, Peugeot 107

⁵⁵ ŽÍŽALOVÁ, P.: *TPCA - Případová studie*. Brno: Trast pro ekonomiku a společnost, květen, 2008. 1.vyd. [online]. [cit. 2010-03-13] Dostupné z WWW: <http://www.thinktank.cz/fileadmin/thinktank-upload/texty/TPCA-case-study_CZ.pdf>. ISBN 978-80-254-2223-6

a Citroen C1.⁵⁶ Největšími trhy jsou pro TPCA Itálie, Francie, Německo, Velká Británie a Holandsko⁵⁷. V roce 2009 dosáhla společnost tržeb ve výši 51,8 mld. Kč.⁵⁸

4.1.2.1 Podpora TPCA ze strany veřejného sektoru

Podpora investice proběhla ve formě investičních pobídek. Ty byly společnosti TPCA poskytnuty na základě rozhodnutí Ministerstva průmyslu a obchodu ČR o příslibu investičních pobídek ze dne 9. srpna 2004. Společnosti byl poskytnut soubor investičních pobídek v celkové hodnotě 3,5 miliardy Kč, tedy v nejvyšší možné míře.⁵⁹

Soubor obsahoval následující druhy investičních pobídek⁶⁰:

- Sleva na dani z příjmů (osvobození od daní na 10 let)
- Hmotná podpora vytváření nových pracovních míst (s maximálním limitem 3000 pracovních míst; podpora ve výši 80 000 Kč na pracovní místo; maximální podpora tedy činí 240 mil. Kč
- Hmotná podpora rekvalifikace zaměstnanců, kde maximální částka pro čerpání činí 523 555 tis. Kč
- Převod technicky vybaveného území v katastrálním území obce Sendražice a Ovčáry za zvýhodněnou cenu.

V roce 2005 byly podepsány dodatky k jednotlivým dohodám s Ministerstvem práce a sociálních věcí, které prodloužily možnost čerpání pobídek (hmotná podpora vytváření nových pracovních míst a rekvalifikace zaměstnanců) do 30. června 2007.

⁵⁶ Modely automobilů vyráběných v TPCA jsou uvedeny v příloze F

⁵⁷ SYROVÁ, H.: Prezentace TPCA na veletrhu pracovních příležitostí KONTAKT 2010 dne 10. 3. 2010.

⁵⁸ TPCA zvýšila tržby i mzdy. TPCA – tiskové zprávy, 29. 3. 2010 [online]. [cit. 2010-04-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.tpca.cz/cz/media/novinky/tpca-vysledky-mzdy>>

⁵⁹ Celková hodnota investičních pobídek (vyjma podpory rekvalifikace zaměstnanců) nesměla přesáhnout 15 % z celkové hodnoty skutečně vynaložených investičních nákladů. Nesměla tedy překročit částku 3 525 000 tis.

⁶⁰ TPCA: Účetní závěrka za rok 2008. 2010 [online]. [cit. 2010-04-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.justice.cz/xqw/xervlet/insl/index?sysinf.@typ=sbirka&sysinf.@strana=documentDetail&vypisListiny.@sICis=100933382&vypisListin.@cEkSub=496309>>

Společnost TPCA ke konci roku 2008 využila dotaci na převod technicky vybaveného území ve výši 1 056 000 tis. Kč, což představovalo celkovou slevu z ceny pozemků.⁶¹ Poskytovatelem této veřejné podpory bylo město Kolín. Tyto pozemky jsou vykázány v rámci dlouhodobého hmotného majetku v pořizovacích cenách. Dále využila v rámci investičních pobídek hmotnou podporu vytváření nových pracovních míst v hodnotě 225 264 tis. Kč a z titulu hmotné podpory rekvalifikace zaměstnanců podporu ve výši 501 491 tis. Kč. Sleva na dani nebyla dosud využita.⁶²

Kromě investičních pobídek investovala vláda ČR společně s městem Kolín zhruba 2,5 miliardy Kč do přípravy stavebního pozemku. Ze statistik Ministerstva průmyslu a obchodu vyplývá, že průmyslová zóna v Kolíně získala zhruba 35 % všech státních dotací použitých na podporu výstavby průmyslových zón v období let 1998 – 2005.⁶³ Společnosti navíc bylo v roce 2002 přislíbeno vystavění 850 bytů pro zaměstnance. Na této výstavbě se mělo finančně podílet jak město Kolín, tak stát. Výstavba těchto bytů byla ovšem již od začátku zpožděna. Nakonec bylo všech 850 bytů městem předáno v roce 2007.

4.1.2.2 Zaměstnanci a personální politika TPCA

Nábor zaměstnanců byl zahájen v roce 2003 a zpočátku bylo zaměstnáno 300 zaměstnanců. Během dalších dvou let až do zahájení sériové výroby v únoru 2005 vzrostl počet zaměstnanců na 1500 a ke konci roku 2005 již společnost zaměstnávala 3000 zaměstnanců. V současné době je v továrně zaměstnáno zhruba 3600 zaměstnanců, jejichž průměrný věk je 28 let. Z 93 % se jedná o stálé zaměstnance a zbylých 7 % (zhruba 152 zaměstnanců) tvoří tzv. agenturní zaměstnanci. Zajímavostí může být fakt, že 25 % celkového počtu zaměstnanců tvoří ženy⁶⁴.

TPCA měla od počátku problémy s náborem nových zaměstnanců a potýkala se s vysokou fluktuací zaměstnanců, kterou částečně kompenzovala a stále kompenzuje

⁶¹ Tržní cena pozemků o celkové výměře 1 242 591 m² činila 1050 Kč/m², zatímco zvýhodněná byla stanovena na 200 Kč/m².

⁶² TPCA: Účetní závěrka za rok 2008. 2010 [online]. [cit. 2010-04-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.justice.cz/xqw/xervlet/insl/index?sysinf.@typ=sbirka&sysinf.@strana=documentDetail&vypisListiny.@slCis=100933382&vypisListin.@cEkSub=496309>>

⁶³ CzechInvest: Průmyslové zóny podpořené v rámci Programu na podporu rozvoje průmyslových zón. [online]. 2007. [cit. 2010-04-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.czechinvest.org/data/files/zony-1998-2005-124.xls>>

⁶⁴ SYROVÁ, H.: prezentace TPCA na veletrhu pracovních příležitostí KONTAKT 2010 dne 10. 3. 2010.

najímání pracovníků prostřednictvím personálních agentur. Jak je uvedeno v případové studii TPCA zpracované Trastem pro ekonomiku a společnost⁶⁵, byly jednou z hlavních příčin počátečních náborových problémů především velmi nízké mzdy, které se pohybovaly pod úrovní průměrných mezd ve Středočeském kraji a výrazně pod úrovní průměrných mezd v průměru.

Mzdová politika TPCA

V současnosti je průměrná mzda zaměstnanců na dělnických pozicích ve výrobě 26 800 Kč. Kromě základní mzdy dostávají zaměstnanci od roku 2007 také příspěvek na zaměstnanecké výhody prostřednictvím unikátního systému Z-konto. Každý zaměstnanec získává k měsíční mzdě určitý počet Z-bodů, jejichž hodnota může dosáhnout až 3500 bodů (1 bod odpovídá 1 Kč). Body Z-konta může každý čerpat podle vlastního uvážení a potřeb například na úhrady nájmu či hypotéky, nákup vozidla, pohonných hmot, dovolené apod. Významným benefitem je pro zaměstnance také možnost ubytování v bytech vybudovaných městem Kolín pro zaměstnance automobilky. Díky tomu vzrostl počet zaměstnanců bydlících do 30 km od závodu na 70 %. Pro dočasné bydlení má TPCA k dispozici smluvní ubytovny.⁶⁶

Struktura zaměstnanců

V oblasti národnostní struktury zaměstnanců lze konstatovat, že pouze omezený počet stálých zaměstnanců tvoří cizinci, a to především v manažerských pozicích. Cizinci tvoří většinu agenturních zaměstnanců, kteří jsou najímání sezónně. Agenturní zaměstnanci jsou zejména vietnamské, slovenské a polské národnosti. Ti však tvoří jen zhruba 7 % celkového počtu zaměstnanců.

Většina zaměstnanců, okolo 70 %, je zaměstnáno v dělnických profesích ve výrobě. Administrativa a management jsou personálně výrazně omezeny. Vzdělanostní struktura není k dispozici, ale v případové studii TPCA Trastu pro ekonomiku a společnost autorka uvádí, že: „zaměstnanci s vysokoškolským vzděláním tvoří zhruba 8 % pracovní síly. Tento parametr je lehce pod krajským průměrem – ve Středočeském

⁶⁵ ŽÍŽALOVÁ, P.: *TPCA - Případová studie*. Brno: Trast pro ekonomiku a společnost, květen, 2008.

1. vyd. [online]. [cit. 2010-03-13] Dostupné z WWW: <http://www.thinktank.cz/fileadmin/thinktank-upload/texty/TPCA-case-study_CZ.pdf>. ISBN 978-80-254-2223-6

⁶⁶ Strategickým cílem společnosti TPCA je být atraktivním zaměstnavatelem. *Prosperita* [online]. 2008, 10, 4, [cit. 2010-04-10]. Dostupný z WWW: <http://www.prosperita.info/dwn/casopis/2008-04_issue.pdf>

kraji tvoří zaměstnanci s vysokoškolským vzděláním kolem 12 % celkové pracovní síly. Většina dělníků má ukončené středoškolské (technické) vzdělání, pouze omezený počet zaměstnanců má odborné učiliště. V případě administrativních pracovníků dominuje úplné středoškolské vzdělání, ale někteří pracovníci mají i ukončenou vysokou školu.“⁶⁷

4.1.2.3 Dodavatelská struktura a místní kooperace

Spolu s tvorbou nových pracovních míst má zahraniční investice výrazný vliv také na širokou síť dodavatelů. Právě rozvinutá dodavatelská síť byla jedním z klíčových důvodů, proč si společnost TPCA vybrala pro investici právě ČR. Tomu nasvědčuje i fakt, že 80 % objemu subdodávek tvoří právě dodávky z ČR. Jedinými importovanými díly jsou motory a převodovky.

Mnoho tradičních dodavatelů a partnerů TPCA (Toyoty nebo PSA) je následovalo a také investovalo v ČR. V průmyslové zóně Kolín-Ovčáry jsou tedy kromě TPCA také její čtyři dodavatelé:

- Lear Corporation Electrical and Electronics, s.r.o. – dodavatel automobilových sedaček
- NYK Logistic – společnost zajišťující logistiku pro Toyotu
- Gefco Česká republika, s.r.o. – společnost zajišťující logistiku pro PSA
- Toyota Tsusho – lisování kovových odpadů

Kromě těchto tradičních dodavatelů jsou podstatnou skupinou dodavatelů také v ČR působící firmy zahraničních dodavatelů, které zde působili již před příchodem TPCA. České firmy zajišťují dodávky jen omezeného sortimentu dílů. Neméně významnou skupinou jsou potom firmy, zajišťující pro TPCA služby různého charakteru, např. v oblasti stravování, dopravy, ochrana. Většinu těchto služeb zajišťují místní firmy a společnost TPCA na jejich zajištění ročně vynaloží zhruba 1,5 mld. Kč⁶⁸. Taková spolupráce má nepochybně pozitivní vliv na místní ekonomiku.

⁶⁷ ŽÍŽALOVÁ, P.: *TPCA - Případová studie*. Brno: Trast pro ekonomiku a společnost, květen, 2008.

1.vyd. [online]. [cit 2010-03-21, str. 10]. Dostupné z WWW:

< http://www.thinktank.cz/fileadmin/thinktank-upload/texty/TPCA-case-study_CZ.pdf>. ISBN 978-80-254-2223-6., [. ISBN 978-80-254-2223-6.

⁶⁸ ŽÍŽALOVÁ, P.: *TPCA - Případová studie*. Brno: Trast pro ekonomiku a společnost, květen, 2008.

1.vyd. [online]. [cit. 2010-03-13] Dostupné z WWW: < http://www.thinktank.cz/fileadmin/thinktank-upload/texty/TPCA-case-study_CZ.pdf>. ISBN 978-80-254-2223-6

4.1.2.4 TPCA a jeho podpora Kolínska

Společnost TPCA si zakládá na budování a udržování dobrých vztahů nejen se svými zaměstnanci, ale také s blízkým okolím, do kterého patří především místní instituce, samospráva a lidé žijící v okolí. Snaží se proto postupně zapojit do různých oblastí veřejného života kolínského regionu. Toho se snaží dosáhnout různými formami podpory regionu v oblastech, jako jsou například dětská hřiště a veřejná prostranství, vzdělávání, kultura, ochrana životního prostředí, bezpečná a ekologická doprava a také se účastní různých sociálních projektů.

V roce 2004 byl navíc spuštěn grantový program TPCA s názvem „*Partnerství pro Kolínsko*“, který slouží k podpoře menších projektů do 800 tis. Kč, předkládaných žadateli z okolí Kolína do 30 km. Každoročně jsou mezi takové projekty rozděleny 4 mil. Kč.

V roce 2009 byly mimo jiné podpořeny také následující projekty:⁶⁹

- Obec Pašinka – pěší stezka a cyklostezka (299 tis. Kč)
- Město Kolín – obnova dětského hřiště (200 tis. Kč)
- Dívčí katolická škola v Kolíně – dětské hřiště a zahrada (170 tis. Kč)
- Občanské sdružení Denemark – cykloturistická stezka kolem Kutné Hory (254 tis. Kč)
- Obec Veletov – „světlo pro zebru“ – zvýšení bezpečnosti při přecházení silnice (355 tis. Kč)

Během své pětileté existence podnik již věnoval přes 80 mil. Kč na veřejně prospěšné projekty v regionu. Vedle projektů v rámci programu Partnerství pro Kolínsko podpořil výstavbu nové lávky přes Labe v Kolíně, daroval zásahový vůz místnímu hasičskému sboru a pravidelně se podílí na podpoře kulturních akcí v regionu.

⁶⁹ Oficiální internetové stránky TPCA. <http://www.tpca.cz/cz/tpca-a-region/partnerstvi-pro-kolinsko>

4.2 Přímé zahraniční investice v Žilinském kraji

Žilinský kraj je situován v severozápadní části Slovenska. Je jedním z osmi vyšších územních celků na úrovni NUTS 3. Jeho rozloha činí 6 809 km² a kraj se tak řadí mezi větší kraje. Počtem obyvatel zhruba 696 tis. je třetím nejlidnatějším krajem Slovenska. Kraj sousedí s Českou republikou a Polskem. Díky tomu se stal důležitým mezinárodním dopravním uzlem. Je charakteristický dobře rozvinutým vzdělávacím systémem a atraktivním prostředím pro rozvoj malých a středních podniků. Je však atraktivní i pro zahraniční investory. Novou konkurenční výhodu získal kraj vstupem Slovenska do Eurozóny.

Žilinský kraj zaznamenal v posledních letech stoupající příliv PZI. V roce 2006 dosáhl příliv PZI dokonce hodnoty 35,6 mld. Skk, což představovalo podíl 7,1 % na celkovém objemu PZI v rámci SR.⁷⁰

V kraji je celkem 7 průmyslových parků (z toho 6 vybudovaných na zelené louce) a mezi významné investory lze zařadit např. KIA Motors Slovakia s.r.o. (Jižní Korea), GENERALINVEST, a.s. (Irsko), INA Kysuce, a.s. (Německo) a další. Žilinský kraj patří mezi nejvíce podporované kraje v rámci Slovenska z hlediska poskytnutých investičních pobídek. Jen v letech 2001 – 2007 zde bylo podpořeno celkem osm investičních projektů v celkové hodnotě 417,71 mil. eur. Z toho nejvíce finančních prostředků bylo umístěno do automobilového průmyslu.⁷¹

4.2.1 Základní charakteristiky okresu Žilina

Okres Žilina je třetím největším okresem z jedenácti okresů Žilinského kraje a tvoří jeho správní centrum. Významné ekonomické oživení okresu přinesla investice Kia Motors Slovakia, spolu s celou dodavatelskou sítí.

Znak města Žilina

⁷⁰ SARIO: Žilinský kraj. [online]. 2009. Dostupné z WWW:

<http://www.sario.sk/swift_data/source/dokumenty/publikacie2009/sk/Zilinsky_kraj.pdf>

⁷¹ Katalóg investičných príležitostí – Žilinský kraj. [online]. [cit. 2010-03-15]. Dostupné z WWW: <http://vtpzilina.sk/kip/pages/regional_bussiness>

Okres představuje důležitou dopravní křižovatku. Vedou jím důležité mezinárodní železniční a silniční tahy a nachází se zde také letiště. Okres vykazuje nejvyšší úroveň průmyslové výroby v rámci celého Žilinského kraje a jsou zde zastoupena téměř všechna odvětví.⁷²

Statistické ukazatele

Tabulka 7: Statistické ukazatele Žilinský kraj, okres Žilina

Ukazatel	okres Žilina (NUTS 4)	Žilinský kraj (NUTS 3)
Rozloha	815,08 km ²	6809 km ²
Počet obyvatel celkem k 31. 12. 2008	158 029	696 347
Míra reg. nezaměstnanosti k 31. 12. 2009	7,38%	10,89%
Průměrná hrubá měsíční mzda k 31. 12. 2008	24 239	20 947
Počet obcí celkem	53	315

Zdroj: ŠÚ SR: Všeobecné charakteristiky za rok 2008. [online].[cit. 2010-04-10]. Dostupné z WWW: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=2213>; ÚPSVaR; vlastní zpracování

4.2.2 Investiční projekt KIA Motors Slovakia u Žiliny

KIA je dceřinou společností největší a nejstarší jihokorejské automobilky Hyundai Motor a tedy i součástí automobilové skupiny Hyundai – Kia Automobile Group. Jako jedna z nejrychleji rostoucích automobilových společností na světě má celkem 14 výrobních závodů v 9 zemích a ročně vyprodukuje více než 1 300 000 automobilů ročně. V současnosti společnost zaměstnává zhruba 40 tis. zaměstnanců a její roční výnosy jsou zhruba 16 mld. USD.⁷³

Slogan společnosti Kia Motors Corporation (dále jen KMS) – *The Power to Surprise* – představuje globální závazek společnosti překonat očekávání zákazníka prostřednictvím neustálých inovací v oblasti automobilového průmyslu.

⁷² Agentúra pre regionálny rozvoj v Žiline: Všeobecné informácie. [online]. [citace 2010-04-02]. Dostupné z WWW: <http://www.arrza.sk/okres_zilina.php>

⁷³ Oficiální internetové stránky Kia Motors Slovakia: www.kia.sk

Investice společnosti KMS je druhou největší investicí do automobilového průmyslu realizovanou na Slovensku. Vyšší investici představovala jen výstavba závodu německé automobilky Volkswagen na konci 90. let 20. století. Slovensko se v současnosti řadí k vedoucím výrobcům automobilů ve Střední Evropě. V roce 2010 je očekáváno zvýšení produkce automobilů na 800 tisíc kusů ročně a nárůst počtu zaměstnanců pracujících v automobilovém průmyslu až na zhruba 100 tisíc.⁷⁴

Výstavba prvního evropského závodu jihokorejské automobilky Kia na Slovensku byla oficiálně schválena 18. března 2004 v Bratislavě slavnostním podepsáním smlouvy mezi společnostmi Kia Motors Corporation a vládou Slovenské republiky. Společnost Kia se pro tuto investici rozhodla na základě zvyšování prodejů a rostoucího podílu na evropském automobilovém trhu. Základní kámen nového závodu byl položen v dubnu 2004 v obci Teplička nad Váhom, nedaleko Žiliny. V příloze E je celý závod zobrazen na leteckém snímku. Sériová výroba byla zahájena již v prosinci 2006, dva a půl roku po podepsání smlouvy. Šlo o výrobu evropského modelu Kia Cee'd. V roce 2008 byla překročena hranice 200 000 vyrobených automobilů. V současnosti je kromě modelu Cee'd a jeho modifikací vyráběn také model Sportage⁷⁵. Hlavními trhy pro automobily ze slovenského závodu jsou Rusko, Velká Británie, Německo, Polsko a Itálie.⁷⁶

Výše investice v letech 2004 – 2006 dosáhla hodnoty 1 250 mil. eur a na počátku roku 2010 automobilka oznámila další investici do výstavby nového závodu na výrobu motorů za dalších více než 100 mil. eur, který umístí v blízkosti již existující továrny na výrobu automobilů a motorů. Na tuto investici vláda SR již v roce 2009 schválila investiční pomoc ve výši 15 mil. eur ve formě daňových úlev.⁷⁷

⁷⁴ SARIO: Automobilový priemysel. Sektorová analýza. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.sario.sk/swift_data/source/dokumenty/sektorove_analyzy/Automobilovy%20priemysel.pdf>

⁷⁵ Modely automobilů vyráběné v KMS jsou zobrazeny v příloze G.

⁷⁶ ČTK. Kia postaví na Slovensku nový závod na výrobu motorů. *FinančníNoviny.cz* [online]. 18.3.2010. [cit. 2010-04-11]. Dostupný z WWW: <http://www.financninoviny.cz/zpravy/kia-postavi-na-slovensku-novy-zavod-na-vyrodu-motoru/450605&id_seznam=6131>.

⁷⁷ Slovensko prilakalo obri investici: Kia zde postaví nový závod na motory. *Ekonomika.iHned.cz* [online]. 18. 3. 2010, [cit. 2010-03-21]. Dostupný z WWW:< <http://ekonomika.ihned.cz/c1-41466840-slovensko-prilakalo-obri-investici-kia-zde-postavi-novy-zavod-na-motory>>.

4.2.2.1 Podpora investice KMS ze strany státu

Při rozhodování o umístění nového výrobního závodu vedení Kia Motors Corporation vybíralo ze všech zemí tzv. Víšehradské čtyřky. O investici usilovalo tedy Polsko, Maďarsko, Slovensko i ČR. Vedení automobilky se nakonec rozhodlo pro umístění nového závodu na Slovensku a k tomu přispěl i pobídkový systém SR a další formy podpory.

Pobídka ze strany státu byla omezená limitem stanoveným EU a to ve výši 15 % (zhruba 170 mil. eur) celkové investice. Tento limit se ovšem vztahuje pouze na přímou finanční podporu. Stát však přislíbil investorovi také dokončení dálnice (odhadované náklady ve výši zhruba 700 mil. eur), rekonstrukci blízkého letiště a také vybudování bytů pro korejský management nedaleko továrny a další ubytovací kapacity nedaleko Bratislavy.⁷⁸ Podpora schválená pro KMS byla největší z hlediska objemu a je i nejdražší z hlediska nákladu na jedno vytvořené pracovní místo.

4.2.2.2 Zaměstnanci a personální politika

Automobilka KMS je jedním z největších zaměstnavatelů v Žilinském kraji. Za klíčový faktor úspěchu společnost považuje vysoce kvalifikované pracovníky a z tohoto důvodu každoročně investuje do vzdělávacích programů, ve kterých si pracovníci zvyšují svou kvalifikaci pro specifické činnosti. Více než 800 zaměstnanců do roku 2008 absolvovalo školení v mateřské společnosti Kia Motors Corporation přímo v Korei.

Ke konci roku 2007 bylo v automobilce zaměstnáno okolo 2700 pracovníků, z nichž 87% pracovalo přímo ve výrobě. Výroba probíhá od března 2007 ve dvousměnném provozu. Zbývající zaměstnanci tvořili techničtí pracovníci, inženýři, administrativní pracovníci a samozřejmě management.⁷⁹

⁷⁸ The Commission on Growth and Development: The Automotive Industry in the Slovak republic. Recent Developments and Impact on Growth. Working paper No.29. 2008. [online]. Dostupné z WWW: <www.growthcommission.org/storage/cgdev/documents/gcwp029web.pdf>

⁷⁹ Kia Motors Slovakia, s.r.o: *Výroční správa 2008*. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.kia.sk/filemanager.php/save/160/2008_Annual%20Report_SJ_SAS%20protect.pdf>

Politika odměňování

Společnost KMS nabízí svým zaměstnancům kromě standardního ohodnocení také sociální program, dotované autobusové spoje přímo do továrny, slevy na koupi automobilů a také příspěvek na bydlení.

Od zahájení výroby se společnost potýkala s nespokojeností, která se týkala výše základní mzdy. Informace o mzdovém ohodnocení jednotlivých pozic nejsou dostupné, protože podléhají firemnímu tajemství. Podle mluvčího společnosti se průměrná mzda dělníků v automobilce pohybuje dlouhodobě nad průměrem Slovenska. Na základě kolektivního vyjednávání s odbory, které proběhlo na začátku roku 2010, se průměrná mzda zvýší oproti roku předešlému o 3,5 %.⁸⁰

4.2.2.3 Dodavatelské vztahy

Na rozdíl od evropských výrobců, neměla společnost KMS v blízkosti žádné dodavatele. V souvislosti s příchodem KSM do Žilinského okresu tak byly zaznamenány další navazující investice, kdy tohoto výrobce následovali jeho dodavatelé. Podíl dodávek ze Slovenska je relativně vysoký a převyšuje výrazně dodávky od zahraničních dodavatelů. Společnost se každým rokem snaží podíl lokálních dodavatelů na subdodávkách zvyšovat. V roce 2008 již tento podíl překročil hranici 80 %.

Mezi nejvýznamnější dodavatele patří:

- Mobis Slovakia
- Hysco
- Dong Hee Slovakia
- PAC – TRA Slovakia
- Sungwoo Hitech Slovakia, s.r.o.

⁸⁰ Odborari v Kii vyjedanli vyššie mzdy. *SME.sk* [online]. 30.3.2010, [cit. 2010-03-30]. Dostupný z WWW: <http://zilina.sme.sk/c/5308014/odborari-v-kii-vyjednali-vyssie-mzdy.html>

4.2.2.4 Kia Motors Slovakia a jeho podpora Žilinska

Podobně jako společnost TPCA, i KMS vytvořila zaměstnanecký grantový program zvaný „*Mobilita*“. V rámci tohoto programu hodlá v roce 2010 rozdělit ze svého nadačního fondu částku 39 tis. eur. Program je určen na podporu projektů zaměřených na rozvoj mobility v Žilinském kraji. Těmi jsou například projekty řešení alternativních forem dopravy, obnovy a budování cyklostezek, zlepšení mobility a rozvoj sportovních aktivit znevýhodněných obyvatel apod. Maximální výše grantu je 2000 eur. O grant smí požádat pouze nevládní neziskové organizace, příspěvkové a rozpočtové organizace, které působí v Žilinském kraji.

Vybrané projekty podpořené v rámci programu *Mobilita*:⁸¹

- Nadácia LÚČ – „BICYKLUJEME, RELAXUJEME“ (2000 €)
- Občianske združenie ARCUS – Dopravná výchova ako prostriedok prevencie pred nehodami na cestách (2000 €)
- Turčianska bicyklová skupina JUS – Na bicykli v Turci (2000 €)
- Manus občianske sdruženie – Športom za krajší život (1898 €)

4.3 Komparace vlivu TPCA a KMS na relevantní regiony

Cílem této subkapitoly je analyzovat a vyhodnotit potenciální vlivy projektů TPCA a KMS na ekonomický a sociální rozvoj v oblastech, kde byly realizovány. Srovnání s vývojem na celostátní úrovni umožní posoudit, zda se v oblasti po realizaci investice objevily nějaké významné odchylky. Při posuzování vlivů PZI bude nahlíženo na vývoj jak z kvantitativních, tak z kvalitativních hledisek.

Investiční projekty KMS na Slovensku a TPCA v ČR, které byly v nedaleké minulosti realizovány, mají mnoho společných znaků. Tím nejvýraznějším je především fakt, že v obou případech jde o významnou investici do automobilového průmyslu v podobě výstavby závodů na výrobu automobilů.

⁸¹ Oficiální internetové stránky Kia Motors Slovakia: www.kia.sk

Základní charakteristiky vybraných investičních projektů jsou pro přehlednou komparaci zachyceny v následující tabulce.

Tabulka 8 : Charakteristiky projektů TPCA Czech a Kia Motors Slovakia

	TPCA	KMS
Výše investice	1,3 mld. Kč	1,25 mld. €
Zahájení stavby	Září 2002	Duben 2004
Zahájení výroby	Únor 2005	Září 2006
Celková rozloha v ha	124	166
Kapacita výroby ks/rok	330 000	300 000
Produkce v roce 2009	332.489	150 015
Tržby v roce 2009	51,8 mld. Kč	1,68 mld. €
Počet nových pracovních míst	3600	3250

Zdroj: oficiální internetové stránky TPCA a KMS: www.tpcz.cz, www.kia.sk, vlastní zpracování

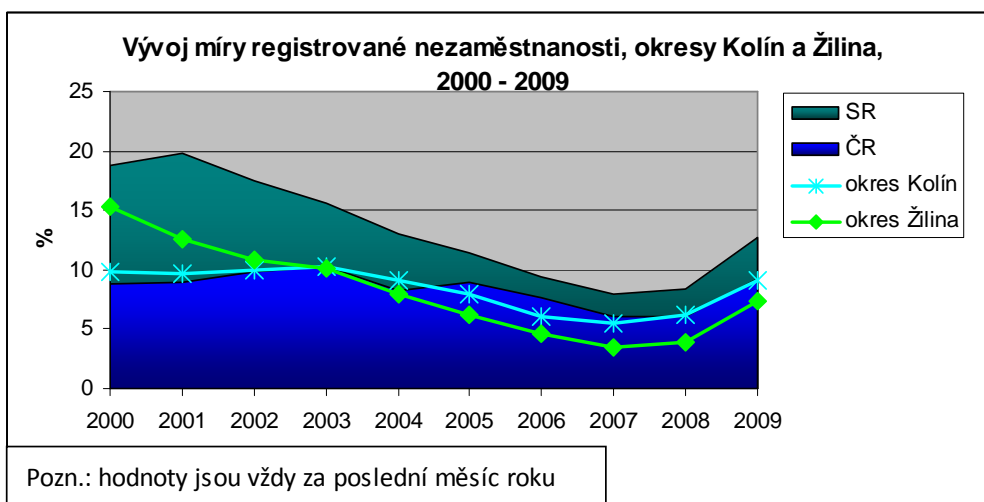
4.3.1 Vývoj trhu práce na Kolínsku a Žilinsku

Vliv na zaměstnanost je uváděn jako jedno z nejdůležitějších pozitiv přílivu PZI. Vstup zahraničního investora však neovlivňuje trh práce pouze přímo prostřednictvím tvorby nových pracovních míst. Lze pozorovat i nepřímé vlivy, které se mohou odrazit například v oblasti kvalifikační či národnostní struktury.

Vývoj na trhu práce bude sledován na úrovni NUTS 4, tedy okresů. Důvodem je především fakt, že ve Středočeském kraji působí další významný zaměstnavatel, automobilový podnik Škoda Auto Mladá Boleslav. Závěry o vlivu investice TPCA na trh práce v nejbližším okolí by tak mohly být na základě dat za celý Středočeský kraj zkrácené.

Vývoj míry registrované nezaměstnanosti

V grafu 14 je zobrazen vývoj registrované míry nezaměstnanosti ČR, SR a také sledovaných okresů Kolína a Žiliny. K porovnání je tentokrát použita míra registrované nezaměstnanosti, proto se mohou hodnoty lišit od dříve zmiňované obecné míry nezaměstnanosti. Na grafu je viditelný vývoj míry nezaměstnanosti v posledním desetiletí.

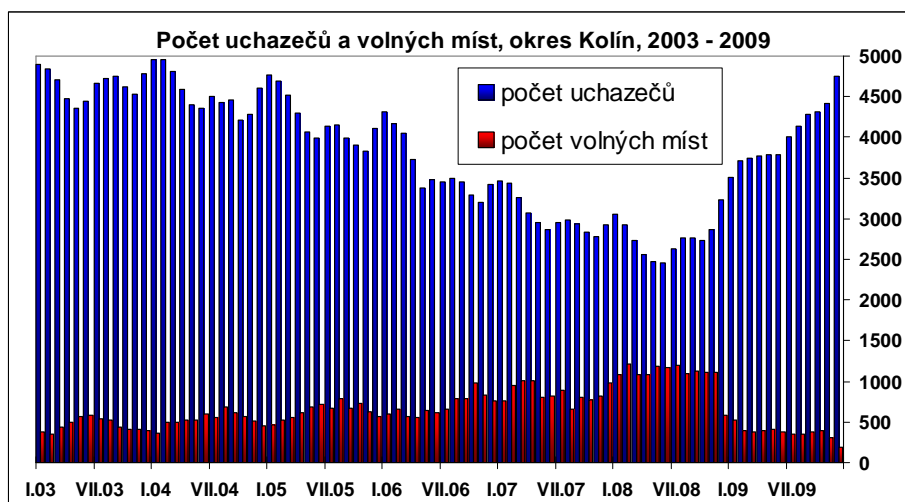

Graf 14: Vývoj registrované míry nezaměstnanosti, okresy Kolín a Žilina, 2000–2009
Zdroj: vlastní výpočty na základě dat MPSV a ÚPSVaR

Míra nezaměstnanosti v **okrese Kolín** se dlouhodobě pohybuje zhruba na úrovni celostátní míry nezaměstnanosti. V porovnání s mírou Středočeského kraje však vykazuje nadprůměrné hodnoty. Její snižující trend od roku 2004 lze připisovat rozvoji průmyslových zón Kolín – Ovčáry a Kolín – Šťáralka, avšak podobný vývoj míry nezaměstnanosti proběhl i na úrovni krajské a celostátní.

Trh práce v okrese Kolín v roce 2005 ovlivnilo především zahájení provozu ve výše zmíněných průmyslových zónách, kde bylo obsazeno zhruba 4 tisíc pracovních míst. Jen v automobilce TPCA vzniklo do konce roku 3500 pracovních míst. Automobilka TPCA je tak spolu s Českými drahami a Oblastní nemocnicí Kolín největším zaměstnavatelem v okrese.

Jak je vidět na grafu 15, od roku 2003, tedy po zahájení výstavby TPCA, bylo zaznamenáno každoroční zvyšování počtu ohlášených volných pracovních míst (dále jen VPM). Počet uchazečů registrovaných na úřadu práce v Kolíně se od té doby také snižoval, pomineme-li sezonní výkyvy. To může být připisováno vzniku nových pracovních míst, souvisejících s výstavbou automobilového závodu (výstavba závodu, infrastruktury, bytů pro zaměstnance apod.)

Graf 15: Počet uchazečů a volných míst, okres Kolín, 2005 – 2009

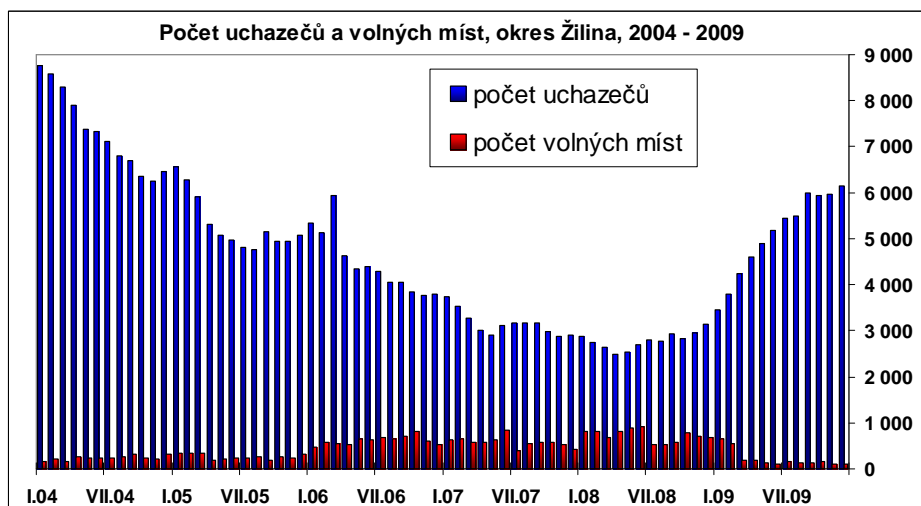
Zdroj: vlastní výpočty na základě dat MPSV

Na počátku roku 2005 po zahájení výroby byla zaznamenána vyšší poptávka po pracovní síle. V červenci 2005 bylo nahlášeno 783 VPM. Počet uchazečů registrovaných na úřadu práce v Kolíně se za rok 2005 snížil o 668. Jelikož ke konci roku 2005 bylo v automobilce TPCA zaměstnáno již 3000 pracovníků, lze konstatovat, že lidé evidovaní na Úřadu práce v Kolíně se na tomto počtu podíleli jen částečně. Již od počátku měla společnost TPCA problémy s naplněním kapacity pracovních míst a v důsledku toho provedla masivní nábor v krajích s vysokou mírou nezaměstnanosti (Ostravsko, Mostecko, Teplicko apod.) Část pracovních míst tak obsadili rezidenti jiných okresů i ze vzdálenějších krajů a cizinci. Někteří zaměstnanci také přešli od jiných zaměstnavatelů.

Žilinský okres se svou mírou nezaměstnanosti dlouhodobě pohybuje výrazně pod průměrem celostátní míry nezaměstnanosti SR a také v rámci Žilinského kraje vykazuje podprůměrné hodnoty. Od roku 2003 se míra nezaměstnanosti dokonce snižovala mnohem rychleji než míra nezaměstnanosti okresu Kolín. Svého minima dosáhla v roce 2007, kdy byla na úrovni 3,4 %. Nízkou úroveň míry nezaměstnanosti v okrese lze připisovat průmyslovému charakteru celého kraje a také soustředění velkých průmyslových podniků do správního centra kraje, Žiliny. V roce 2008 působilo v Žilině celkem 5 společností, které zaměstnávaly více než 1000 zaměstnanců. Značný počet zaměstnanců také zaměstnaly subdodavatelské firmy, dodávající komponenty do velice rychle se rozvíjejícího automobilového průmyslu.

V nově vybudovaném závodě KMS bylo již vytvořeno celkem na 3250 nových pracovních míst. KMS se tak stala bezkonkurenčně největším zaměstnavatelem v okrese. Na základě oznámení společnosti z počátku roku 2010 o nové investici do závodu na výrobu motorů by se měl navíc počet pracovních míst v KMS zvýšit o dalších 270.

Podobně jako v případě okresu Kolín je v grafu 16 zobrazen vývoj počtu uchazečů o zaměstnání a počtu nahlášených VPM pro okres Žilina. Zde lze v porovnání s vývojem v okrese Kolín pozorovat mnohem dynamičtější snížení počtu uchazečů. V průběhu roku 2004, kdy byla zahájena výstavba závodu KMS, došlo ke snížení počtu uchazečů o 2312. Výraznější změna počtu ohlášených VPM byla zaznamenána v době, kdy byla zahájena výroba, a to v druhé polovině roku 2006.

Graf 16: Počet uchazečů a volných míst, okres Žilina, 2005 – 2009

Zdroj: vlastní výpočty na základě dat ÚPSVaR

Příliv PZI do okresů Kolín a Žilina měl nepochybně vliv na změnu v zaměstnanosti. V obou případech vzniklo řádově několik tisíc nových pracovních míst jak přímo ve výrobních závodech, tak u subdodavatelů. Je však velmi složité s určitostí posoudit, zda byl tento vliv zásadní pro vývoj zaměstnanosti ve sledovaných okresech. V porovnání s trhy práce na krajské a celostátní úrovni totiž nebyly vyzorovány výrazné odchylky. Vývoj situace na trhu práce se pravděpodobně odvíjel spíše od průběhu celkového ekonomického cyklu hostitelských ekonomik.

Kvalifikační struktura a vzdělanostní struktura

Kvalifikační strukturu zaměstnaných osob v obou sledovaných okresech výrazně ovlivňuje jejich průmyslový a výrobní charakter, který také vyvolává zvýšenou poptávku po pracovních silách. Obě sledované společnosti mají propracovaný školicí systém pracovníků.

Požadavky TPCA na vzdělání pro pozice:

- ve výrobě: základní/ vyučen / SŠ.
- v administrativě: SŠ / VŠ
- technické profese: SŠ / VŠ

Požadavky KMS na vzdělání pro pozice:

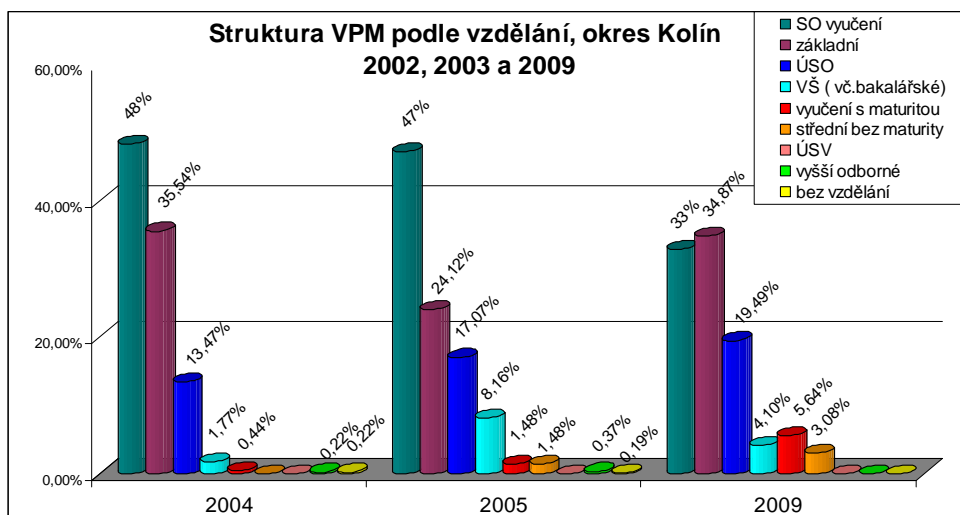
- ve výrobě: SŠ s maturitou nebo výučním listem.
- v administrativě: SŠ / VŠ
- technické profese: SŠ / VŠ

V Kolíně je podle šetření úřadu práce největší zájem o pracovníky na dělnické pozice. To může představovat určité negativum, vzhledem k tomu že poptávka po výzkumných, vědeckých a vysoce kvalifikovaných pozicích stagnuje.⁸² V Žilině je situace podobná, ale společnost KMS klade poměrně vysoké nároky na kvalifikaci pracovníků na rozdíl od společnosti TPCA.

Změny kvalifikační struktury ve sledovaných okresech jsou v následující komparaci posuzovány na základě poptávky po pracovnících, tedy ze strany zaměstnavatelů, kteří ohlašují úřadům práce nabízená pracovní místa.

Graf 17 a graf 18 zobrazují strukturu VPM z hlediska požadovaného vzdělání v okresech Kolín a Žilina. Pro porovnání jsou vynesena data z let před zahájením výroby, po zahájení výroby a data z posledního šetření, z roku 2009.

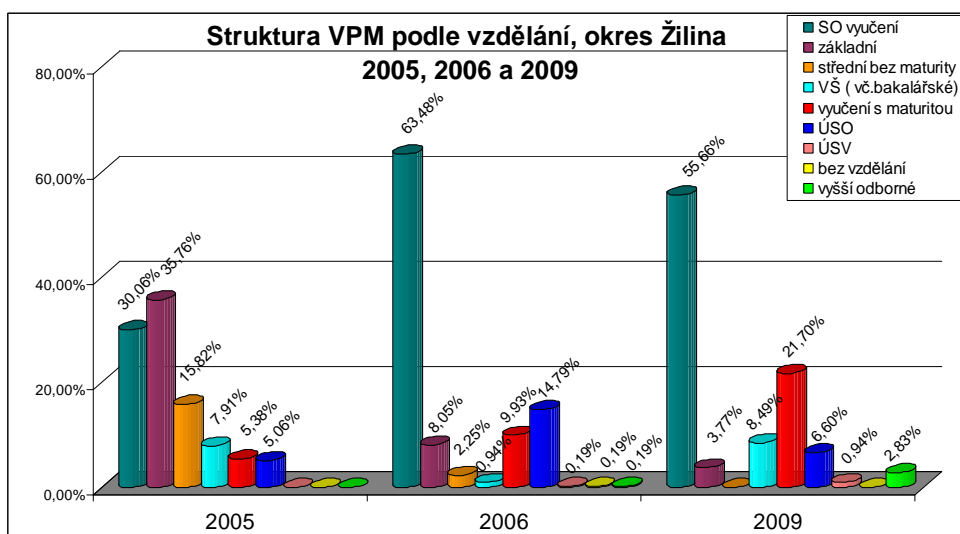
⁸² MPSV: Zpráva o situaci na trhu práce v okrese Kolín za 1. pololetí 2009. [online]. 2009. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/ko_info/zpava/kookres0609.zip>

Graf 17: Struktura VPM podle vzdělání, okres Kolín, 2004, 2005 a 2009

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat MPSV

Z grafu 17 vyplývá, že největší zájem je v okrese Kolín dlouhodobě o pracovníky se základním vzděláním a o vyučené pracovníky. Během roku 2004, tedy před zahájením výroby v novém závodě TPCA, převládala poptávka po pracovnících s vyučením. V roce 2005, po zahájení výroby automobilů, byl zaznamenán zvýšený zájem o pracovníky s úplným středním odborným vzděláním a také o vysokoškolsky vzdělané pracovníky. Vzdělanostní struktura VPM v roce 2009 naznačuje zvýšenou poptávku po kvalifikovaných pracovnících. Výrazně se snížil podíl VPM, kde je vyžadován pouze výuční list. Tento jev může znamenat nasycení trhu práce touto skupinou pracovníků, nebo může být spojen s vyššími požadavky zaměstnavatelů na kvalifikaci pracovníků.

Graf 18: Struktura VPM podle vzdělání, okres Žilina, 2005, 2006 a 2009

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ÚPSVaR

V případě struktury VPM v okrese Žilina je situace podobná. Z hlediska vzdělání je dlouhodobě největší zájem o pracovníky se středním odborným vzděláním a výučním listem, ale lze zde pozorovat oproti okresu Kolín výraznější poptávku také po kvalifikovanějších pracovnících se středoškolským a také s vysokoškolským vzděláním. Zejména v době zahájení výroby v roce 2006 se výrazně zvýšila poptávka po pracovnících s výučním listem, výrazně se také zvýšil podíl VPM pro uchazeče s úplným středním odborným a úplným středním vzděláním. Tento vývoj koresponduje s již dříve zmíněnou zvýšenou poptávkou KMS po kvalifikovaných pracovnících a zároveň svědčí o jejich nedostatku v regionu.

4.3.2 Vývoj ekonomické aktivity Středočeského a Žilinského kraje

S přílivem zahraničního kapitálu ve formě PZI je spojeno i určité ekonomické oživení daného regionu. PZI představují nepochybně důležitý faktor, ovlivňující investiční aktivitu a s tím spojenou tvorbu hrubého fixního kapitálu (THFK) i celkový výstup v podobě HDP.

Vliv investic záleží především na jejich objemu a také jejich efektivnosti. Efektivnost investic lze vyjádřit pomocí ukazatele ICOR (Incremental Capital Output Ratio), který je sestavován OECD. Tento ukazatel vyjadřuje, kolik jednotek investic připadá na zvýšení HDP o jednotku.⁸³ V roce 2005 činila hodnota ukazatele ICOR pro ČR zhruba 5,0. Slovensko v roce 2005 vykazovalo dokonce lepší výsledky ukazatele, a to 4,1.⁸⁴ To znamená, že investice v tomto roce byly efektivnější s porovnáním s investicemi v ČR. V praxi to znamená, že na 5 Kč investic bylo v ČR třeba na vygenerování dodatečné 1 Kč HDP, zatímco v SR stačilo na stejné zvýšení HDP pouze 4,1 Kč investic. Vývoj ukazatele je naznačen v grafu uvedeném v příloze C, stejně tak jako mezinárodní srovnání vybraných zemí v příloze D.

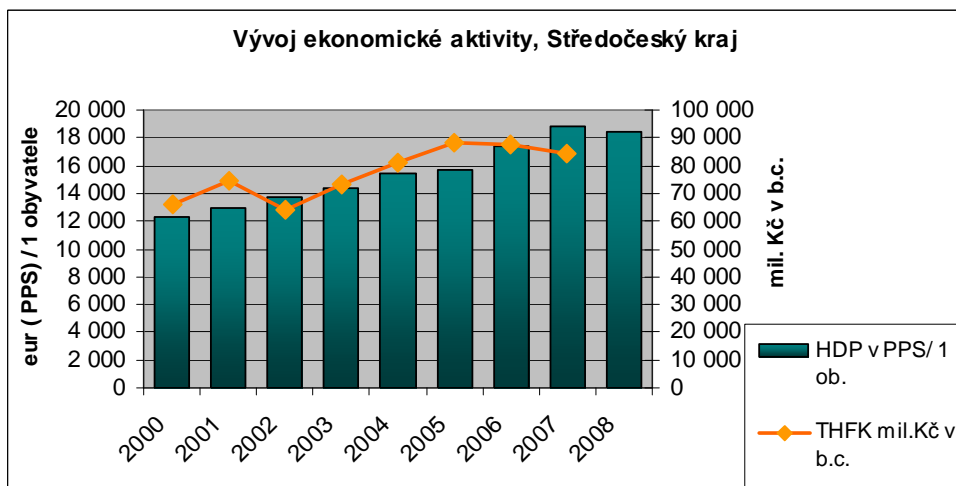
⁸³ Do ukazatele vstupuje míra investic vyjádřená podílem tvorby hrubého fixního kapitálu (THFK) na HDP ve stálých cenách roku 2000.

⁸⁴ ČSÚ: Analýza kontextů makroekonomického vývoje v ČR za rok 2005. Tvorba hrubého fixního kapitálu. [cit. 2010 – 04 -08]. [online] Dostupné na WWW: <http://www2.czso.cz/csu/2006edicniplan.nsf/kapitola/1101-06-za_rok_2005-005>

V následujících grafech 19 a 20 je naznačen vývoj makroekonomických ukazatelů hospodářské výkonnosti pro sledované kraje. Pro komparaci jsou zde vyneseny ukazatele regionálního HDP na obyvatele vyjádřené v paritě kupní síly (PPS). Navíc je zde zobrazen vývoj ukazatele THFK. V obou případech je zřejmý rostoucí trend HDP, což koresponduje s celorepublikovým vývojem ve sledovaných zemích.

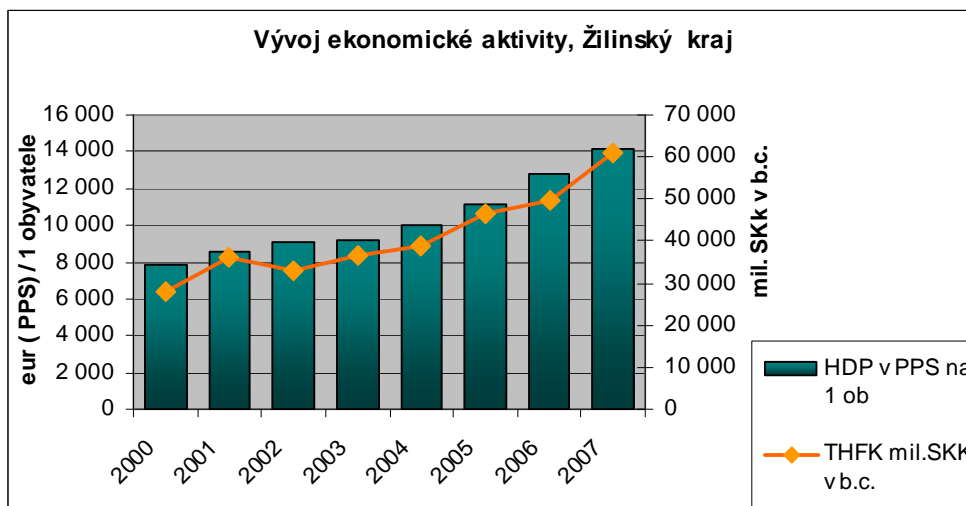
Graf 19 zobrazuje hospodářský vývoj ve Středočeském kraji. Rozeznat izolovaný vliv investice TPCA na ekonomický rozvoj kraje je velice obtížné, jelikož na něj působí především blízkost Prahy a také existence dalších významných nadnárodních podniků. Nelze však nepřipustit určitý vliv investice TPCA na ekonomický rozvoj kraje. Společnost TPCA generuje nezanedbatelný zisk, který se nepochybně odráží také v ukazatelích ekonomické aktivity kraje.

Ačkoli byla v roce 2002 realizována investice TPCA, došlo ke snížení ukazatele THFK. V daném roce tedy bylo vytvořeno méně hrubého fixního kapitálu než v roce předcházejícím. V následujících letech docházelo ke zvyšování tohoto ukazatele.

Graf 19: Vývoj ekonomické aktivity, Středočeský kraj
Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ

Co se týká ekonomického rozvoje Žilinského kraje, zde lze pozorovat dynamičtější vývoj obou sledovaných ukazatelů v grafu 20. To může být způsobeno také výchozí situací, ve které se kraj nacházel a která poskytla mnohem větší prostor pro rozvoj. V roce 2004 a zejména v roce následujícím byla zaznamenány zvýšené hodnoty ukazatele THFK.

Graf 20: Vývoj ekonomické aktivity, Žilinský kraj
Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ŠÚ SR

Regionální HDP je statistickými úřady sledováno pouze na úrovni NUTS 3, tedy krajské. Pro získání představy o regionálním HDP vytvořeného v okresech použijeme HDP na 1 obyvatele v daném kraji a vynásobíme ho počtem obyvatel ve sledovaných okresech. Takto vytvořený odhad regionálního HDP okresu Kolín činí zhruba 1,23 mld. eur za rok 2008 a okresu Žilina zhruba 1,35 mld. eur za rok 2007.

4.3.3 Dopady investic na životní prostředí

Investice do výstavby a provozu velkých závodů na výrobu automobilů s sebou nese nejen vliv na ekonomický vývoj, ale jsou s nimi spojeny také vlivy na životní prostředí. Posouzení vlivu investice na životní prostředí představuje jednu z prvních fází, předcházejících realizace většiny investičních záměrů.

Pro výstavbu muselo být v případě investice TPCA v Kolíně připraveno 124 ha a v případě investice KMS v Žilině dokonce 166 ha. S tím je spojeno narušení krajiny, zábor orné půdy pro průmyslové účely apod. V souvislosti s výstavbou výrobních závodů bylo také nutno vybudovat i dopravní infrastrukturu.

Charakter výroby, který je v obou případech majoritně orientovaný na export, vyvolává vysoké nároky na dopravu. To má také nezanedbatelný účinek na životní prostředí. Společnost TPCA využívá pro přepravu zhruba 70 % objemu výroby železnice, zbytek je potom přepravován po silnici. Zvýšená silniční přeprava může vyvolat negativní dopady na dopravní situaci v okolí automobilek. Zejména obyvatelé přilehlých obcí mohou negativně vnímat zvýšenou hustotu dopravy a s tím spojený hluk.

Společnosti TPCA i KMS si uvědomují výrazný vliv svého působení na životní prostředí ve svém okolí. Z tohoto důvodu kladou velký důraz na uplatňování environmentální politiky, jejíž součástí je šetrná a energeticky úsporná výroba, odpadové hospodářství, monitoring odpadních vod apod. Obě automobilky vybudovaly vlastní čistírny odpadních vod a také jsou držiteli mezinárodních certifikátů řízení ochrany životního prostředí EN ISO 14001:2004.

4.3.4 Další možné externality investic

Kromě již dříve zmíněných přímých i nepřímých efektů, které jsou spojeny s realizací sledovaných investičních projektů, lze samozřejmě vypočítat i další možné externality pozitivního i negativního charakteru. Každý pozitivní efekt je zpravidla doprovázen také efektem negativním. Otázkou pak je zda pozitivní efekty převažují nad těmi negativními.

V souvislosti s vytvořením několika tisíc nových pracovních míst se v obou regionech kromě zaměstnanosti zvýšila i **mobilita** pracovníků. Aby společnosti zajistily naplnění kapacity pracovních míst, zaměstnaly i pracovníky z širokého okolí i jiných krajů. Společnost TPCA pro tyto pracovníky zřídila speciální autobusovou linku a stejnou službu nabízí svým pracovníkům i společnost KMS. S příchodem pracovníků na dělnické pozice je ovšem spojeno také riziko zvýšené **kriminality** v regionech. Jak v rozhovoru pro ČTK uvedl kolínský starosta Jiří Buřič, jeden z negativních dopadů vidí vedle vysoké dopravní zátěže právě v nárůstu kriminality ve městě.⁸⁵

⁸⁵ ČTK: Malé vozy z kolínské TPCA brázdí Evropu již pět let. *FinančníNoviny.cz*. [online]. 25. 2. 2010, [cit. 2010-04-21]. Dostupný z WWW: <http://www.financnioviny.cz/investice/zpravy/male-vozy-z-kolinske-tpca-brazdi-evropu-jiz-pet-let/440618&id_seznam=>

V Kolíně bylo pro zaměstnance automobilky vybudováno na 850 bytů, což mělo za následek zvýšení počtu obyvatel města a také revitalizaci městské části, kde byly byty vybudovány. S tímto pozitivním efektem je ovšem spojen i efekt negativní, a to skutečnost, že se město Kolín zadlužilo, aby mohlo dostát svým závazkům vůči TPCA a byty vybudovat. Kvůli vybudování průmyslové zóny a bytů si město muselo vzít úvěry v celkové výši přes 1 mld. Kč. Splácení úvěrů velice zatěžuje městský rozpočet a v budoucnu může ovlivnit jiné potenciální investice do rozvoje města a zkomplikovat čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů. Město totiž nebude mít dostatek vlastních prostředků pro spolufinancování projektů.

Další oblastí, do které se mohou investice zahraničních společností promítnout, je oblast **mzdového ohodnocení**. Jak vyplývá ze statistik obou zemí, vykazuje odvětví automobilového průmyslu nadprůměrné hodnoty mezd vůči ostatním průmyslovým sektorům. Navíc napětí na trhu práce vyvolané zvýšenou poptávkou po pracovní síle může vést ke zvyšování průměrných mezd v regionech. S tím je spojené i zvýšení kupní síly obyvatel. Zvýšená kupní síla představuje nepřímý pozitivní efekt zejména pro místní podnikatele. Zvyšování průměrných mezd v regionu by mohlo představovat hrozbu pro menší podniky, které si nebudou moci dovolit dostatečně ohodnotit své kvalifikované pracovníky, o které je na trhu práce velký zájem. Je tak ohrožena i jejich konkurenceschopnost.

Přítomnost silné nadnárodní společnosti v oblasti zvyšuje nepřímo **atraktivitu** regionu, často jsou navíc společnosti následovány svými dodavateli. Taková situace nastala i v případě investic TPCA a KMS. Zvýšený zájem o region se může projevit ve zvyšování cen nemovitostí (bytů, pozemků, komerčních prostor) a také ve stimulaci výstavby nemovitostí nových.

V souvislosti s realizacemi investic TPCA a KMS bylo nutné zajistit dostačující dopravní a logistickou infrastrukturu. Lze tedy konstatovat, že pozitivním efektem byla **stimulace budování nových a rekonstrukce stávajících dopravních cest**. V souvislosti s investicí TPCA se vláda ČR zavázala vybudovat přivaděče k dálnici D 11. Také došlo ke zvýšení využití železniční cesty pro přepravu automobilů. V případě investice KMS bylo urychlené dobudování dálnice vládou SR přislíbeno již při vyjednávání o umístění investice KMS v Žilině. Negativním protějškem je ovšem již

dříve zmíněný dopad zvýšené dopravní zátěže na region, kterou pocítují zejména obyvatelé v blízkém okolí.

Automobilový průmysl se stal v obou zemích významným průmyslovým sektorem, ve kterém je zaměstnáno stále více pracovníků a který vytváří nezanedbatelnou část HDP, především exportu. Tato skutečnost je ovšem do budoucna spojena i s určitým rizikem. Příliš velká **závislost** ekonomiky na automobilovém průmyslu, může ovlivnit její budoucí vývoj. Zejména v době krize se tato závislost může projevit zpomalením ekonomiky, což se projevilo zejména na Slovensku. Z tohoto důvodu také bylo v SR přistoupeno k intervenci státu, který se pokusil automobilovou výrobu oživit pomocí tzv. šrotovného.

5 Závěr

Od počátku 90. let 20. st. došlo k výraznému zvýšení mobility zahraničního kapitálu, a to zejména díky fenoménu globalizace. Zpřístupnění nových zahraničních trhů vedlo ke vzniku nadnárodních společností, které začaly využívat svých nových možností. Začalo docházet k tzv. internacionalizaci. Významným nástrojem těchto společností se staly PZI, které mohou mít podobu akvizic či fúzí, investic na zelené louce nebo investic v již existujícím prostoru. Příchod zahraničních investorů představoval významný faktor zejména v případě rozvoje ekonomik transformujících se států. V případě ČR a SR lze konstatovat, že příliv PZI v 90. letech 20. stol. výrazně urychlil jejich transformaci a ekonomický rozvoj. ČR a SR patří dlouhodobě mezi nejatraktivnější země pro umístování kapitálu z pohledu zahraničních investorů.

Význam PZI si uvědomují i vlády hostitelských zemí, a proto se snaží přilákat co nejvíce zahraničních investorů, a to především uplatňováním systému investičních pobídek. Tento systém uplatňuje jak ČR, tak SR. K vysokému přílivu PZI do těchto zemí napomohlo i založení agentur na podporu investic a podnikání CzechInvest v ČR a SARIO v SR. Názory na efektivitu udělování investičních pobídek se však rozcházejí. Do budoucna je důležité se zaměřit na kvalitu v podobě technologických center a ne se omezovat na kvantitu v podobě budování velkých výrobních závodů. Investiční pobídky se týkají zejména velkých nadnárodních společností a znevýhodňují tak podniky domácí.

Zastánci podpory PZI vyzdvihují jako jeden z jejich největších přínosů pozitivní vliv na trh práce, snižování nezaměstnanosti a zvyšování produktivity práce. Na základě korelační analýzy, uvedené v subkapitole 3.3, však nebyl vztah mezi přílivem PZI a vývojem míry nezaměstnanosti prokázán. Vznikají sice nová pracovní místa, ale ne vždy jsou obsazována lidmi z řad nezaměstnaných, což může mít za následek fluktuaci zaměstnanců u jiných podniků.

Předkládaná diplomová práce je zaměřena především na investice na zelené louce a jejich vliv na nejbližší okolí. Pro posouzení vlivů PZI na vybrané regiony byla vybrána jedna investice v ČR a jedna v SR, a to investice společností Toyota Motor Corporation a PSA Peugeot Citroën na Kolínsku a investice společnosti Kia Motors Corporation na Žilínsku. V obou případech šlo o významné investice do

automobilového průmyslu, při nichž bylo vytvořeno několik tisíc nových pracovních míst. Cílem práce bylo na základě komparace vlivů těchto investičních projektů posoudit, zda měly pozitivní vliv na rozvoj regionů, v nichž byly umístěny. Předmětem zkoumání byly jak vlivy na kvantitativní ukazatele zejména z makroekonomické oblasti, tak vlivy z hlediska kvalitativního posouzení, jako například dopad na životní prostředí, podpora regionů ze strany společností apod.

Efekty sledovaných investičních projektů jsou shrnuty v následující tabulce:

Tabulka 9: Shrnutí efektů investičních projektů

POZITIVA	NEGATIVA
 vznik nových pracovních míst <i>TPCA – 3600 nových pracovních míst</i> <i>KMS – 3250 nových pracovních míst</i>	 <i>nedostatek kvalifikovaných pracovníků;</i> <i>tlak na trhu práce, „přetahování“</i> <i>pracovníků z jiných podniků</i>
 zvyšování mezd v regionu a kupní síly obyvatel regionu	 zvyšování mezd může představovat ohrožení konkurenceschopnosti malých a středních podniků
 stimulace budování a rozvoje dopravní infrastruktury	 zvýšená dopravní zátěž regionu; dopad na životní prostředí a kvalitu života obyvatel přilehlých oblastí
 zvýšení atraktivity regionu, zvyšování počtu obyvatel, příchod nových firem	 zvýšení cen nemovitost, narušení trhu s byty; zvýšená kriminalita
 spolupráce s místními subdodavateli a využívání služeb místních firem (zhruba 80 % dílů pochází v obou případech od místních dodavatelů)	 v případě investice TPCA se město muselo zadlužit, aby splnilo své závazky vůči investorovi, to do budoucna může představovat komplikace při dalším rozvoji regionu
 ekonomické oživení regionu, růst exportu a HDP	 dopady výstavby a provozu výrobních závodů na životní prostředí
 podpora rozvoje regionu prostřednictvím grantových programů <i>TPCA – Partnerství pro Kolínsko,</i> <i>KMS - Mobilita</i>	 vyvlastňování pozemků, potřebných pro výstavbu závodů (kritizováno zejména v případě investice KMS)

Zdroj: vlastní zpracování

Spíše než posuzovat jednotlivé efekty – pozitivní, či negativní – je vhodné zamyslet se nad jejich syntézou, tedy celkovým výsledným efektem, který měly investiční projekty na dané regiony a zda byla podpora těchto investic ze strany veřejného sektoru efektivní pro rozvoj regionů. Pozitivní efekty investic převyšují efekty negativní, avšak ne tak výrazně, aby se realizace sledovaných investičních projektů vyhnulo kritice. V úvodu práce stanovenou hypotézu tedy na základě sumarizace výsledků potvrzujeme. Největší pozitivní přínosy v obou investičních případech lze vidět především ve vytvoření mnoha nových pracovních míst. V okrese Kolín vzniklo jen v novém závodě 3600 pracovních míst, v okrese Žilina potom 3250 pracovních míst. Dalších několik tisíc míst vzniklo navíc u subdodavatelů automobilek. Také podpora veřejně prospěšných projektů v regionech ze strany společností, environmentální politika společností a snaha o vývoj a využívání šetrných a moderních technologií je nepochybně přínosná pro budoucí rozvoj. Naproti tomu negativní vlivy se projeví zejména v souvislosti s výstavbou a financováním těchto projektů. V případě investice TPCA znamenala podpora průmyslové zóny a konkrétně investice TPCA vysoké zadlužení města Kolín. V případě investice KMS pak bylo nutné vyvlastnění některých pozemků pro výstavbu závodu. Vlády obou zemí musely vynaložit značné finanční prostředky v rámci investičních pobídek, aby byly investice realizovány.

Celkový přínos investičních projektů TPCA a KMS pro sledované regiony lze na základě získaných dat jen těžko přesně kvantifikovat. Důvodem je především působení více faktorů, které do analýzy nebyly zahrnuty. Lze však předpokládat, že by se situace ve sledovaných regionech vyvíjela jinak – pravděpodobně by došlo k pomalejšímu rozvoji - pokud by k přílivu PZI nedošlo. Nevzniklo by tisíce nových pracovních míst a také by se společnosti TPCA a KMS nepodílely na tvorbě HDP. Zatím je možné posuzovat přínos investičních projektů pouze z krátkodobého hlediska, který se v současnosti jeví jako pozitivní. Zda investice budou představovat pozitivní přínos i v dlouhodobém horizontu, o tom lze nyní pouze spekulovat a velice záleží na společnostech a jejich výrobních strategiích a dalším působení v regionech.

Seznam použitých zdrojů

1. Agentúra pre regionálny rozvoj v Žiline: Všeobecné informácie. [online]. [citace 2010-04-02]. Dostupné z WWW: <http://www.arrza.sk/okres_zilina.php>
2. BENÁČEK, Vladimír. Přímé zahraniční investice v české ekonomice. *Politická ekonomie*, 48. ročník, 1/2000, s. 7-24. Dostupný také z WWW: <<http://www1.ceses.cuni.cz/benacek/FDI%20CSE%20PE.pdf>>. ISSN: 0032-3233
3. BussinesInfo: Souhrnná teritoriální informace – Slovensko. [online]. [cit. 2010-03-19, str. 37]. Dostupné z WWW: <<http://services.czechtrade.cz/pdf/sti/slovensko-2009-10-30.pdf>>
4. CARTER, F., TURNOCK, D.: *Foreign direct investment and regional development in East Central Europe and the former Soviet Union: a collection of essays in memory of Professor Francis Carter*. Ashgate Publishing, Ltd, 2005. ISBN 0-7546-3248-2
5. CzechInvest: Co je operační program Podnikání a inovace. [online]. [cit. 2010-03-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.czechinvest.org/co-je-to-oppi>>
6. CzechInvest: Projekty agentury CzechInvest. [online]. [cit. 2010-02-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.czechinvest.org/data/files/93-2009-ke-zverejneni-62-cz.xls>>
7. CzechInvest: Průmyslové zóny podpořené v rámci Programu na podporu rozvoje průmyslových zón. [online]. 2007. [cit. 2010-04-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.czechinvest.org/data/files/zony-1998-2005-124.xls>>.
8. CzechInvest: *Výroční zpráva 2008*. [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.czechinvest.org/data/files/zlom-vyrocka-czechinvest2008-final-web-1695.pdf>>
9. Česko patří mezi lídry střední a východní Evropy v přílivu investic do služeb. *Bussinesinfo.cz* [online]. [cit. 2010-03-02]. Dostupné na WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/unor-2010/cesko-mezi-lidry-prilivu-investic-sluzeb/1001903/56456/>>
10. ČNB: Přímé zahraniční investice za rok 2007, březen 2009, s. 1. [online]. [cit. 2010-03-02] Dostupné na WWW: <http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2007_CZ.pdf>
11. ČSÚ: Statistická ročenka Středočeského kraje – 2009. [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/xs/edicniplan.nsf/publ/201011-09-2009>>

12. ČTK. Kia postaví na Slovensku nový závod na výrobu motorů. *FinančníNoviny.cz* [online]. 18. 3. 2010, [cit. 2010-04-11]. Dostupný z WWW: <http://www.financninoviny.cz/zpravy/kia-postavi-na-slovensku-novy-zavod-na-vyrobu-motoru/450605&id_seznam=6131>.
13. ČTK: Malé vozy z kolínské TPCA brázdí Evropu již pět let. *FinančníNoviny.cz*. [online]. 25. 2. 2010, [cit. 2010-04-21]. Dostupný z WWW: <http://www.financninoviny.cz/investice/zpravy/male-vozy-z-kolinske-tpca-brazdi-evropu-jiz-pet-let/440618&id_seznam=>
14. Ernst&Young, tisková zpráva: Česká republika opět patří do desítky investorsky nejatraktivnějších zemí světa. [online]. [cit. 2010-03-10] Dostupné z WWW: <<http://www.ey.com/CZ/cs/Newsroom/News-releases/2008-Attractiveness-CZ>>
15. Fondy evropské unie: Slovník pojmů – Operační program.[online]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Glosar/O/Operacni-program>>
16. Katalóg investičných príležitostí – Žilinský kraj. [online]. [cit. 2010-03-15]. Dostupné z WWW: <http://vtpzilina.sk/kip/pages/regional_bussiness>
17. Kia Motors Slovakia, s.r.o: *Výročná správa 2008*. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.kia.sk/filemanager.php/save/160/2008_Annual%20Report_SJ_SAS%20protect.pdf>
18. LEBIEDZIK, M., NEZVAL, P., MAJEROVÁ, I.: *Světová ekonomika*. Brno: Computer Press, a.s., 2006. 1.vyd., 280s. ISBN: 978-80-251-1498-8
19. MasterCard Worldwide: *Česká centra rozvoje – výsledky 2009*. [online] Dostupné z WWW: <<http://www.centrarozvoje.cz/?p=vysledky-2009>>
20. MF ČR: Makroekonomická predikce. Vztahy k zahraniční. [cit. 2010-03-30]. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/makro_pre_52643.html>
21. MF ČR: Stanovená maximální míry veřejné podpory. [online] Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/zprac_prumysl.html>
22. MPO: Panorama zpracovatelského průmyslu 2008. [online]. Dostupné z WWW: <<http://download.mpo.cz/get/39990/44491/540328/priloha001.pdf>>
23. MPSV: Zpráva o situaci na trhu práce v okrese Kolín za 1. pololetí 2009. [online]. 2009. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/ko_info/zpava/kookres0609.zip>
24. Nejvíce investorů vloni přilákal Středočeský kraj. CzechInvest. [online]. [cit. 2010-03-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.czechinvest.org/nejvic-investoru-vloni-prilakal-stredocesky-kraj>>
25. Newton: Ekonomická analýza. Různé pohledy na přímé zahraniční investice. Praha, 2001. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.newton.cz/redsys/docs/analyzy/makroanalyzy/0104_Ruzne_pohledy_na_p_rime_zahranicni_investice.pdf>

26. Odborari v Kii vyjednali vyššie mzdy. *SME.sk* [online]. 30.3.2010, [cit. 2010-03-30]. Dostupný z WWW: <<http://zilina.sme.sk/c/5308014/odborari-v-kii-vyjednali-vyssie-mzdy.html>>
27. Výroční zpráva CzechInvest 2008. [online] Dostupné na WWW: <<http://www.czechinvest.org/data/files/zlom-vyrocka-czechinvest2008-final-web-1695.pdf>>
28. OECD: Benchmark definitiv of FDI. [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.oecd.org/dataoecd/10/16/2090148.pdf>>
29. PAVLÁT, V. a kol.: *Kapitálové trhy*. 2.vyd. Profesiional Publishing, 2005. 318 s. ISBN 80-86419-87-8
30. Partnerství pro Kolínsko. Oficiální internetové stránky TPCA. [online] [cit. 2010-03-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.tpca.cz/cz/tpca-a-region/partnerstvi-pro-kolinsko>>
31. Proč skomírá evropská ekonomika. Sborník textů č.36/2005. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2005. ISBN 80-86547-36-1.
32. Přímé zahraniční investice. [online] BusinessInfo.cz, 21. 10. 2009. Dostupné na WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/podpora-investic/prime-zahranicni-investic/1000497/55083/>>
33. SARIO: Automobilový priemysel. Sektorová analýza. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.sario.sk/swift_data/source/dokumenty/sektorove_analyzy/Automobilovy%20priemysel.pdf>
34. SARIO: Žilinský kraj. [online]. 2009. Dostupné z WWW: <http://www.sario.sk/swift_data/source/dokumenty/publikacie2009/sk/Zilinsky_kraj.pdf>
35. SCHWARZ, J. a kol.: *Analýza investičních pobídek v České republice*. Praha: Národohospodářská fakulta VŠE v Praze. 2007. Dostupné z WWW: <<http://download.mpo.cz/get/32013/35445/388865/priloha001.pdf>>
36. Slovensko přilákalo obří investici: Kia zde postaví nový závod na motory. *Ekonomika.iHNed.cz* [online]. 18. 3. 2010, [cit. 2010-03-21]. Dostupný z WWW: <<http://ekonomika.ihned.cz/c1-41466840-slovensko-prilakalo-obri-investici-kia-zde-postavi-novy-zavod-na-motory>>
37. Smlouva o Evropské unii (1992) [online]. [cit. 2010-03-02]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/dat/11992M/word/11992M.doc/>>
38. SRHOLEC, M.: Přímé zahraniční investice v České republice. Teorie a praxe v mezinárodním srovnání. Praha: Linde, s.r.o, 2004. 171 s. ISBN: 80-86131-52-1
39. Strategickým cílem společnosti TPCA je být atraktkvním zaměstnavatelem. *Prosperita* [online]. 2008, 10, 4, [cit. 2010-04-10]. Dostupný z WWW: <http://www.prosperita.info/dwn/casopis/2008-04_issue.pdf>

40. SYROVÁ, H.: prezentace TPCA na veletrhu pracovních příležitostí KONTAKT 2010 dne 10. 3. 2010.
41. ŠŤOURAČOVÁ, J.: *Ekonomická diplomacie České republiky*. Praha: Professional Publishing, 2008. ISBN 978-80-86946-71-9
42. ŠTRACH, P.: *Mezinárodní management*. Praha: Grada Publishing, 2009. 168 s. ISBN 978-80-247-2987-9
The Commission on Growth and Development: The Automotive Industry in the Slovak republic. Recent Developments and Impact on Growth. Working paper No.29. 2008. [online]. Dostupné z WWW: <www.growthcommission.org/storage/cgdev/documents/gcwp029web.pdf>
43. ŠŮ SR: Všeobecné charakteristiky za rok 2008. [online].[cit. 2010-04-10]. Dostupné z WWW: <<http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=2213>>
44. TPCA zvýšila tržby i mzdy. TPCA – tiskové zprávy, 29. 3. 2010 [online]. [cit. 2010-04-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.tpca.cz/cz/media/novinky/tpca-vysledky-mzdy>>
45. TPCA: Účetní závěrka za rok 2008. 2010 [online]. [cit. 2010-04-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.justice.cz/xqw/xervlet/insl/index?sysinf.@typ=sbirka&sysinf.@strana=documentDetail&vypisListiny.@slCis=100933382&vypisListin.@cEkSub=496309>>
46. VETEČNÍK, R a kol.:*Přímé zahraniční investice. Příručka pro místní samosprávu*. [online]. 2002 [cit. 2010-02-27]. Dostupné z WWW: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/file/uzemni_planovani/studie_prum_zony/manual/manual.pdf>
47. UNCTAD: *World Investment Report 1998: Trends and Determinants*. New York, Geneva: UNCTAD. 1998. ISBN 92-1-112526-3.
48. UNCTAD: *World Investment Report 2009: Transnational Corporations, Agriculture Production and Development*. New York, Geneva: UNCTAD. 2009 ISBN: 978-92-1-112775-1
49. Usnesení vlády ČR ze dne 29. dubna 1998 č. 298 k návrhu investičních pobídek pro investory v ČR
50. Usnesení vlády ČR ze dne 16. prosince 1998 č. 844 k investičním pobídkám pro investory v ČR.
51. Usnesení vlády ČR ze dne 31. května 1999 č. 544 k realizaci investičních pobídek.
52. Zákon o investičních pobídkách č.72/2000Sb., ve znění pozdějších předpisů
53. *Zahraníční investice. Cíl hospodářské politiky?* Sborník textů č. 65/2008. Praha: CEP – Centrum pro ekonomiku a politiku. 2008. [cit. 2010-03-30, str. 8]. ISBN 978-80-86547-90-9.
54. ŽÍŽALOVÁ, P.: *TPCA - Případová studie*. Brno: Trast pro ekonomiku a společnost, květen, 2008. 1.vyd. [online]. [cit. 2010-03-13] Dostupné z WWW: <http://www.thinktank.cz/fileadmin/thinktank-upload/texty/TPCA-case-study_CZ.pdf>. ISBN 978-80-254-2223-6.

Seznam zkratk:

Zkratka	Význam
b.c.	běžné ceny
ČSÚ	Český statistický úřad
ČNB	Česká národní banka
EUROSTAT	Evropský statistický úřad
HDP	hrubý domácí produkt
KMS	Kia Motors Slovakia
MFČR	Ministerstvo financí ČR
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
PSA	PSA Peugeot Citroën
PZI (FDI)	přímé zahraniční investice (Foreign Direct Investment)
ŠU SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
TPCA	Toyota Peugeot Citroën Automobile
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development
ÚPSVaR	Úřad práce, sociálních věcí a rodiny
VPM	volná pracovní místa

Seznam grafů:

Graf 1: Příliv PZI do ČR v letech 2004 – 2009 z vybraných oblastí světa.....	22
Graf 2: Příliv PZI ve vyspělých ekonomikách dle regionů, 2006-2009	23
Graf 3: Odliv PZI ve vyspělých ekonomikách dle regionů, 2006-2009.....	24
Graf 4: Globální příliv PZI dle typů ekonomik v miliardách dolarů	25
Graf 5: Objem přímých investic dle sektorů mezi lety 1993 – 2009	40
Graf 6: Podíl krajů ČR na celkovém počtu projektů zprostředkovaných Czechinvestem v roce.....	42
Graf 7: Vývoj HDP v ČR v letech 1998 - 2009 s predikcí do roku 2013.....	47
Graf 8: Vliv přílivu PZI na vývoj míry nezaměstnanosti v ČR,.....	50
Graf 9: Míra nezaměstnanosti a zaměstnanost ve zpracovatelském průmyslu v ČR v letech 2000 –2008	52
Graf 10: Míra nezaměstnanosti a podíly jednotlivých krajů ČR na počtu investičních projektů v roce 2008	53
Graf 11: Vývoj HDP v PPS ČR a SR, 2000 – 2008	54
Graf 12: Podíl stavu PZI na HDP v ČR a SR, 2000 a 2008.....	55
Graf 13: Vývoj nezaměstnanosti ČR a SR, 1999 – 2009.....	56
Graf 14: Vývoj registrované míry nezaměstnanosti, okresy Kolín a Žilina, 2000–2009 ..	73
Graf 15: Počet uchazečů a volných míst, okres Kolín, 2005 – 2009	74
Graf 16: Počet uchazečů a volných míst, okres Žilina, 2005 – 2009	75
Graf 17: Struktura VPM podle vzdělání, okres Kolín, 2004, 2005 a 2009	77
Graf 18: Struktura VPM podle vzdělání, okres Žilina, 2005, 2006 a 2009	77
Graf 19: Vývoj ekonomické aktivity, Středočeský kraj	79
Graf 20: Vývoj ekonomické aktivity, Žilinský kraj.....	80

Seznam obrázků:

Obrázek 1: Regionální mapa veřejné podpory v ČR pro období 1.1.2007 – 31.1.2013	31
Obrázek 2: Nedluhové financování deficitu běžného účtu přílivem PZI	49
Obrázek 3: Závod TPCA, Kolín - Ovčáry	97
Obrázek 4: Závod Kia, Teplička nad Váhom, Žilina.....	97

Seznam tabulek:

Tabulka 1: Struktura investičních projektů v ČR za rok 2008	20
Tabulka 2: Rating světových ekonomik k 28.1.2010	36
Tabulka 3: Přehled projektů CzechInvestu v letech 1993-2009	43
Tabulka 4: Platební bilance ČR v letech 2002-2008	49
Tabulka 5: Výpočet korelačního koeficientu	51
Tabulka 6: Vybrané statistické ukazatele, Středočeský kraj, okres Kolín.....	59
Tabulka 7: Statistické ukazatele Žilinský kraj, okres Žilina.....	67
Tabulka 8 : Charakteristiky projektů TPCA Czech a Kia Motors Slovakia.....	72
Tabulka 9: Shrnutí efektů investičních projektů.....	85

Seznam příloh

Příloha A: Stav PZI v ČR v odvětvové struktuře k 31. 12. 2008.....	94
Příloha B: Stav PZI v SR v odvětvové struktuře k 31. 12. 2007	95
Příloha C: Vývoj ukazatele ICOR v ČR.....	96
Příloha D: Mezinárodní srovnání tempa růstu vybraných ekonomik.....	96
Příloha E: Závody TPCA a KMS	97
Příloha F: Modely vyráběné v automobilce TPCA.....	98
Příloha G: Modely vyráběné v automobilce KMS	99

Příloha A: Stav PZI v ČR v odvětvové struktuře k 31. 12. 2008

Kód	OKEČ	Název	Základní kapitál	Reinvestovaný zisk	Ostatní kapitál	Celkem
0595	01-05	ZEMĚDĚLSTVÍ, LESNICTVÍ, RYBOLOV	3 133,3	-228,7	786,7	3 691,3
1495	10-14	DOBÝVÁNÍ NEROSTŮ	14 028,8	44 619,4	-357,6	58 290,6
3995	15-37	ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL	371 427,2	343 696,3	42 259,8	757 383,3
-		<i>z toho</i>				
1605	15-16	Výroba potravin a nápojů, zpracování tabáku	36 999,5	30 014,2	7 685,7	74 699,4
1805	17-18	Textil, oděvy	11 039,0	-840,8	2 616,2	12 814,5
1900	19	Činění a úprava usní, výroba brašnářského, sedlářského zboží a obuvi	125,2	38,9	53,9	217,9
2205	20-22	Dřevařský průmysl, výroba papíru, vydavatelství a tisk	25 864,6	16 267,9	4 070,6	46 203,1
2595	23-25	Rafinérské zpracování ropy, chemické, pryžové a plastové výrobky	52 374,3	48 315,5	5 119,8	105 809,6
2600	26	Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	31 929,9	29 965,3	3 417,4	65 312,6
2805	27-28	Kovy, kovové výrobky	44 186,3	64 659,3	-12 927,2	95 918,4
2900	29	Výroba strojů a zařízení	35 658,5	18 583,8	13 727,9	67 970,2
3100	31	Výroba elektrických strojů a přístrojů jinde neuvedených	17 416,6	14 916,8	10 378,7	42 712,2
3295	30,32	Kancelářské stroje a počítače, radiová, televizní a spojovací zařízení	20 965,1	-1 240,3	11 103,1	30 827,8
3300	33	Výroba zdravotnických, přesných, optických a časoměrných přístrojů	12 029,4	-2 563,5	1 160,1	10 626,0
3595	34-35	Výroba motorových vozidel a dopravních zařízení	78 467,2	122 980,6	-7 844,0	193 603,8
3600	36	Výroba nábytku; ostatní zpracovatelský průmysl	4 012,6	2 066,6	3 189,4	9 268,5
3700	37	Zpracování druhotných surovin	358,9	532,2	508,3	1 399,3
4195	40-41	ELEKTRINA, PLYN, VODA	124 074,9	63 597,3	-16 142,0	171 530,1
4500	45	STAVEBNICTVÍ	9 088,3	13 181,8	426,7	22 696,8
5095	50-99	SLUŽBY CELKEM	606 335,0	357 534,7	211 993,1	1 175 862,8
5295	50-52	OBCHOD A OPRAVY	130 677,9	57 455,8	26 844,5	214 978,2
5500	55	POHOSTINSTVÍ A UBYTOVÁNÍ	12 551,0	-1 383,5	2 287,4	13 454,9
6495	60-64	DOPRAVA A TELEKOMUNIKACE	110 373,0	33 569,3	4 453,8	148 396,1
6895	65-67	FINANČNÍ ZPROSTŘEDKOVÁNÍ	149 116,5	210 078,2	52 763,8	411 958,4
7395	70-74	NEMOVITOSTI A SLUŽBY PRO PODNIKY	194 331,9	49 438,7	112 632,8	356 403,3
9995	75-99	OSTATNÍ SLUŽBY	9 284,7	8 376,2	13 010,8	30 671,7
9996	9996	Nezařazeno	0,0	0,0	0,0	0,0
9999	9999	CELKEM	1 128 087,5	822 400,7	238 966,7	2 189 455,0

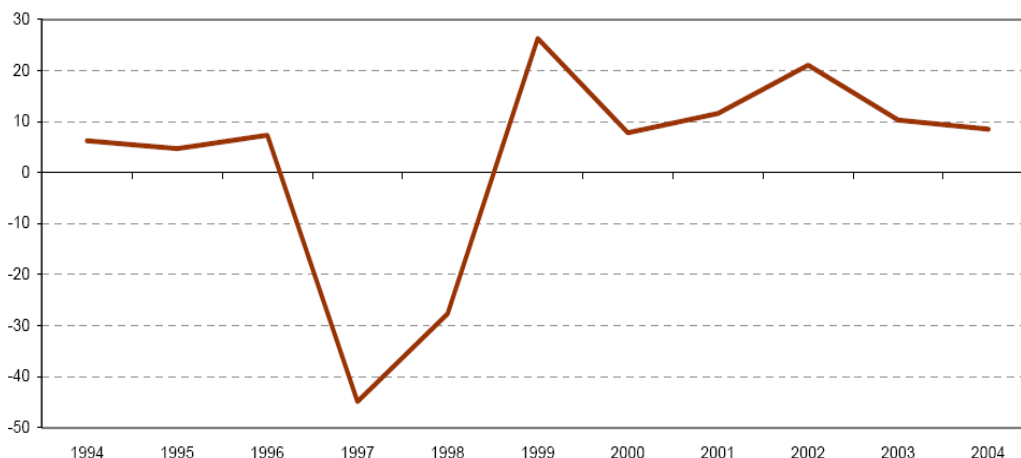
Zdroj: ČNB: Statistiky platební bilance – Přímé zahraniční investice

Příloha B: Stav PZI v SR v odvětvové struktuře k 31. 12. 2007

Kód	Název	Majetková účast' a reinvestovaný zisk	Ostatný kapitál	Celkom
9990	CELKOM	816 793 175	159 642 367	976 435 542
0100	Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a súvisiace služby	2 262 190	536 413	2 798 603
0200	Lesníctvo, ťažba dreva a súvisiace služby	84 894	131 583	216 477
1400	Ťažba a úprava ostatných nerastov	1 481 547	390 531	1 872 078
1500	Výroba potravín a nápojov	16 754 459	6 068 185	22 822 644
1600	Výroba tabakových výrobkov	2 562 341	-1 694 319	868 022
1700	Výroba textílií	1 684 455	1 263 756	2 948 211
1800	Výroba odevov; úprava a farbenie kožušín	718 368	261 791	980 159
1900	Vyčistiňovanie a úprava kože; výroba brašnárskeho a sedlárskeho tovaru a obuvi	2 094 644	858 307	2 952 951
2000	Spracúvanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem výroby nábytku; výroba výrobkov zo slamy, prútia a podobných materiálov	2 564 118	1 300 733	3 864 851
2100	Výroba celulózy, papiera a výrobkov z papiera	14 757 472	-2 500 637	12 256 835
2200	Vydavateľstvo, tlač a reprodukcia nahraných nosičov záznamu	2 019 955	-41 954	1 978 001
2300	Výroba koksu, rafinovaných ropných produktov a jadrových palív	49 433 336	-4 238 791	45 194 545
2400	Výroba chemikálií a chemických výrobkov	19 054 469	-191 666	18 862 803
2500	Výroba výrobkov z gumy a plastov	16 819 093	1 971 144	18 790 237
2600	Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	14 211 529	8 259 875	22 471 404
2700	Výroba kovov	66 159 525	-5 837 994	60 321 531
2800	Výroba kovových konštrukcií a kovových výrobkov okrem výroby strojov a zariadení	18 035 532	10 212 791	28 248 323
2900	Výroba strojov a zariadení i.n.	18 830 104	7 256 952	26 087 056
3000	Výroba kancelárskych strojov a počítačov	11 528	182 533	194 061
3100	Výroba elektrických strojov a prístrojov i.n.	11 506 216	4 802 050	16 308 266
3200	Výroba rádiových, televíznych a komunikačných zariadení a prístrojov	16 302 132	6 367 193	22 669 325
3300	Výroba zdravotníckych, presných a optických prístrojov, hodín a hodínok	726 160	243 662	969 822
3400	Výroba motorových vozidiel, prívesov a návesov	80 493 123	-1 361 100	79 132 023
3600	Výroba nábytku; výroba i.n.	-12 356 230	3 907 076	-8 449 154
3700	Recyklovanie	355 632	317 427	673 059
4000	Výroba a rozvod elektriny, plynu, pary a teplej vody	136 098 947	-131 661	135 967 286
4100	Úprava a rozvod vody	-39 340	0	-39 340
4500	Stavebníctvo	11 759 031	-580 524	11 178 507
5000	Predaj, údržba a oprava motorových vozidiel a motocyklov; maloobchodný predaj pohonných látok	8 481 792	6 372 661	14 854 453
5100	Veľkoobchod a sprostredkovanie veľkoobchodu okrem motorových vozidiel a motocyklov	39 691 840	24 308 876	64 000 716
5200	Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov; oprava tovaru osobnej spotreby a potrieb pre domácnosť	31 923 873	7 708 344	39 632 217
5500	Hotely a reštaurácie	2 020 292	-10 159	2 010 133
6000	Pozemná doprava, potrubná doprava	4 327 957	593 482	4 921 439
6100	Vodná doprava	1 559 521	0	1 559 521
6200	Letecká a kozmická doprava	20 531	0	20 531
6300	Veďajšie a pomocné činnosti v doprave; činnosti cestovných kancelárií	2 331 692	1 646 719	3 978 411
6400	Pošty a telekomunikácie	33 052 148	6 948 717	40 000 865
6500	Finančné sprostredkovanie okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	115 704 246	23 595 004	139 299 250
6600	Poistenie a dôchodkové zabezpečenie okrem povinného sociálneho zabezpečenia	33 335 104	-690 734	32 644 370
6700	Pomocné činnosti súvisiace s finančným sprostredkovaním	483 986	-217 195	266 791
7000	Činnosti v oblasti nehnuteľností	16 583 962	31 503 387	48 087 349
7100	Prenájom strojov a zariadení bez obsluhy; prenájom tovaru osobnej spotreby a potrieb pre domácnosť	2 132 043	4 180 302	6 312 345
7200	Počítačové a súvisiace činnosti	2 813 092	68 835	2 881 927
7300	Výskum a vývoj	224 620	134 947	359 567
7400	Iné obchodné služby	14 805 605	14 404 612	29 210 217
8000	Školstvo	2 070	0	2 070
8500	Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	1 763 692	596 667	2 360 359
9000	Odstraňovanie odpadových vôd a odpadov, hygienické a podobné činnosti	1 165 429	214 047	1 379 476
9200	Rekreačné, kultúrne a športové činnosti	721 147	-187 031	534 116
9300	Ostatné služby	887 156	719 368	1 606 524

Zdroj: NBS:Statistika platobnej bilancie – Priame zahranične investície

Příloha C: Vývoj ukazatele ICOR v ČR

Zdroj: Sedláček, P. : Monitorování a analýza investičního cyklu. Praha: ČSÚ. 2006. [online] Dostupné z WWW: <http://www.praha.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/publ/1121-05->

Příloha D: Mezinárodní srovnání tempa růstu vybraných ekonomik

s. c. roku 2000

	Tempa růstu v %			Mira investic v %*	ICOR
	THFK	THK	HDP		
EU-15	2,7	2,4	1,5	20,1 (19,7)	13,6
Česká republika	3,6	2,9	6,1	28,6 (25,5)	5,0
Německo	-0,2	1,2	1,0	18,5 (17,1)	19,4
Irsko	13,1	8,7	4,7	25,2 (26,9)	5,0
Maďarsko	6,6	-0,2	4,1	26,2 (23,2)	7,2
Polsko	6,1	-0,3	3,2	19,6 (18,1)	5,7
Slovensko	13,8	15,3	6,1	27,2 (26,0)	4,1
Velká Británie	3,2	1,1	1,8	17,3 (16,6)	9,3
USA	7,3	...	3,5	20,3 (19,9)	5,6

Pramen: ČSÚ, Eurostat

Zdroj: ČSÚ: Analýza kontextů makroekonomického vývoje v ČR za rok 2005. Tvorba hrubého fixního kapitálu. [cit. 2010 – 04 -08]. [online] Dostupné na WWW: http://www2.czso.cz/csu/2006edicniplan.nsf/kapitola/1101-06-za_rok_2005-005

Příloha E: Závody TPCA a KMS

Obrázek 3: Závod TPCA, Kolín - Ovčáry

Zdroj: fotogalerie TPCA, www.tpca.cz

Obrázek 4: Závod Kia, Teplička nad Váhom, Žilina

Zdroj: fotogalerie KMS, www.kia.sk

Příloha F: Modely vyráběné v automobilce TPCA

Zdroj: Fotogalerie TPCA.

Příloha G: Modely vyráběné v automobilce KMS

Kia cee'd

Kia pro cee'd

Kia cee'd sw

Kia Sportage

Kia Sportage (nový)

Zdroj: Fotogalerie TPCA